

Copyright © 2004 Založba GOGA

Nejc Gazvoda

Vevericam nič ne uide

Založba GOGA

Novo mesto 2004

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32

GAZVODA, Nejc

Vevericam nič ne uide / Nejc Gazvoda ; [spremna beseda Barica Smole].
- Novo mesto : GOGA, 2004. - (Literarna zbirka GOGA)

ISBN 961-6421-20-4

123868800

Vevericam nič ne uide

Nejc Gazvoda
Vevericam nič ne uide

Jezero

Ne spomnim se, kako sva se spoznala. Najbrž je bila vedno tu, ko sem bil jaz tam. Enkrat je bilo dovolj, da sva bila oba tu. Ali pa tam.

Začelo se je počasi ... s sprehodi. Ponavadi so bili dolgi in včasih nisva spregovorila niti besede, ampak sva se samo čutila.

Podcenjeval bi jo, če bi rekel, da me je spremenila. Bolj slikovito bi njen vpliv name opisal s spremembo, ko se avto pri sto kilometrih zaleti v betonski zid. Mhm, bum. Hitro, učinkovito ... videl sem več, vedel sem mnogo več. Hkrati pa sem prvič v življenju neizmerno ljubil.

Dneve je preživljala zaprta v sobi in dobila je žalosten in boleč pogled. Seveda se ni na zunaj nič spremenilo, spremenilo se je nekaj v njej, da je zunanji svet začela zaznavati drugače. Spoznala ga je napačne strani. Vse se je zarezalo vanjo.

Včasih mi je pripovedovala take stvari, da me je zmrazilo. Ležala je v mojem naročju in sunkovito premikala oči ter plitko dihala ... izvedel pa sem zgodbe, zgodbe neimenovanih ljudi. O fantu, ki ubije morilca svojih staršev, čeprav so starši živi ... o fantu, ki je napačno razumel smrt ... o dekletu, ki ne bo preneslo tega sveta ... in o fantu, ki spozna bistvo pod drevesom v parku. Pri zadnji se je ponavadi najbolj zjokala, hlipala je in me objemala, jaz pa sem ji šepetal *Spomni se vran* ... Ob tem spominu se je vedno pomirila.

Jeseni sva hodila domov čez gozd in nad nama se je vzdignila vrana, nekaj časa lebdela, nato pa zakričala - in z dreves malce stran se je vzdignila druga vrana, zakričala, prva vrana ji je od-

govorila, nato pa sta se na svodu neba srečali. Takrat sem se spomnil, da bi ju lahko oponašala. Domov sva prišla šele pozno zvečer, ker sva se skrivala po gozdu, nato pa kričala kot zmešana in se podivjano iskala in se zvalila v objem, ko sva se končno našla.

Ob tem spominu se je vedno pomirila.

Mogoče bi kdo lahko rekel, da je imela nadnaravne lastnosti. Ampak sam izjemno bolečino pojmujem samo kot nekaj žalostnega. Vedel sem, da jo vedno boli. Ko sva hodila po mestu, je gledala izgubljeno, samo na kakšni osebi se ji je ustavil pogled in vedel sem, da jo pozna, nisem pa imel pojma, od kje in kako. Samo ... čutila je, tako neverjetno močno. In vedel sem še nekaj - da tako ne bo šlo več dolgo naprej.

Vzel sem si teden časa in najel stanovanje, kjer sem preživel vsak prosti trenutek z njo. Postala je manj žalostna, a čisto mirna. Skopal sem jo in ji dolgo umival lase, jo zavil v plašč in dal spat, nato pa sem strmel skozi okno in se počutil grozljivo izgubljenega. Lahko bi jo čisto preprosto pustil in zaživel življenje naprej, a tega nisem mogel niti hotel. Bil sem pre-globoko in bilo je preveč lepo. Takrat sem še mislil, da se da vse rešiti.

Potem se je neke noči zbudila in me prosila, da jo nekam peljem. Usedla sva se v avto in se peljala, ona pa mi je odsekano govorila, kje je prava pot.

Prišla sva do jezera.

Počasi se je odpravila do brega in se sklonila nad gladino, luna je dajala toliko svetlobe, da sem jo videl, kako ji lasje prekrivajo obraz in kako ji solze padajo v vodo. Objel sem jo in jo poljubil, ona pa je hotela, da pogledam njen odsev.

Zagledal sem grozljiv spačen obraz in postalo mi je slabo, vendar se nisem mogel umakniti, ampak sem s stisnjenimi zobmi in krvjo v glavi strmel v odsev, za katerega sem vedel, kaj je, vendar tega nisem mogel izreči. Bilo je preveč očitno.

Ko je skočila v vodo, ji nisem preprečil. Počakal sem še nekaj časa. Ni prišla ven. Utopila je bolečino celega sveta.

Mogoče je v resnici preprosto. Zloba in bolečina imata svojo obliko in se naseljujeta v nas, vendar v nekaterih bolj kot v drugih. Ona tega ni mogla sprejeti, je pa čutila, kar je bilo kdaj v drugih, čutila je druge usode, ki so se naselile v njej. Najslabše stvari se zgodijo ravno najboljšim ljudem.

Nekaj časa sem še jokal, nato pa sem se odločil, da grem v mesto.

Klic

Sedela je samo kakšen slab meter od mene, z rokami se je naslanjala na točilni pult, pogled ji je lezel gor in dol po mišičastem natakarkju, ki je brisal kozarce in najbrž čakal na boljše čase. Pila je martini. Hotel sem biti zrno sladkorja na njenih ustnicah. Vedela je, da jo gledam. Ni reagirala. Malce bolj je prekrižala noge. Imela je lepo koleno, z majhno brazgotino na sklepu. Prekrila si jo je s pudrom. Zanimivo, na kaj vse je mislila. Hotel sem vedeti, če je samska. Iskal sem znake. Metuljčke na njenem vratu. Pogleda, ki jih je pošiljala okoli, kajti nisem je samo jaz opazil. To niso bili samski pogledi. Z očmi nas je švrkala kot majhne psičke, ki vedno pridejo nazaj. Tudi mi smo vedno pogledali nazaj. Samo ona je odmaknila pogled dovolj hitro, da smo otrpnili. In se potopili nazaj v kozarce.

Vstala je in šla na WC. Natakark jo je zelo očitno pogledal v rit.

»Samo zažvižgati še moraš, čapo,« sem mu rekel.

»Ko te vidim, ko nisem na delu, ti jebem mater,« je rekel in zarožljalo je, ko je z ogromnim pečatnim prstanom potrkal po točilnem pultu. Nje pa še vedno ni bilo nazaj. Sekunde so minevale zelo počasi. Imel sem občutek, da je lokal potihnil. Kot da bi vse čakalo nanjo. Takrat se je pult rahlo stresel. Vibriral ji je mobilni telefon. Majhen, z očitno neserijskim, živo roza ohišjem. Natakark je nekam odšel. Nihče me ni gledal. Hotel sem samo videti, kdo kliče. Stegnil sem roko in ga pograbil. Adrenalin mi je švignil po žilah in delno sem se vzburlil. Na zaslonu je utripalo – LJUBI. Že sem stegnil roko, da bi ga dal nazaj. A natakarkja še

ni bilo. In mogoče je bilo zadnje pivo res za pogum. Preveč poguma. Oglasil sem se.

»Halo,« sem rekel.

»Katarina? Halo? Kdo je to?« je rekel moški glas.

»Njen fant,« sem malce hripavo odgovoril. Tresel sem se od razburjenja. Videl sem natararja, ki se je vračal in buljil v listek z naročili.

»Nimam časa za zajebancijo. Res ne. Povej ji, da so ji fotra v bolnico odpeljali. Infarkt. Lahko da bo umrl. Naj čim prej pokliče mamo.«

Zveza se je prekinila. Dvignil sem pogled. Natarar me je gledal. Pečatni prstan se mu je svetil pod neonsko svetlobo lokala. Čisto počasi sem stegnil roko in položil mobilni telefon nazaj na njegovo prejšnje mesto, strmeč v natararjeve oči, on pa je nepremično strmel vame in pomival posodo. Takrat se je vrnila. Še preden sem jo videl, sem slišal klikot visokih pet. Sedla je in prekrizala roke. Tokrat ni strmela v nikogar. Oči je imela rahlo priprte. Čutil sem kapljice pota, ki so se mi začele nabirati na čelu.

Natarar je zaprl pipo in si obrisal roke. Približal se ji je. Najprej je malce umaknila glavo, vendar ji je nekaj šepnil in se približal njenemu ušesu. Začel je nekaj mrmrati. Pogledi so ji začeli uhajati proti meni. Tudi ona mu je nekaj razburjeno pripovedovala. Zazrl sem se v svoje pivo. Slišal sem, kako je vstala in naredila dva koraka. Čutil sem jo, da stoji tik poleg mene. Pogledal sem natararja. Stal je s prekrizanimi rokami, napenjal bicepse in se mi režal.

»Oče vam umira. V bolnici je. Pokličite mamo,« sem rekel, strmeč predse. Natararjev nasmeh je izginil. Spustil je roke ob

telo. Rahlo se je stresel. Minilo je nekaj sekund. Slišal sem samo njeno globoko dihanje.

»Hvala,« je naposled rekla. Iskreno. Glas se ji je rahlo zatresel. Pospravila je telefon v torbico in s hitrimi koraki odšla iz lokala.

Z natakarkjem sva spila pivo na moj račun. Nato je plačal on. Pa spet jaz. V lokalu sva ostala še potem ko so že vsi gosti odšli, in natakark je pogasnil skoraj vse luči. Sedela sva v temi. Nekako lažje sva pila, če se nama ni bilo potrebno gledati v oči.

Sedempetindvajset

Preden grem v mesto, se porežem.

Nož ima vgraviran ročaj, ureznino naredim od začetka zapestja do komolca po nadlahti, v ravni črti. Roko zmočim pod vodo in gledam, kako se kri razlije, in prizor je filmski, samomomorilski in napet. Adrenalinska bomba. Povijem se in še vedno čutim bolečino, zrak povlečem skozi usta s stisnjenimi zobmi, da zasika ... in vidim prizore, ki jih drugače ne bi, občutim malce strahu v mojem prekleto popolnem življenju. Strah in bolečina me držita pokonci.

Ne, nimam tragične zgodbe. Ne hodim k psihiatru. Nisem občutil nesrečne ljubezni. Večina ljudi pravi, da dobro izgledam, in pred ogledalom se počutim prijetno. Ampak potrebujem nesrečo. Potrebujem tragiko. Hočem videti popolne modre oči, rdeče in zabuhle od joka, in hočem slišati trpljenje in videti pekel. Za srečo ni več prostora, ker jo imam dovolj. Preobžrl sem se veselja in božanja in vrtenja po travnikih v jutranji zori. Čas je za kaj drugega.

Vem, sem samo razvajen smrkavec. Ampak nihče ne trpi zaradi mene. Sem irelevanten. Hodite mimo mene, nevedneži. Nekoč sem celo mislil, da bom naredil spremembo. Da bom vplival na svet in dihal z njim in spremenil njegov tok. Sedaj samo kašljam. Toka ni več. In nje ni več.

Mesto ima utrip ... mesto nima utripa. Hotel sem zafilozofirati, pa sem zgroženo ugotovil, da bom bruhal za prvim grmom, če začnem pisati o našem mestu, mestu majcenih najstnic, ki so prezgodaj izgubile nedolžnost, mesto popetih najstnikov,

ki je še niso izgubili, pa si jo želijo, mesto samskih tridesetletnic z velikimi zadnjicami, ki sanjajo o času izgubljene nedolžnosti, in mesto zapitih petdesetletnikov, ki ne vedo več, kaj nedolžnost sploh je. Ulice so umazane in razsvetljava je slaba, neonski napisi kričijo iluzije in lokali požirajo cigaretni dim in neskončne debate o nepomembnih stvareh. Dobrodošli.

Ravnokar požiram zvok nekega lokala in njegov rezek vonj po parfumih in dimu, oči se mi solzijo in roka me peče. Komaj razločim postave okoli mene, dvanajstletnice s cigaretami, vrstnike s steklenimi očmi in preganjanimi pogledi, male ljudi, ki smetijo svet. Čakam na še enega malega človeka, ki pa mi bo tokrat koristil, zato potrpežljivo sedim, glavo nagnem rahlo nazaj in zaprem oči. Slišati je še huje. Izdihi, histeričen smeh, grozljiva glasba iz zvočnikov vsepovsod in žvenketanje kozarcev. In zvok brezplodnosti, zvok pogovorov, ki se ne bodo nikogar izven tega lokala niti dotaknili, tu pa pomenijo vse.

»Bi kaj spil?«

Odprem oči in zagledam majceno dekle s čokoladnimi očmi, ki se mi smehlja, a ji je vseeno neprijetno, pogleduje proti moji obvezani roki in stari rani, razbiti desni arkadi, in v rokah drži pepelnik. Samo odkimam.

Čez nekaj časa pride mali človek in prinese tisto, kar sem potreboval.

Najbrž se na mojih ustnicah drži kakšen zablodel nasmešek, kajti priletna gospa mi hrabro pokima, ko grem mimo. Pokimam ji nazaj, nato pa si potegnem kapuco čez obraz in odbrzim, kolikor me nesejo noge. Strah me je starih ljudi. Preveč vedo.

Prispel sem na kraj laži in prevar, na majcen prostorček nekje na obrobju mestnega parka, kjer sem izgubil nedolžnost, strl srce in dobil svojega nazaj še huje polomljenega, kjer sem popil več alkohola kot manjša ruska armada, kjer sem nekoč prijatelju zlomil čeljust zaradi laži, kjer sem bil prevaran vedno znova in znova. Heh. Nekako sem ga vseeno potihlo ljubil. To garjavo grdobo. Estetika ogabnega – ko še na lastno kozlanje pomisliš s toplino v srcu, ker mu je ravno tu sledil razposajen smeh in nato prijateljsko trepljanje po hrbtu.

Sedel sem pod neko drevo in se podrgnil po bradi. V žepu sem v tem trenutku imel dostop do smisla vsega, kar me je preganjalo zadnjih pet let, ko sem bil z njo, korak do neznanega sveta. Mali človek, ki mi je stvar prodal, je zagotovil neverjetne užitke in razodetje. Vzel sem jo, legel in zaprl oči.

Videl nisem ničesar.

Slišal pa sem krik.

Se vam kdaj zazdi, da nekdo švigne mimo vas? Hitro se ozrete, a ni nikogar. Heh, mogoče sem bil jaz. Med mojimi ljudmi, ljudmi senc, se govori, da nas lahko vidiš ob času in na kraju naše smrti. Preden povem kar koli več, imam za vas nalogo: zajemite sapo in zakričite. Kričite, dokler vam zrak ne poide in iz sebe spravite samo še zadnji hropeč glas. No, ta hropeč glas je naša generacija, generacija konca krika. Vse se je dogajalo ob vdihu, med kričanjem, mi pa izginjamo v zadnjem hropenju, tako nepomembni, da nas skoraj nihče ne sliši. Jaz sem se obesil na ta konček in nočem, da ostane neslišan ... čeprav je najbrž prepozno. Prosim vas, zajemite sapo. Če nočete, se kdaj ozrite okoli sebe ali se vsaj poslušajte, kaj govorite. Glejte, kaj počnete.

Svet okoli nas bobni, mi pa ubijamo čas. Če kaj spremenite, mogoče ne boste postali sence, ki samo švigajo, ampak boste stali na svetlobi. Naredite, kar hočete, samo naj se nekaj premakne ... kar koli.

Če pa se boste kdaj sprehajali po obrobju mestnega parka ob sedem petindvajset zvečer, se le ozrite pod tisto staro skrivenčeno drevo.

Mogoče se vidimo.

Stanje ljubezni in zaupanja

State of love and trust as I busted down the pretext.
Sin still plays and preaches, but to have an empty court ...
And the signs are passin', grip the wheel, can't read it.
Sacrifice receiving the smell that's on my hands.
And I listen for the voice inside my head ... nothin'.
I'll do this one myself.

(Pearl Jam, State of Love and Trust)

Nekateri preprosto vidijo, ko pogledajo ... drugi se morajo truditi. Morje stvari nam zakriva pogled, in da jih odkrijemo, moramo vse narediti sami.

Imam avto brez bencina in imam sebe brez srca. Ampak preHITEVAM.

Zdajle sem doma, ležim na sedežni v navadni beli majici in umazanih kratkih hlačah in bedasto zijam v televizijo, sestra se poleg mene igra in brblja o tisoč in tisoč nepomembnih stvareh, ki gradijo njen svet. Mama je v kuhinji in ropota s posodo. Lahko jo vidim, kako stoji ob pultu, z lasmi, spetimi v čop, in zasanjano žalostnim izrazom na obrazu. Najbrž se vidi v vsaki žlici in na dnu vsake posode. Popačen odsev.

Oče je nekje zgoraj v sobi in zлага dokumente. Očala so mu najbrž zdrsnila na pol nosa, cigareta mu je zgorela do konca in samo majhna iskra tli nekje pri filtru, ampak on preliva svoje dokumente po mizi in uživa.

V tem trenutku jih ne maram, kajti ni topline. Če bi nas fotografirali, bi ujeli tako pust, žalosten in hladen trenutek, da bi slika zadajala samo rane. Ampak ne zavedam se, kako nam je

lepo. Kako mi je lepo. Vse imam na doseg roke. Tri ljudi, ki gradijo svet okoli mene. A jaz jih sovražim.

Z mamó hitiva po opravkih v veleblagovnici. Paradižniki so obvezno prve kvalitete in obvezno dve kili, večje odstopanje ni dovoljeno. Dolgočasim se in s pogledom zafrustriranega najstnika strmim v neskončne police sadja in zelenjave, roke imam v žepih in razmišljam o čisto drugih stvareh. Pozabim stehtati paradižnik. Mama me nadere. Zaničljivo jo nahrulim in grem do blagajne po cigarete.

Sedim na stolu in oče se dere name in mi razlaga življenjske modrosti, a notri se upiram in trga me ob misli na to, da bi se lahko njegove pripovedi uresničile. Raje jim ne verjamem. V tistem trenutku jih ne potrebujem in ne zaznavam. Še preden konča, grem v sobo, zaloputnem vrata in si zavrtim nekaj iz zakladnice besnega rocka.

Imam avto brez bencina in hladilnik brez ledu.

Sestra se hoče igrati z mano, jaz pa si želim samo miru, miru brez razloga. Da bi lahko dobil razlog, potrebujem mir. A ona tega ne razume. In prav ima. Deset let mlajša od mene, pa me bere kot najlažjo slikanico. S solzami v očeh zavpije, da itak nič ne delam, in užaljeno odvihra iz sobe. Za njo vpijem *šmrklja usrana, kaj pa ti veš o mojih problemih*, a vem, prekleto dobro vem, kako prav ima. Nimam problemov. Sem samo razvajen mulec srednjega razreda, ki bi si štel za katastrofo, če bi v spanju močil hlače. Zaslužil bi si to.

Družinsko kosilo je trajalo rekordne štiri minute in osemnajst sekund, ker se je mama zjokala v krožnik kuhanega fižola, da ne bo več kuhala zame, ki požrem v dveh minutah in odbrzim daleč stran, za sestro, ki popaca prt in izbljuva vso zelenjavo, in

za očeta, ki je celo kosilo tiho kot miš. V usta si zbašem še zadnji fižol, grem od mize in preslišim klice, da naj pridem nazaj. Tistega dne se nismo več pogovarjali.

Za nohti imam pesek in plaža je polna butastih turistov, ki se žgejo na obroke. Berem knjigo, ki jo komaj držim v roki, sestra pa čofota v vodi. Mama jo nadzoruje. Oče je v hotelu. Tvorimo vzorec razdrte družine, katere dopust je samo še kolektivna muka vljudnostnega prenašanja eden drugega in manifestacija zadržanih čustev. Pozno zvečer se skregamo in jaz grem na sprehod po letovišču in razbijem nekaj uličnih svetilk. V sobo 213 me pozno ponoči pripelje policija.

Sam sem doma in mirno kadim v vseh prostorih, vse elektronske naprave so prižgane na maksimum in hreščanja je več kot za tekočim trakom v cementarni. Zazvoni telefon, mama me kliče, kaj počnem, jaz pa jo naderem, naj se briga zase. Hudo mi je, ker sem jo užalil, ampak vem, da bi mi opravičevanje porabilo še več energije. Poklopim.

Vsi skupaj gledamo film in se smejimo, sestra se plazi po meni, jaz pa jo obračam na glavo in ji spodnji del pižame potegnem skoraj do vratu. Z očetom imava moške pogovore, mama me nežno kuštra.

Čez en teden, na navaden dan, so umrli v prometni nesreči.

Stanovanje je dobilo zatohel vonj.

Prah. Prekleti prah. Vsak moj premik, vsak moj gib z roko, vsak globlji vdih prebudi prah, ki butne s polic, pajčevinastih kotov, kupov knjig in vrhov omar. Premikam se kot v kraljestvu princa umazanca, za katerim se vali oblak neidentificirane

umazanije. Rolete so večno zaprte, ker se jih ne da odgrniti. Zaradi prahu.

Sedim za mizo in berem ob pomoči šibke svetlobe, ki pronica skozi veliko zagnjeno stensko okno. Čez žarke svetlobe plešejo delci umazanije in prahu, premaknejo se takrat, ko vdihnem. Čakam samo na trenutek, da bom lahko šel ven in solze mi butnejo na oči, ko se spomnim, da ni nikogar, ki bi mi ugovarjal. Ampak jaz si še vedno določim uro odhoda in uro prihoda. In se poslovim. Adijo.

Najprej grem v neki gnil lokal, kjer čudaku, ki me okliče za malega človeka, prodam neke tablete domače izdelave – kolega jih vari kar v svoji sobi. Sledi obisk parka in dveurni hitri tek, nato pa triurni obisk fitnesa. Jutri namreč dobim pištolo.

Prijatelji mu pravijo Dare, star je triintrideset, neporočen, živi v majhnem stanovanju v velikem in ogabnem blokovskem naselju. Dobro sem si ga zapomnil – malce je plešast, zobe ima neprijetne, rjave barve, in govori skozi nos. Najbrž ima tudi impresivno zbirko porno kaset.

Dare je namreč zaspal za volanom, zavil na drug pas in rahlo trčil v avto moje družine. Ampak, heh, pofukan problemček je bil v viaduktu. Daretu je zaščitna ograja pomagala, moji družini ne. Vsak avto je odletel na svojo stran, a samo en avto je odletel čez.

Dareta je sodišče spoznalo za nedolžnega. Nesreča pač.

Z britvico se obrijem po glavi in si z roko obrišem peno. Iz ogledala zre v mene telo ameriškega marinca in oči izgubljenega šmrkavca. Tisti, ki pozabi, mu je usojeno, da se vedno znova spominja.

Pištolo vestno napolnim in pregledam, v glavi mi zazveni njen zvok in adrenalin mi udari po žilah, hkrati z njim pa strah. Ampak sedaj sem že predaleč.

Na ulici me nihče ne opazi. Nisem maščevalec iz filma, ki bobni po cesti in s pogledi zastruplja, ampak sem boleče navaden fant. Do tega, kar bom naredil, nimam pravice. V sebi sem tako šibak. Najraje bi doma gledal televizijo in se po telefonu s punco pogovarjal o šoli in sošolcih in vremenu in o jutranji kavi. Ampak družbena evolucija me je pregnala na rob. Sem mutant brez prihodnosti, ki bo zamahnil z ognjeno pestjo in izpolnil lastno bistvo, pa naj bo še tako bolno.

V resnici sem jih imel grozljivo rad. Ljubil sem jih in jim zaupal. Sedaj samo še vzdržujem prejšnje stanje. Slike v denarnici. Avto z očetovim dovoljenjem v garaži. Sestrina najljubša igrača v omari v dnevni sobi. Mamine lončnice zalite in oskrbljene.

Stanovanje ima številko 725 in majhno kukalo sredi umazanih rjavih vrat. Luč na hodniku na mojo srečo ne dela in slišim lahko samo do konca navit radio z neko neumno glasbo iz sosednjega stanovanja. Idealno.

Veliko misli sem posvetil temu, kako naj to izvedem, potem pa sem se odločil za najprimitivnejši način. Brcnil sem v vrata in jih podrl.

V majhnem hodniku so bile otroške igrače. Vročina mi je butnila v glavo ... napačno stanovanje. Ampak takrat je izza vrat na levi strani hodnika, nasproti velikemu ogledalu, stopil Dare.

In otroški jok je zavel nekje iz ozadja in ženski histerični glas, ki je nerazumljivo vpil. Dare je samo gledal. Imel je oblečen rdeč pulover.

Dare je samski.

Dare je samski.

Igrač na hodniku ni.

Tišina.

Tišina.

Dare je sam.

Ko sem sprožil in Daretu razmazal glavo po steni, je bil Dare samo nema figura, ki sem jo pripeljal do konca. Samska figura morilca mojih staršev.

Nisem nor.

Moji starši in sestra niso živi. Nisem jaz tisti, ki se je odselil. Nisem problematičen. Dare je morilec. In ime mu je Dare, ne pa Gregor. On je samski. Nima majhne hčere in žene. Nisem ubil napačnega. Moji starši niso živi. Niso. Tisti, ki so me prišli pogledat v zapor, so nastavljeni.

Povejte jim.

Potreboval sem rešitev. Potreboval sem dokaz, da sem jih resnično ljubil in da sem še vedno sposoben. Sposoben stanja ljubezni in zaupanja. Oni preprosto ne znajo ceniti tega, kar sem storil za njih.

Povejte jim.

Nisem nor. Samo tako sem osamljen.

Grobarček

Ne pustim jim, da se razkrojijo.

Ob enih zjutraj sem se s svetilko postavil ob cesto in jo natančno pregledal. Redki mimovozeči avtomobili se niso menili zame, jaz pa ne za njih. Imel sem svoje delo.

Snop svetlobe je osvetlil kepo na sredini ceste, ki je bila videti precej osamljena. Ko je bila cesta čista in je hrup vozil zamrl, sem stekel do nje in ugotovil, da je to gozdni jež. Bil je precej cel, samo majhno rano je imel na trebuhu. Najbrž je umrl od notranjih poškodb.

Pobral sem ga in ga nesel ob cesto, kjer sem ga skrtil v travo.

Čez kake pol ure, ko sem pregledal približno kilometer ceste, sem imel na robu še povoženo mačko, ki je bila precej bolj poškodovana. Glave ni imela.

Trupli sem spravil v vrečo in se počasi odpravil proti gozdu. Veste, ljudje ne poznajo bistva gozda. To niso gigantska drevesa, utečene poti ali pa velike in svetle jase. Gozd je poln temnih koticov, ki so težko dostopni, ampak skrivajo pa pravo bogastvo. Skozi gosto podrast sem se nekako prerinil do majcene, pod košatimi vejami dobro skrite jasice. Ljubkovalno sem jo včasih klical jasica.

Na nekaj kvadratnih metrih je bilo na tleh pet lesenih križev in pet lesenih tablic, vsaka je bila popisana. Pet majcenih grobov. Danes bosta nastala dva nova.

Ker nisem imel časa in bilo je res pozno, sem križ izdelal kar iz dveh debelih vej, ki sem ju našel na robu jase, in ju zvezal

z lesko. Videti je bilo bolj kilavo, ampak nič hudega. Nato sem skopal majhno jamo, v katero sem položil ježka, in ga zakopal. Lopato sem imel vedno pripravljeno na jasi, ravno tako alkoholni flomaster za napis na nagrobniku. Ježku sem na leseno tablico napisal:

Tu leži ježek Franci. Živel je polno in lepo življenje. Pogrešali ga bodo domači: ženka Alojzija, mama Margareta in sinček Ferdi. Naj počiva v miru.

Pri mačku sem bil malo bolj izviren:

Mačka Ofelija nas je zapustila kot vojni heroj v srditem boju s sosedovo Grizoldo. Podlegla je bojnim ranam. Spominjal se jo bo ljubimec Alfonz.

Sedem grobov, sedem usod, ki sem jih ustvaril. Moje majceno kraljestvo, kjer izgubljeni začutijo vsaj malce pomembnosti.

Ko sem se vračal domov, sem se kot vedno odpravil mimo hiše tete Gabi. Ona nikoli ne spi. Luč ima vedno prižgano. Potrkal sem ji na okno dnevne sobe, ona pa mi je pomahala iz gugalnika, vsa zgubana in osamljena. Bila je že tako stara, da se je celo najstarejši iz naše ulice spominjajo kot staro. Vsak mesec je bil nekdo zadolžen, da ji je na tri dni prinašal hrano in pogledal, če sploh še diha. Večkrat sem jo prišel pogledat in ji pripovedoval zgodbe, ona pa se je nasmihala in oči so ji žarele.

Doma je smrdelo po barvi, ker je oče pleskal dnevno sobo, in sicer na modro. Ne vem, kaj mu je bilo. Modra barva sobe sicer bolj odgovarja ženskam, ampak v najini hiši je ni bilo že sto let. Oče je sicer kdaj pa kdaj pripeljal kakšno, vendar sta prišla pozno, ona pa je odšla zgodaj. Tako kot je odšla mama,

ko sem bil star tri leta. Ko oče dobi tisti topi pogled in tiho sedi na stolu, vem, da misli nanjo.

V svoji sobi sem vzel daljnogled in se osredotočil na podstrešno sobo sosednje hiše. Dekleta ni bilo. Ne mislite, da sem kakšen perverznejš ... samo res je nekaj posebnega. Vedno je malce žalostna in ima tak lep pogled, zasanjan. Zdi se mi, da ve, da jo opazujem, ampak je najbrž ne moti, ker nikoli ne zagrne okna. Edina težava je njen fant, ki me ne mara. Če se kdaj slučajno srečamo, me gleda izjemno grdo, dekle se mi pa vedno nasmehne.

Naslednje jutro me je oče zapeljal v šolo, jaz pa sem kot vsak dan pred vrati zavil na levo in se odpravil v park. V šoli nisem našel ničesar, kar bi me zanimalo, samo žalostnega me je delala. Sam sem sedel na okenskih policah in gledal vesele ljudi, kako se veselo sprehajajo in veselo govorijo, meni pa je bilo težko pri srcu. Eno leto sem nekako naredil, potem pa sem že konec naslednjega septembra vse skupaj obesil na klin. Oče seveda tega ni vedel – ne sprašujte, kako mi je uspelo. Potrebno je bilo veliko administrativnih posegov in sreče, a se je na koncu vse skupaj izteklo.

V parku ne delam nič. Sedim in gledam. Jeseni vrtinčenje listja, pomladi prebujanje, pozimi umiranje. Ljudje, ki hodijo mimo, ustrezajo letnim časom. Pozimi so ponavadi žalostni, zaviti v šale in z debelimi volnenimi kapami na glavi. Vem, da to ni nič nenavadnega, ampak vseeno me navdušuje, ta podobnost. Kot da bi se bali zime. Hlad nas prisili k skrivanju. Pomladi pa vse oživi in se razgali. Zame je vedno zima. Vsaj počutim se tako. Zimsko.

Čez kakšen teden sem spet imel delo, našel sem namreč velikega rjavega psa v jarku. Pozno ponoči sem ga odvedel v gozd in zanj naredil še posebno lep grob.

Teta Gabi je imela prižgano luč. To je bilo nenavadno zato, ker je bilo res pozno, in tudi ona ni budna tako dolgo. Odpravil sem se k oknu in se oddahnil – sedela je v gugalniku in se smehljala. Potrkal sem ji na okno in ji pomahal. Nič. Še enkrat sem potrkal. Takrat sem malce bolje pogledal. Usta je imela rahlo odprta in na licu ji je žarela nenavadna bledica. A oči ... take oči sem videl pri svojih živalcah, ki sem jih zakopal – steklene in nežive oči je imela teta Gabi.

Skozi okno sem splezal v stanovanje in jo nekako spravil v vrečo za krompir, ki je bila v kleti. Teta Gabi je bila majhna in koščena, a vseeno sem jo počasi vlekel za sabo proti gozdu. Vedel sem, da bo z njo jasica polna in da bom kmalu moral najti novo mesto. A teta Gabi si zasluži družbo, kajti bila je čudovita ženska. Tudi zelo osamljena. Tisti, ki so ji nosili hrano, je niso preveč marali. Najbrž zato, ker je dišala po smrti. Jaz sem bil tega vonja navajen.

Končno sem skopal dovolj velik grob in v njega položil teto Gabi. Ob robu jase sem natrgal še nekaj rož in jih vrgel v luknjo – hotel sem, da bi ji bilo lepo. Ko sem nametaval zemljo nazaj, mi je spodrsnilo in z lopato sem zadel nekam v vrečo, vendar nisem imel časa pogledati, ker je bilo grozljivo pozno. Hitro sem jo zakopal do konca in se odločil, da bom križec raje postavil naslednji dan. Ko sem prišel domov, me je čakala policija.

Teta Gabi naj bi umrla zaradi mojega udarca z lopato po glavi, kar seveda ni res. Bila je nesreča. Ampak nihče me ni poslušal. Najbrž me je kdo videl skozi okno. Policaji so me v

zasliševalnici topli in me oklicali za bolnega, norca, antikrista. V časopisu je pisalo, da sem zlorabljal mrtve živali in najbrž tudi teto Gabi. Oče me ni hotel videti ... v časopisu je pisalo, da sem se mu vedno zdel čuden in da najbrž sploh nisem njegov sin; mama naj bi zbežala ravno zaradi slabe vesti. Edini moj prijatelj je bil neki majhen, rejen policaj, ki mi je v celico pretihotapil debelo pleteno vrv. Tik preden sem spodmaknil stol, sem si potihem rekel tisto, kar sem napisal v poslovnem pismu: »Pokopljite me na jasici.«

Soba spominov

Dež v naši ulici nikoli ne neha padati. Vedno slišim škrebjanje po šipah, topotanje kapljic po asfaltu. Dan za dnem in noč za nočjo dež pere velike liste skrivenčeneg oreha, ki ga vidim skozi okno svoje sobe. Lahko sije sonce, pa bo vseeno deževalo. Voda reže svetlobo v nenavadne barve in sosedov mulec se hvali, da je konzerviral mavrico.

Če pa že ne pada zunaj, pada v hišah.

Mama sosedovega mulca vsak večer sedi na terasi in kadi cigareto ter joka, debele solze ji kapljajo na predpasnik in nos ji zateče in obarva rožnato. Na mizici ima postavljeno fotografijo, ne vem, kdo ali kaj je na njej. Komarji jo obletavajo, ampak se ne zmeni za njih, samo joka. Po suhi koži na rokah je vsa opikana. Kaplje znoja ji tečejo med obrvmi, na koncu nosa se združijo s smrkljem. Zvečer vedno odnesem smeti in ji namenim kakšno prijazno besedo; ona mi ne odgovori, ampak zdi se mi, da se počuti bolje. Potem se naslonim na ograjo in prižgem cigareto, skupaj strmiva, ona skozi solzno zaveso v fotografijo na mizi, jaz pa malce naprej, v nizko opečno hišo Svetlane. Nerad se vrnem noter, in šele ko soseda postane samo tleča lučka cigarete in ko slišim škripajoč zvok komarnika in loput terasnih vrat, je res čas za odhod.

V hiši je čisto tiho. Oče molči vedno, ko potrebujem glas. Iz tišine znam razbrati jezo, žalost, skrb, obup. Morda je v tišini kdaj skrito tudi veselje, ampak jaz ga ne znam razbrati. Zato se spravim nad umazano posodo in ropotam in škropim vodo po kuhinji, skozi okno pa ne vidim dosti, kajti steklo je nagnančeno in motno, in tako vedno, ko pomivam posodo, dežuje.

Ponoči se mi majica zaradi vlage lepi na telo. Komarji najdejo pot skozi vsako odprtino in njihovo brenčanje in pikanje me spremlja v nemirnih nočeh. Stene so tanke in v sosednji sobi slišim očeta, kako kašlja. Nad posteljo imam na kratki vrvici obešen model bombnika, ki mi ga je dolgo časa nazaj podaril in mi povedal, da so včasih taki bombniki preletavali našo hišo. Vse se je treslo, je rekel, in bobnelo je kot na sodni dan. Mama je umrla dva tedna potem, ko sem nalepil zadnje krilce na modelček, ki smrdi po zakopani preteklosti.

Če nisem mogel spati, sem šel za hišo, sedel na travo in gledal luči mesta pod seboj. Dol sem šel le, ko sem kaj nujno potreboval. V mestu je vse tako čudno – vse ima ime, a ničesar ne poznam. Vse gomazi in nagovarja vsakogar posebej, vendar je namenjeno vsem. Ljudje nosijo maske, ali pa imajo obraze sive, trpke in negibne.

Včasih, ko res ne morem zatisniti oči, se odpravim na sprehod po slabo razsvetljeni ulici in se postavim pod velik, zgrbljen kostanj. Strmim v Svetlanino okno, rad bi videl vsaj njeno senco. Včasih jo res vidim in tako lažje zaspim. Kdo ve, če ona kdaj vidi mene. Nocoj je nisem, kajti bilo je pozno in v nobeni hiši niso več gorele luči.

V zgornjem nadstropju naše hiše je prašna soba, kamor svetloba niti pomotoma ne prodre. Odkar pomnim, jo oče uporablja za ropotarnico in tako je polna polomljenega pohištva, mojih starih igrac, oblek, ki so razžrte od moljev, odsluženih gospodinjskih aparatov, najbolj pa je polna spominov. Oče jih namreč zaklepa v to sobo in mogoče zaradi tega ne govori veliko in ni sposoben čutenja, saj so spomini gradniki duše. Tako vsak dan sobo prezračim in brskam po spominih, ki ležijo kar po

tleh. Grdih in žalostnih ponavadi ne pogledam, ampak se napajam z veselimi, ki pa me včasih spravijo še bolj na tla. Barve so preveč žive in pisani odtenki grizejo svet okoli mene, v katerem sem kljub vsemu prisiljen živeti. Tako očeta malce bolj razumem – spomini so ga žrli in najbrž je bolj svoboden, če jih skrije pred seboj.

Ko sem zvečer šel mimo njegove spalnice, se je z nekom pogovarjal. Vrata so bila priprta in pokukal sem noter. Sedel je na postelji in se smehljaj. Takšnega ga še nisem videl. Bil je sam. Skril sem se za mizo na hodniku in po nekaj minutah je s širokim nasmehom na obrazu stopil iz spalnice in se odpravil proti tisti sobi. Ko je prišel nazaj ven, je bil tak kot vedno. Popraskal se je po glavi in odšel spat.

S Svetlano se sprehajava na koncu ulice, kjer se asfaltna pot ujame v majhen smrekov gozd in vonj po smoli in vevericah plava po zraku. Nikoli ne greva pregloboko, kajti gozd kmalu postane preveč temen in vzdušje zatohlo. Svetlano bi rad prijel za roke, a si ne upam. Preveč je žalostna. Ravne rjave lase je imela počesane za uho in strmela je nekam v prazno, z dolgimi prsti se je praskala po konici nosu in popraskal sem se tudi jaz, refleksno. Hodila sva počasi in se nisva pogovarjala. Prižgal sem si cigareto in tiho pihal, Svetlana pa je brcala v majhno smreko ob cesti, ker je hotela, da bi veverica padla na tla, ona pa bi jo imela za domačo žival. Iz žepa sem vzel nožiček in v smrekico vrezal njeno ime, a tega ni opazila. Zastrmela se je nekam navzgor v krošnjo in začelo je deževati, kaplje so se usule po nama. Stekla sva vsak v svojo hišo.

Zvečer sem spet nesel ven smeti. Garjava mačka je vozila slalom med mojimi nogami in grobo sem jo odrinil. Potem mi

je postalo žal, poklical sem jo nazaj in ji dal nekaj hrane. Ko je tako sključeno jedla in predla, sem jo pobožal in kupček sive dlake mi je ostal v roki.

Odpravil sem se proti ograji in se naslonil nanjo ter čakal na sosedo. Malce me je skrbelo, ker je še ni bilo. Komarnik na vhodu se je pokvaril in je v večerni sapi v skoraj enakomernem ritmu udarjal ob podboj in ob vsakem poku se je garjava mačka zdrznila. Prižgal sem si cigareto in pihal dim nekam pod svod temnega neba, prepredenega z zvezdami. Malce sem se vrtel na mestu in gledal gor, dokler se nisem opotekel in mi je postalo slabo. Se mi je pa zato nebo vrtelo v divjem plesu svetlobnih prog in butasto sem se smejal in se držal ograje. Sosede pa še vedno ni bilo. Nekaj je bilo treba storiti.

Vstopil sem v hišo in jo tiho poklical. Bila je čista tema. Najprej sem seveda hotel prižgati luč, a elektrike ni bilo, kot ni bilo svežega zraka in topline, samo vonj po plesni je ostal. Počasi sem se odpravil navzgor po stopnicah in se zdrznil ob vsakem poku komarnika. Še enkrat mi je postalo žal, da sem tisto garjavo mačko malce obrcal. V takih trenutkih te majhne stvari najbolj preganjajo, kajti v strašljivi temi je vsak majhen greh veliko večji.

Skozi okno je na hodnik pronicala svetloba cestnih svetilk. Stal sem na začetku stopnišča, strmel v vrata in nisem vedel, kaj naj storim. Stene so bile prevlečene s čudno divje zeleno tapeto z vzorci nekih eksotičnih rastlin. Zdelo se mi je, da me bodo stene zdaj zdaj stisnile, da se z rameni že drsam obnje. Ničesar drugega več nisem vonjal, razen plesni. Ta hiša ni živa, sem pomislil. V njej ni ničesar. Stene so mrtve, tla so žalostna, stopnišče je brez duše.

Takrat so se vrata odprla in iz sobe je stopila soseda. Njen izraz na obrazu mi je pognal strah v kosti. Nekje sem ga že videl,

a v tistem trenutku se nisem mogel spomniti, kje. Videti je bil grozljivo ... domač. Naenkrat je soseda začela počasi hoditi proti meni in zavrtelo se mi je v glavi, hodnik je postajal še ožji, soseda je z rameni drsala ob stene in tapete so zaradi tega razpadale in prikazal se je ogaben, okrušen omet. Stal sem na robu stopnišča z odprtimi usti, ona pa je bila vse bližje. Njen pogled je bil steklen, vse več tapet je nosila s sabo, ovile so se ji okoli rok, okoli vratu, okoli prsi in naenkrat je bila ovita v živo zelen vzorec tropskih rastlin. Groteskna gmota se mi je približevala in prižgale so se luči na hodniku, brnele so vse glasneje, vso svetlobo so usmerile na njo in vedel sem, da se jo je hiša polastila, da je ta hodnik samo del tega, kar ji je hiša storila. Tista soba tam zadaj. Tam se skriva odgovor.

Nimam pojma, kje sem zbral moč. Pot mi je tekel v potokih in roke so se mi tresle, a zbral sem vso moč in stopil korak naprej. Soseda je izginila, hodnik se je vrnil v normalno stanje. Stal sem tam kot prej, na robu stopnišča, tapete so bile cele, samo luči so še vedno rahlo gorele. Soba na koncu hodnika pa me je čakala. Še preden sem odprl vrata, sem vedel, kaj je notri – polomljeno pohištvo, stare igrače, obleke, razžrte od moljev, odsluženi gospodinjski aparati ... in spomini.

Soseda s svojo družino, s svojimi otroci na vrtu, v ozadju zvok, ko mož zaliva travo. Tiho cvrčanje pečenega mesa na žaru. Škripanje gugalnice. Tek drobnih bosih nog po terasi. Smeh. Avtomobilska nesreča in krvava trupla, razmetana po avtocesti. Jok in solze. Tišina in žalost. Nove, zelene tapete, brez pravega pomena, brez pravega smisla ... samo žalostne in dušeče. Polne spominov. Tako kot cela hiša.

Ta soba je samo središče.

Hiša ni živa, kajti vse v njej je že davno umrlo. Nekateri spomini so samo še sence, preveč krhki in grozljivi so, da bi obstali na mestu. Da bi obstajali.

Zavedel sem se, da klečim na tleh in jokam, z obrazom v dlaneh. Obrisal sem se. Začelo se je daniti. Celo večnost sem prebil v tej hiši. Stekel sem iz sobe, zaprl vrata, odtopotal po stopnišču in planil ven na teraso. Soseđa je pila jutranjo kavo in se rahlo gugala na stolu. Ni me pogledala, jaz pa sem strmel vanjo z objokanimi očmi in s prestrašenim izrazom na obrazu. Zbežal sem nazaj v našo hišo, se ulegel na posteljo v svoji sobi in jokal naprej. Čez nekaj časa sem se pokrtil čez glavo. Tik preden sem zaspal, sem se spomnil, kdo ima na obrazu tak izraz kot soseđa. Moj oče.

Ko sem se zbudil, sem odšel na sprehod v gozd. Tam sem premišljeval o tem, kaj se mi je zgodilo. Soba spominov. Očitno je nima samo naša hiša.

Tacal sem po gozdni podrasti in se počutil nenavadno. Hkrati sem bil srečen in žalosten, jezen in pomirjen. Pogrešal sem Svetlano. Njene oči so edini kraj, kjer se rad izgubim. Pogledal sem v nebo in med gostimi krošnjami tu in tam ujel kakšen sončni žarek. Če so krošnje streha gozda in lahko skozi njih prodre sonce, potem lahko tudi čez streho hiše. Sosedove. Ali naše. Ali Svetlanine. Nasmehnil sem se. Začel sem teči, vse hitreje in hitreje in gozd okoli mene se je izgubil v zeleni, zamegljeni progi, jaz pa sem samo tekal in razširil roke in odprl usta in tekal, se spotikal ob korenine, padel, a sem se pobral in drvel naprej. In se začel spominjati mame in kako sva se igrala, pa

prepirov med staršema, ko sem jokal v kopalnici, maminega obraza, ko je imela gripo in je vsa smrkava ležala na sedežni, meni pa se je zdela tako lepa, spomnil sem se padca s kolesom, ko sem si odrgnil kolena in sem se drl, oče pa mi je razkužil rano in me obvezal in me poljubil na čelo, videl sem vse solze in žalostne obraze in postal sem besen. Zakaj jaz ne morem tistega, česar nočem več vedeti, pustiti v sobi? Zakaj mene preganja preteklost, vsi okoli mene pa jo pozabljajo? Zadihan sem se ustavil in se prijel za kolena. Pred očmi se mi je prikazal oče, kako sedi na postelji in se smehlja. In soseda, ki jo ovijajo tapete. In Svetlana. Ko se praska po nosu. Ko ne dela ničesar. Ko ne govori. Res, mogoče jih manj boli. A jaz vsaj vem, zakaj boli. In tudi bolečina je včasih boljša kot to, kar so postali oni. Sužnji pozabe. Spet sem začel teči, tokrat v drugo smer, in tekel sem vse do ograje pred našo hišo. Naslonil sem se na nanjo in kakšnih pet minut glasno sopesel, nato pa sem se odločil, kaj moram storiti. Odpravil sem se k Svetlani.

Našel sem jo na terasi, zleknjeno na stolu in zavrto nekam v daljavo. Ni se zmenila zame. Oblačilo se je in dišalo je po dežju. Povzpел sem se po stopnicah in mimo nje odšel v hišo, ki mi je najljubša od vseh, v katerih sem do sedaj bil. Majhna je. Topla. A vedel sem, da ima tudi ona sobo spominov. In tja sem bil namenjen. Sprehodil sem se skozi kuhinjo in jedilnico ter prišel do težkih, lesenih vrat. S težavo sem jih odprl in vstopil.

Spomini so začeli tolči v mene iz vseh strani, prah se je dvigal iz kotov in bobnelo je, kot da tuli močan veter, a nisem popustil. Bolelo je in kričal sem, ne, rjovel sem in solze so mi lile iz oči in pesti sem stiskal tako krčevito, da mi je kri pritekla iz dlani. Pred očmi so se mi risale nepopisne podobe groze in bolečine, ki so

se mešale z ljubeznijo, lepoto, s toplino. Ko je bilo konec, sem nekaj časa obnemoglo ležal na tleh in hlupal. Počasi sem se pobral in odšepal ven. Sedaj se je že dodobra pooblačilo, Svetlana pa je še vedno sedela na svojem stolu. Počepnil sem poleg nje in jo pobožal po lasih, nato pa rahlo poljubil na lica in gledal, kako se je spreminjala. Njene oči so postale jasne, ustnice so narisale nasmeh in globoko je zadihala in se zasmejala. Planila je s stola, vsa zmedena, in ni vedela, kaj naj počne. Nato je stekla čez verando in mimo kostanja in vedel sem, da gre v gozd.

Malce sem goljufal, kajti nekatere spomine sem zadržal zase. Tiste grde, pa tudi nekaj lepih. In pustil sem ji malce sebe. Kot otrok spominov tako ali tako ne morem živeti drugje kot v ljudeh.

Svetlano sem našel na travniku, kako je bosa cepetala po podrastih in se smejala. Nasmehnil sem se tudi sam, jo pogledal še zadnjič in se izgubil v njenih očeh.

Hladna soba

Duhovnik je roko vzdignil visoko in zazdelo se je, da je zrasla proti stropu in se dotaknila živopisanih fresk, ki so pomenljivo zrle nekam v neskončnost. Ljudje so ritmično ponavljali njegove besede in starka poleg mene je gnetla svoje male gubaste ročice in niti velika, okrogla očala niso mogla skriti navdušenja v njenih od starosti motnih in rumenih očescih, ki sta požirali vsako duhovnikovo besedo. Na prvi pogled se je v cerkvi dogajalo nekaj veličastnega.

Vendar je v cerkvi na žalost dolgočasno. In zebe te, četudi je poletje. Bog je očitno zapustil svoje domove in najbrž sreba koktejlje in se nam smeje, ker se več ne razvijamo, ampak se vraščamo kot nohtni prisad v njegov planet. Vseeno mu je, ali pa morda ne more zvariti antibiotika za take vrste gnilobo.

Po maši sem odšel še na krajši sprehod po stranskih ulicah mesta in rahel jesenski dež mi je meglil pogled. Vsake toliko časa sem se zapletel v kup kartonastih škatel in enkrat celo v klošarja, ki je spal. Zaklel je in pljunil proti meni, jaz pa sem mu pokazal sredinec in mu ukradel še zadnjo steklenico vina, vendar je bil preveč pijan, da bi mi sledil. Tako sem srebal ogabno kislico in zašel še malce naprej, tja, kjer se mesto konča in se začenja visok hrib, na vrhu katerega stoji nekaj osamljenih hiš. Še posebej lepo se vidi tisto nizko, opečnato. Nekako ji vedno uspe, da je bolj razsvetljena kot druge.

Steklenica vina je bila skoraj prazna in moj korak veliko bolj nestabilen kot prej, zato sem jo raje odvrigel. Nisem šel na hrib, raje sem se obrnil in kmalu prišel do majhnega bara. Sedel sem za mizo v kotu in zaprl oči.

Tistemu, ki se je spomnil gostilen, bi morali dati Nobelovo nagrado, kajti v njih se lahko čuti. Najprej vonj po cigaretih, alkoholu, cenenih parfumi; sledi zvok, smeh, žvenketanje s kozarci, glasba v ozadju, nesmiselno žužnanje glasov okoli tebe (morda ima vsak svojo zgodbo, pomešani pa se spremenijo v hrup). Ampak ko odpreš oči ...

Ure in ure lahko sedim in opazujem ljudi, njihove kretnje, izraze na obrazu. V gostilnah se rojevajo ljubezni, v gostilnah ljudje prebolevajo razočaranja, se tepejo, ljubijo, zapijajo, drogirajo, umirajo. Nikjer drugje ni takega mimohoda življenja, vseh čustev, ki jih premore človeštvo. Vsaka miza ima svojo zgodbo. Recimo ona, levo od mene, za katero sedi mlajši par, malce bolj v temi. On kadi cigareto in vsake toliko časa pogleda za sosednjo mizo, za katero ne sedi nihče. Njegova spremljevalka, okrogla plavalasa deklica s čudnim zobovjem, drži usta malce odprta in strmi vanj. To lahko traja samo kakšno sekundo, vendar v tem preberem čisto vse: njeno zanimanje in njegovo nezainteresiranost in strah. Očitno sta na zmenku, ki ni najbolje stekel in sedaj se trudita rešiti s potapljaljoče se ladje, ampak jima ne uspeva. Kmalu tudi ona dobi moten pogled in se ozre proti meni, jaz pa se ji nasmehnem. Obrne se na drugo stran, nato nekaj časa počaka, stol potegne malce bližje k mizi in se zazre fantu v obraz, on pa malce zakrili z rokami, se nekako podpre s komolcem in se nerodno nasmehne – očiten znak, da mu ne ustreza njena bližina in da ne more kljub trudu rešiti ničesar. Nikoli mu ne bo všeč.

Lokal je majhen, mize so dovolj masivne in niso kičaste, stoli pa so udobni kot anoreksična kamela, ampak to me ne moti. Všeč mi je, da je vse zavito v temo in da proge cigaretnega dima solzijo oči. Na stenah visijo črno-bele fotografije, s katerih se večinoma smejiijo stari ljudje, možje z brki in s škrbinami, gospe

z brki in s škrbinami – najbrž kak trapast foto natečaj. Točilni pult je obrnjen proti meni in natakar me je že večkrat opazil, pa se mu še ni ljubilo pobrati naročila, raje je drgnil skodelico za kavo, da je ob robovih postala rahlo prozorna.

Glasba je naenkrat postala čisto tiha. Najbrž kakšna napaka v ozvočenju. Tudi ljudje so začeli govoriti tiše in malo bolj so žvenketali s kozarci in steklenicami, da je spet prišlo do pomirjujočega, kolektivnega hrupa. Zaprl sem oči in se pogreznil v čudno, dremajoče stanje. Zvoki in vonjave so postajali vedno močnejši. Plaval sem med glasovi in drsel naprej in nazaj, še vedno se mi je vrtelo od vina in v želodcu sem imel hektoliter kisline.

Prebudilo me je rahlo tresenje in pred sabo sem zagledal ozek obraz rjavolasega dekleta. Malce daljši nos in nenavadno razporejeni zobki niso nič pokvarili njene izjemne ljubkosti. Jaz pa sem najbrž imel hudo debilen izraz na obrazu in ogaben zadah pa še usta sem držal malce odprta. Dekle pa se je nasmehnilo, si v usta potisnilo cigareto in s kretnjo, ko s palcem krcneš po kazalcu, nakazalo, da potrebuje ogenj. Vrnil sem ji nasmeš in začel histerično tipati po žepih, hkrati pa malce škilil k njej. Še vedno se je smehljala, jaz pa sem se počutil kot kup šmrklja.

»Bom prisedla, dokler ne najdeš,« je rekla in stol potegnila bližje k meni, se naslonila nazaj in globoko vdihnila. Pogledal sem njene prsi. Majcene, a simpatične. Končno sem našel vžigalnik in ji ga pomolil, a roke je držala na kolenih in dobila je tisti izraz na obrazu, ki ga slej ko prej vidiš pri vsaki ženski – *Zakaj te moram prositi za nekaj tako očitnega*, sestavljen pa je iz malce navzdol povešenih oči, rahlo našobljenih ustnic in malce (a ne preveč) srepega pogleda. Prižgal sem ji cigareto in

videti je bila zadovoljna, z roko si je šla skozi lase in me gledala, kot bi bil betonski steber.

»Večkrat narediš to?« sem jo vprašal in pretrgal tišino.

»Naredim kaj?« je rekla in zazdelo se mi je, da sem ji v očeh videl nekaj podobnega zanimanju.

»Prisedeš k neznancu, ki napol spi za mizo in smrdi po vinu?«

Sklonila se je malce bliže in pomigala z nosnicami, nato pa se nakremžila: »Pa res. Šele zdaj te voham. Hvala, da si me opozoril.«

»Ni za kaj,« sem malce kislo rekel. »Iskrenost je očitno moja vrlina.«

»Očitno,« se je namuznila.

»Kako ti je ime?«

Malce je premislila, preden je odgovorila: »Svetlana. Pa tebi?«

Povedal sem ji svoje ime, ki se ji je očitno zdelo smešno, zato sem bil malce užaljen, kar je opazila, in premaknila stol še malce bližje.

»Ne jezi se, no,« je rekla in me pogledala tako, da sem imel srce v trenutku tam, kjer so ponavadi jajca.

»Saj nisem jezen. Ampak imena itak niso važna. Ne?«

»Seveda so. Če bi bilo meni ime ... recimo ... Mustafahena, se ne bi predstavljala ravno z lahkoto.«

Oba sva se zarežala in nekaj časa preprosto gledala drug drugega. Sedaj nisem bil več navaden betonski steber, ampak tak, ki se premika in ki je med evolucijo dobil sposobnost govora. Bil sem še vedno malce pijan, ampak um se mi je od

prvega šoka definitivno zbistril. Opazoval sem jo in ona me je gledala s porednim smehljajem na obrazu.

»Si kdaj hlinila orgazem?« sem jo vprašal. Nekaj časa je potrebovala, da se je izkašljala in zgroženo je strmela vame.

»Kaj bi zdaj rada,« sem se branil. »Vsi ti pogovori v stilu *kakšno je pa danes vreme, na katero šolo hodiš, kako je ime tvojemu bratu in moja babica ima večje žolčne kamne kot tvoja* so oga-bno hinavski.«

»Aja?! In po tvojem je bolje, če punco po petih minutah poznanstva vprašaš, ali je že kdaj hlinila orgazem?! Čudak si!« je prhnila.

»Hah, saj si ti prisedla,« sem rekel.

»Prav, pa grem.« je suho rekla, sunkovito vstala in odšla nekam za točilni pult. Udobno sem se namestil na stol. Čez nekaj časa je končno prišel natakak. Zanalasč sem petkrat spremenil naročilo, preden sem se odločil za malo pivo in njegov izraz na obrazu mi je povedal, da si bo v mojem kozarcu opral rit.

Zamikalo me je, da bi šel nekam stran. Kaj pa vem, kam. Vse mi je naenkrat postalo strašno odveč in prej prijetni obrazi so se spremenili v spake in smeh je odmeval histerično. V sekundi sem postal žalosten in kar potopil sem se v svoj stol in dobil občutek, da me vsi opazujejo. Vsak, ki me je samo oplazil s pogledom, se je norčeval iz mene. Vsi so se pogovarjali samo o meni, o tem čudaku, ki sedi sam za mizo, ko pa bi vendar moral imeti družbo, po možnosti kartati in se prisiljeno režati, ker je to pač lokal, kjer se vsi poznamo, vsi se imamo radi in kjer si zlobnež, če ne prisedeš in se ne pridružiš črednemu barskemu nagonu, ki histerično zahteva popolno predanost in ima osamljenost za največje zlo. Želel sem se dvigniti in iz dna pljuč

zavpiti: »Osamljeni nismo zlobni! Radi smo sami! Osamljenost ni nečastna, ampak vi tega ne veste, ker je ne poznate, in ste prikrajšani za lastno mišljenje, izgubljate se v ničevosti!«

A najbrž bi bil videti čuden. Mogoče bi se celo komu smilil, in to bi me najbolj potrlo, kaj potrlo, razbesnelo bi me. Rad sem sam. Pustite me pri miru.

Takrat pa je moje pivo prinesla Svetlana. Položila ga je pred mano na mizo in nekam ponižno prisedla.

»Natakar si je v njem umil roke, samo da več,« je tiho rekla in oba sva se zahihitala. Nato me je pogledala, vzdihnila in rekla: »Enkrat,« s takim tonom, kot da oznanja novo živalsko vrsto.

»Kaj enkrat?«

»Sem hlinila,« je priznala in zardela, nato pa takoj nadaljeval, kot da se brani: »Če je bil pa slab, a ga nisem hotela razočarati! Sploh ni imel nobenega ritma, potil se je kot konj in za predigro je najbrž mislil, da gre za vrsto pasje hrane. Ko mu je prihajalo, je sopel kot krava in sem mu pač pritegnila.«

»Pošteno,« sem rekel in se začel režati. Vljudno je počakala, da sem se umiril.

»No, to je to,« je rekla. »Moram iti. Prosim, da mi daš mir.«

Hotela je vstati, a sem jo nežno prijel za zapestje. Počasi je sedla nazaj in me malce prestrašeno gledala.

»Pedigree,« sem rekel.

»Vsaj nekdo,« se je nasmehnila.

Počasi sem se ji približal in ji z roko umaknil lase, nato pa jo poljubil. Na jeziku sem začutil okus cigarete, ona pa najbrž tistega ogabnega vina in piva, zato se nisem pritoževal. V bistvu

je bilo fantastično. Dlan mi je položila na lice in se privila še tesneje k meni, jaz pa sem se zakopal v njene lase in se počutil kot kralj sveta. Nato sva se razmaknila in se nekaj časa opazovala.

»Sem te ugriznila?« je končno rekla.

»Ja, malo,« sem priznal.

»Saj je prav. Kaj se pa to pravi, da poljubljaš neznanke v lokalih.«

»Samo tiste, ki hlinijo.«

Nasmehnila se je in mi vrnila poljub, ki je tokrat trajal najbrž malce manj kot večno.

Naslednje jutro sem se zbudil v vonju njenih las.

Najprej je bilo lepo. Nekaj časa. Človek človeka včasih preprosto čuti in besede niso bile potrebne – lahko sva se smejala ure in ure, ne da bi vedela, zakaj, ampak hkrati je bilo kristalno jasno, da je nekaj smešno. Niti ni bilo pomembno, kaj. Svetlana je prihajala k meni sredi noči in ljubila sva se do jutra, ko sva končno zaspala, zleknjena drug čez drugega in naju je jutranje sonce, ki je pronicalo skozi rolete, peklo v lica. Hodila sva na dolge sprehode in molčala – že to, da sem jo držal za roke, je bilo dovolj. Svoj kotiček sva si uredila v zapuščeni baraki globoko v gozdu – po stenah sva z nožičkom pisala bedarije in tekmovala, kdo bo narisal bolj butasto kravo. Prinesla sva si stare, prašne preproge, majhno mizico in zguljeno sedežno, kadila in se pogovarjala v neskončnost. Čas naenkrat ni imel pravega pomena in ugotovil sem, da je fizika bedarija vseh bedarij, da je bolj abstraktna kot kakršna koli umetnost ali filozofsko razmišljanje. Za naju s Svetlano ni obstajal ne čas in ne prostor,

krojila sva si ju po svojih željah. Če pa se je nama zazdelo na trenutke kaj preveč resnično, sva preprosto zaprla oči in si pripovedovala zgodbe in odlepila sva se od tal in izumila nove barve, zvoke, besede, okuse. Ogromno sva se dotikala, dovolj je bilo, da sem našel majhno brazgotino na njeni roki in si začel izmišljati zgodbe, ona pa se je zvijala od smeha. Pogosto sva hodila v kino in sedla daleč vsaksebi, nato pa se v temi prekladala po sedežih, nisva se menila za tečno sikanje drugih obiskovalcev in se skoraj požrla, ko sva se našla. V lokal, kjer sva se spoznala, sva hodila pogosto in imela *svoyo* mizo v kotu, kjer naju ni nihče motil. Vedel sem, kaj misli, še preden je to rekla, vnaprej sem vedel, kaj bo storila. Svetlana je trdila, da je to pač ljubezen, jaz pa sem že takrat vedel, da je v njej nekaj, kar nima kar vsak človek. Rekla je, da sem trapast, jaz pa sem jo uščipnil za nožni palec in tako je bilo videti, kot da sem pozabil. A nisem.

Vse več stvari me je ... strašilo.

Kakšen dan sem za trenutek videl skozi njene oči in gledal sem sebe, kako strmim vase, kar je malce grozljiv občutek. Če sva kdaj objeta sedela na klopci v parku in gledala ljudi, ko so hodili mimo, sem jih slišal, a na drugačen način: kot bi ujel delčke njihovih misli, njihove strahove, kdaj pa kdaj sem se zagledal v kakšno osebo in za kratek čas videl njeno preteklost. Nato sem pogledal Svetlano in začutil, da vidi isto, a ne zaradi mene - ona je bila ta, ki je imela to možnost.

Niti za trenutek je nisem manj ljubil, saj je tudi nisem mogel, kajti življenje sva si skoraj delila. A v mene je počasi začel pronicati strah. Pobiral sem njene misli in jih sestavljal in postajal sem vse bolj in bolj sposoben in spreten v tem, kar je počela ona. Svetlana tega ni opazila, kajti trudil sem se, da je ne bi

obremenjeval. Bil sem samo malce bolj tiho. In ko sem se končno dokopal dovolj globoko in videl preveč, sem vedel, da bo treba nekaj storiti.

Svetlanina postelja je bila ogromna in posteljnina je bila divje vijoličasta, tako da sva se počutila malce bohemsko, ko sva se valjala po njej, pila odlično belo vino, ki sem ga ukradel v trgovini, in otresala cigaretni pepel en po drugem. Malce prej sva se skupaj kopala in naredila sva peno, tako da je voda lila čez rob in sva se skoraj zadušila. Najbolj sem užival, ko sem ji umil dolge, svilnate lase, ona pa je medtem blebetala o tem, da ji gre televizijski program na živce in da si želi, da bi vsi ustvarjalci reklam za pralne praške umrli v največjih mukah, jaz pa je sploh nisem preveč dobro poslušal, kajti bilo mi je preveč lepo. Ko sem končal, sem jo poljubil na vrat in utihnila je, se počasi obrnila in me poljubila.

Pozno zvečer sva objeta ležala na postelji in gledala televizijo. Svetlana me je rahlo praskala po roki in bila tiho.

»Mi boš pokazala?« sem jo vprašal.

»Saj si videl že vse, razen če hočeš še drobovje,« se je zarežala.

Ni mi bilo do heca.

»Dobro veš, kaj mislim.«

Zresnila se je in me pogledala.

»To ni ... tako preprosto. Če ti pokažem, boš ...« Zavzdihnila je in se mi izvila iz objema ter sedla malce stran.

»Kaj sploh govorim. Ne bom ti tega naredila.«

Nekaj časa sva bila tiho. A šlo je predaleč, sem pomislil.

»Nimaš izbire,« sem ji rekel. »Dobro veš, zakaj si prisedla k meni takrat v lokalu. Ker si me začutila. Ker si ugotovila, da si končno našla tistega, ki bo lahko to naredil.«

»Naredil kaj? Tepec,« je jezno rekla in priteklo so ji solze.

»Ne vem,« sem priznal. »Mogoče bi vse skupaj morala narediti prej, preden sva se zbližala. A sedaj je prepozno, to veva oba. Ne vem, kaj me čaka. Ampak poskusil bom. In ti pomagal.«

Dolgo časa je strmela vame skozi solze. Počutil sem se ne-bogljenege in ranljivega. Nisem razumel njenega pogleda. Počasi se mi je približala in me poljubila in začela se je sprememba. Vrtelo se mi je in naglo sem zapuščal spalnico, tekkel sem po ne-navadnem hodniku, kjer so me tapete žrle, in po hrbtu mi je tekkel mrzel pot, oslepel sem, hotel sem kričati, a sem izgubil krik nekje na poti, samo še sopel sem in vse težje in težje dihal. Naenkrat sem z glavo naprej padel na nekaj trdega in svet je izginil v enem samem poku.

Drobna deklica s skuštranimi rjavimi lasmi je tekala po gozdni potki, jaz pa sem stal za drevesom in jo opazoval. Umazano krilce živo rdeče barve ji je opletalo po nogah, ona pa se je vrtela in kazala razmetane mlečne zobe. Ko se je naveličala, je odcepetala naprej po potki, jaz pa sem ji sledil globlje v gozd.

Kmalu mi je vse skupaj postajalo znano – smreka, ki jo je raztreščila strela, ogromno mravljišče ob poti, kup kamenja ... tu sva hodila s Svetlano. In kakšnih dvesto metrov naprej sem videl rjav, spran les najine majhne barake.

Deklica je začela teči in jaz za njo, spotikal sem se ob korenine, in ko sva končno prišla do barake, sem bil svinjsko zadihan. Deklica se je spet začela vrteti, čez nekaj časa se je sunkovito ustavila in me pogledala. Nerodno sem stal in sem ji bedno po-

mahal, ona pa je samo sprožila prstek proti vratom barake, nekaj časa še tako stala, nato pa izginila.

Takrat se je stemnilo in začelo me je zebsti.

Baraka je bila edina stvar, ki sem jo videl ostro, vse drugo se je izgubilo v zabrisanem plesu meglic, ki so se priplazile nekje iz gozda. Groza me je bilo, ker sem bil tako sam. Tresel sem se in vrtelo se mi je, padel sem na kolena in postalo mi je slabo, na čelo mi je udaril hladen, lepljiv pot. Moral sem vstopiti med zidove barake, kajti zunaj bi umrl.

Hlad.

Deklica je klečala sredi sobe in jokala, iz ust je pihala paro, jaz pa sem se še bolj tresel. Stene je prekrival debel led in baraka je bila ledena dvorana. Dekličin jok je odmeval in odmeval in miril sem jo, počepnil sem k njej in jo božal po laseh in vedel sem, kaj moram reči.

»Ššš, Svetlana ... tu sem, vse je v redu.«

Ona je še kar jokala, ampak tresti se je prenehala. Vedel sem, da se v mojem objemu počuti varno.

Takrat sem zaslišal korake.

Deklica je zakričala od groze in se me krčevito oklenila. Iz teme barake se je prikazal starejši gospod, oblečen v suknjič in kravato, s sivimi lasmi in roževinastimi očali. Ko se je nasmehnil, je imel namesto zob ledene sveče.

»Kar imej jo,« je rekel in vsaka beseda je še bolj ohladila sobo. Drgetal sem in ivje se mi je nabralo na trepalnicah, Svetlanine solze pa so zaledenele na moji majici.

»Ravno tak si kot ona. Ne učiš se ... ne delaš. Jaz sem realist, veš. Tepel sem jo, priznam,« je mirno rekel in se zahehetal.

»Na to nisem ponosen. Ampak tudi vest me ne peče. Shladil sem jo na svoj način.« Pihnil je vame drobne koščke ledu in oči so me zapekle v eksploziji bolečine.

»Vedno je bila čudna. Vedela je, kaj mislim. Kaj hočeš. Sovražil sem jo ... tepel sem jo, da bi izbil ta dar iz nje! Ampak ni šlo. Ona je na koncu požrla mene.«

Sedel je na tla in prekrizal noge. Svetlana je odrevenela v mojih rokah.

»Vem, zakaj te je poklicala. Ti moraš požreti mene. Taka je, sebična mala prasica. Ampak ti jo imaš rad, kajne?« se je zarežal.

»Ja,« sem rekel skozi stisnjene zobe.

Nasmehnil se je: »Veš, ni edina. Vse več jih je. In da se bodo osvobodili spon preteklosti, bodo potrebovali take bedake, kot si ti.«

Vstal sem. Svetlana se je oklepala mojih nog, vendar ni bila več tako prestrašena. Izpod čela je upajoče zrla vame.

»Tvoje življenje bo pekel, stari,« sem zasikal.

Zahehetal se je.

»Ne skrbi. Dosti ledu imam na zalogi.«

Skočil sem proti njemu in ga zgrabil za glavo. Svetlana je zakričala in zgubil sem ravnotežje, vsi skupaj smo padli na ledena tla in zagrmelo je, baraka se je začela podirati, stari se je režal in režal, jaz pa sem ga pretepal, kot nisem še nikogar v življenju.

Otoplilo se je.

Stal sem na avtobusni postaji in čakal na odhod. Čudak z rožo, ki so ji odpadli vsi listi, je sedel na klopi in jokal. Poleg mene je stala najstnica z uhanom v popku in grdo rdečo prekratko majico in ogabno žvečila čigumi.

»Kam greva, prijatelj?« je rekel stari.

»Na toplo,« sem odgovoril.

Najstnica me je prezirajoče pogledala.

»S kom pa govoriš, kreten?« je rekla in počila z balončkom.

Njen izraz se je v trenutku spremenil, zakričala je od groze in se pognala v brezglavi beg. Najbrž je bil starejši gospod z roževinastimi očali, ki se je zazrl vanjo iz telesa mladostnika, preveč zanjo.

Avtobus je pripeljal in vstopil sem. Smrdelo je po postanem. Čisto zadaj je sedel tip mojih let in strmel skozi okno. Okoli zapestja je imel krvavo obvezo. Vstopil je tudi čudak in sedla sva skupaj.

»Kam greš?« me je vprašal in prestrašeno strmel vame skozi očala.

»Na toplo,« sem rekel.

Nasmehnil se je, jaz pa sem se mu nasmehnil nazaj. Avtobus je odpeljal. Pogledal sem skozi okno in pomahal Svetlani. Kot sva se dogovorila, je stari tokrat ostal tiho. Gledal sem jo, dokler mi ni izginila izpred oči in sem videl samo še hitro bežečo zmedo stolpnic in grdih dreves.

Naslonil sem se in zavzdihnil. Čaka me dolga vožnja.

Soba resnice

Na družinskih večerjah vedno smrdi po narejeni prijaznosti. Sprijaznite se, ljudje, nobena družina na tem svetu ni srečna. Še tista TV šmrklja s pridigarskim očetom spiije pivo in gre na zdravljenje. Živčno sem hodil sem ter tja in bliskal z očmi. Roke so se mi rahlo tresle in začenjalo me je zebsti.

Iz zvočnikov se je razlegala ambientalna glasba. Večina sorodstva je sedela v salonu in se pogovarjala tako narejeno in lažno, da sem skoraj bruhnil. Vedno sem bil črna ovca družine, ker sem odkrito priznal, da sovražim več kot polovico sorodnikov, ostale pa samo preziram. Najraje so se pogovarjali o meni, krivili so me za vse težave. Vedno kadar jim je zmanjkalo teme za pogovor, so se umaknili v senco ličnega očímovega kabinaeta za porcelanaste krožnike in začeli šepetati o meni, o mojih grehah, bliskali so izpod obrvi in se sluzasto nasmehnili, če sem ujel njihov pogled. Zaradi tega nisem trpel, kajti od jajc mi je viselo za kretene, ki so me obkrožali. Ampak komar v sobi te ne moti, celo pustiš mu, da te piči, če pa ti brenči okoli ušesa pol noči, ga pa z užitkom razmažeš po steni. Želel sem si giantski časopis, da bi zmaličil vse obraze, ki so me obkrožali.

Najhuje je bilo seveda takrat, ko sem poskusil narediti samomor. V kopalni kadi me je našla babica, ki mi je prinesla pečenice in žgance za večerjo, namesto hvaležnosti pa je dobila krvavo kopel in porezana zapestja. Takrat so vsi končno ugotovili, da nisem normalen. V bolnišnici sem dobil nekaj vlučdnostnih čestitk, ki sem jih zažgal, rože pa sem pojedel. Tako sem bil še dlje na opazovanju. Tega nisem delal, ker bi bil nor. Samo hotel sem, da drugi tako mislijo. Tudi samomora nisem

hotel narediti, ampak me je preprosto razneslo. Ljudem sem dal razlog za obrekovanje in končno smo vsi vedeli, pri čem so:

pri norcu, o katerem se šepeta, a se ga pusti na miru. To mi je bilo tako blazno všeč, da sem se na družinskih srečanjih vedno smehljaj, zaradi česar so se me še bolj bali. Teta je recimo prepovedala sestrični, da bi se družila z mano, kar je dekle seveda še bolj podžgalo, in tako sedaj redno fukava vsakič, ko le najdeva prazno sobo in trenutek miru.

Razumel bi, če bi mit o meni ohranjal kakšen daljni sorodnik. Pa ne, najbolj pri življenju ga drži ravno moja mama. S kotičkom očesa sem jo opazoval, kako je sedela med tetami in sestričnimi in kolegicami in očitno so se pogovarjale o meni. Z javnim pranjem mojih grehov nadomesti psihiatra in rine svoje umazano perilo nekam globoko pod moje blaznosti. Nato zaspi in joka in si zastavlja vprašanja, zakaj sem tak in kaj je naredila narobe, ko pa bi najprej morala temeljito premetati svoje podstrešje. Morda bi bil tudi jaz takrat drugačen.

Očim je tiho. Vsake toliko časa vzroji, name, na mamo, na sestro, njegovi viharji so močni in uničevalni, ampak da se potuhniti. In potem samo čakaš do naslednjega, ki se začne nabirati takoj, ko se konča prvi.

Sestra pa raste prehitro in pretiho. Sedaj je še majhno blebetavo bitje, kmalu pa bo butnila v obdobje, kjer bo potrebovala starše. Ampak potem ji bodo rekli: Poglej ga, da ne boš taka kot on. Jaz bom najbrž že kje na kliniki, brez zob in na aparatih zaradi predoziranja. Sestrica pa mi bo nosila slikice (*Za mojega najljubšega bratca*) in rože. Nič ji ne bom mogel pomagati in zrasla bo v sodobno najstnico, ki staršem spretno

prikriva, da kadi, fuka in pije že pri trinajstih, čeprav je odlična in je dobila zlato Vegovo priznanje. Osnovna šola je tako ali tako veliko večje leglo zla kot katera koli druga ustanova. V višjih razredih se ohranja otroška brutalnost, hkrati pa se razvije odrasla pokvarjenost in pohlepnost. Ocene so v osnovni šoli zame postranska stvar. Kdor jo preživi brez vsaj ene večje travme je ali čudež ali pa jih je povzročal drugim in se ubranil na tak način – tekma za preživetje. Žalostno je, da jo preživijo ravno tisti, ki bi morali podleči družbeni selekciji: neumni, a močni, ki ne izbirajo sredstev. Nočem živeti dolgo, kajti nikomur od mlajše generacije ne bom dovolil, da bo moj zdravnik, odvetnik ali finančni svetovalec. Nisem neumen. Raje umrem hkrati z ostanki generacije, ki je svet še ni do konca zlorabil. Moja generacija pa bo tako ali tako zlorabila samo sebe.

Neke noči sem si spet rezal zapestja, vendar sem se iz neznanega razloga premislil, raje sem se obvezal in v kovček nametal nujno potrebne stvari ter se odpravil, najprej na avtobusno postajo in z avtobusom do obale. Prispeli smo, ko se je delalo jutro, in strmel sem v morje, ki je bilo kot pomarančni sok, in vohal sem sol in borovce. Obalo sem oboževal od takrat, ko so me pred štirimi leti poslali na zdravljenje astme v neko gnilo, grdo, majhno in zanikrno mladostniško bolnišnico, ki pa je imela eno dobro stran: stala je na visoki pečini, s katere si lahko skočil v bobneče morje spodaj, levo pa je bil borov gozd, kjer sem s storži hotel sklatiti veverico in jo imeti za domačo žival. Takrat sem nazadnje videl Svetlano, saj sta nama starša, ko sva prispela s prisilnega letovanja ob morju, sporočila, da se ločujeta. Ona je ostala z očetom, jaz sem šel z mamo, ki se je preselila daleč stran od obale, ker jo je vsak kamen na plaži in vsaka ozka uličica preveč boleli.

S Svetlano sva bila prijateljca. Bila sva si podobna in razumela sva se brez besed. Kot malce starejši brat se nisem nikoli čutil vzvišenega, ampak sem jo občudoval. Oba sva začela govoriti izjemno pozno, ker sva se družila samo med sabo, in lahko sva se sporazumevala brez besed. Ne, ni šlo za branje misli, daleč od tega. Le povezana sva bila tako, da je bilo to še bolj fantastično kot telepatija. Vsak trenutek sem vedel, kaj hoče, in obratno. Ko sva butnila v zgodnja najstniška leta, mi je priznala, da si želi fanta, ki bi jo tako razumel kot jaz. Vedel sem, kaj misli. Oba sva vedela, kako je med staršema in da tako naprej ne bo šlo več dolgo. V nočeh najhujših preprirov in loputanja z vrati sva spala v isti postelji, objeta, pomirjena.

Ko sva se z mamo preselila, sem bil kakšne pol leta kot mrtev – nisem govoril, jedel, hodil ven ali se učil. Mama je potem spoznala tistega snoba, rodila se je sestra, jaz pa sem začel živeti po svoje ter tako postal strah in trepet družine. Ne vem, zakaj nisem poklical Svetlane ali šel k njej na obisk. Nisem mogel, prepad je bil naenkrat prevelik. Kot bi nekdo alpinistu odrezal vrvi, on bi ležal krvav in polomljen v dolini, oni drugi na vrhu pa bi se spraševal, zakaj ne pripleza nazaj. Ni šlo. Vse je bilo polomljeno in popraviti se ni dalo ničesar.

Sedel sem na nizek lesen stol v neki majhni gostilni ob obali in si naročil pivo, življenje pa je teklo mimo mene v oprijetih majicah, overdoseu ličila in piskajočem smehu. Malce sem povprašal naokoli, vendar o Svetlani nisem zvedel ničesar. Nihče ni vedel, kje je, kaj počne, nihče ni poznal naše družine.

Svetlana me je našla sama. Tistega dne, ko je prisedla, sem videl že malce megleno. Najprej sploh nisem verjel, da je ona. Nekaj časa sem strmel vanjo, nato pa sem jo objel. Takrat sem ugotovil, da sem pogrešal samo njo. Da ne obstaja nobena višja

sila, da je govoričenje o depresiji in samomoru samo nakladanje. Žvečila je čigumi in čutil sem udarce njene čeljusti, ko sem bil naslonjen na njeno čelo. Bil sem popolnoma spokojen, prvič po dolgem, dolgem času.

Sprehajala sva se ob morju, bosa. Med prsti sem čutil droben pesek.

»Kam zdaj?« sem jo vprašal.

»Spat!« se je zasmejala.

Seveda je dobro vedela, kaj sem mislil. Sedaj, ko sem jo našel, mi bo morala pomagati, da najdem samega sebe. Ona se je našla, mi je povedala. Njene zgodbe so mi polnile ušesa in vse sem živo videl v glavi. Ni bila tako osamljena kot jaz. Ljubila je. Ampak bil sem polovica njenega srca in samo s pol srca ne moreš nikogar imeti iskreno rad. Svetlana je lahko pozabila, jaz pa ji bom pomagal, da se bo lahko odprla.

Povedala mi je, da ne živi tu, da je samo potovala sem, ker je vedela, da bom prišel. Nasmehnil sem se. To se je pripravljajo že dolgo časa.

»Človek ne potrebuje veliko, da gre lahko naprej. Samo nekoga, ki ga očisti, in roko, da ga bo vodila,« je rekla. Strinjal sem se. Prijel sem jo čez rame in skupaj sva šla naprej. Kam, ni bilo pomembno.

Pot bo tista, ki bo nekaj pomenila.

Sprehod

Ko je počilo, se nisem preveč ustrašil.

Drevo sem si lahko ogledal, počasi se je približevalo. Lubje je imelo zelo hrapavo, kot debele gube na stari ženski, ki se primaje mimo tebe po cesti, in ob pogledu nanjo odrineš misel, da bo tvoja punca nekoč taka, ter prijazno pozdraviš. Drevo pa je čisto počasi prihajalo bliže in spomnil sem se sestre, ki je plezala po domačem orehu in lomila veje in jih metala vame, jaz pa sem jih metal nazaj, a se je vedno izognila, spretna mala opica. Samo naglas se je smejala in pokazala nazobčana mlečna sekalca. Plezala je tudi po strehi naše hiše, in ko sem se učil v svoji sobi, sem slišal nad sabo bobnenje in takoj vedel, da spet zganja norčije. Ni me motilo, čeprav je bilo mamu na smrt strah, še posebej zato, ker nekoč je pred njo padla s strehe v gosto grmovje. Nič ji ni bilo, samo rahlo se je popraskala po komolcu. Dedek pa je vsake toliko časa padel v paniko in kričal *Podgane, podgane umazane* ter s šibrovko tekal okoli hiše. Takrat je očetu prekipelo in je sestro za ušesa zvlekel dol, ona pa je tulila, tako da je dedek začel glasno vpiti *Jazbeci, jazbeci!* in še hitreje tekal. Oče jo je nato zaprl v sobo, kjer se je zarinila v blazino in tulila do onemoglosti. Nekaj časa je bil tako mir, vendar nikoli ne prav za dolgo – divjega duha se ne da zatreti tako zlahka. Nekoč sem se ji celo hotel pridružiti, pa nisem prišel dlje kot do polovice lestve. Višina, ah, ta grda višina. Mala pa se mi je s strehe smejala tako na glas, da so naju odkrili. Skupaj sva tulila v blazino.

Spomnil sem se, da sem pustil prižgan računalnik in najbrž tudi luč v sobi in da bo vse narobe, drevo pa je prišlo še malo bližje. Obšla me je prijetna zaspanost, podobna tisti, ko se po

napornem dnevu v šoli malce zlekneš na sedežno in kinkaš pred televizijo. Samo nisem zaspal. Oči sem imel odprte. Drevo je bilo še malce bližje in zdaj sem že lahko videl večje razpoke očitno starega lubja.

Naenkrat sem postal besen – radio ni več delal. Pa ravno najboljši del Immortality je bil, ko se McCreadyju čisto odtrga in izvede tak solo, da vsakemu pravovernemu ljubiteljev Pearl Jamov privabi solze v oči. Take male stvari me najbolj razjezijo, ker so ljudje neobzirni, ko tri minute čakaš na svoj najljubši del pesmi, potem pa nekdo pritisne gumb stop ali se začne kaj dreti. Ponavadi sem potem jaz tisti čudni: *Saj lahko poslušáš še enkrat!* Ne, ne morem. Takrat je bil setting nekaj posebnega, sedaj pa je vse skupaj okuženo. Kot bi hotel izjemno okusno hrano jesti na javnem WC-ju. Ne gre. Za popoln užitek mora ustrezati vse.

Vendar ne le, da ni bilo glasbe. Bila je čista tišina, neresnična, popolnoma prazna. Postal sem malce boljše volje, ker je najbrž radio delal, samo jaz ga ne slišim, ker ne slišim tudi ničesar drugega. Nič hudega. Važno, da dela.

Od nekod je prišel dim, mogoče pred mano, kajti nisem videl ničesar več, zato sem raje zatisnil oči, vendar pa sem se znašel v grozljivi temi, pa sem jih raje spet odprl. A videl nisem ničesar, kar naenkrat pa sem vse vohal, vse je udarilo naenkrat. Vonj po dimu, vonj po zažganem, nekaj mi je začelo močiti obraz.

In še en vonj je bil naenkrat prisoten. Spomnil sem se ga iz dopustovanja ob obali, ko sem se zgodaj zjutraj pijan vlekel domov skozi borov gozdiček. Vonj po smoli. In tik za njim je prišel nov, ki pa je bil tokrat tudi na koncu jezika; ne, bil je okus. Slan, kovinski okus, ki me je spominjal na zobozdravnika in na okus rane na prstu.

Okus krvi.

Cesta se je bleščala v rdeče modri barvi luči policijskih in reševalnih vozil, ki so obkolila moj avtomobil. Dva debela, majhna policaja sta stala malce stran od mene, s ščitnikov modrih kap jima je voda curljala na zapisnik. Bila sta videti precej poklapana, tistega res majhnega, ki je bil pol manjši od mene, je očitno zeblo, rahlo se je tresel, kot kup žolce. Opogumljajoče sem se mu nasmehnil, vendar se ni nasmehnil nazaj.

Stopil sem do svojega avtomobila. Še pred kratkim je bil modre barve, zdaj pa je bil tako zmečkan, da ga ni bilo mogoče spoznati. Saj je imel še lep kos zadnjega dela, ampak barve vseeno ni bilo videti. Da je moder, sem vedel le po spominu.

Zdravnik in medicinski tehnik sta bila v rdeče-belih oblekah s črnimi našitki, najbrž. Na obrazu se jima je risal izraz, ki je bil ob vsaki nesreči znova mešanica globoke osebne prizadetosti in trdega pogleda, ki izdaja, da je to navsezadnje samo služba. Globoko sem jih spoštoval. Dan za dnem držijo človeško življenje v rokah in gledajo, kako jim polzi iz dlani. A vztrajajo.

Iz daljave se je zaslišal zvok siren in velik gasilski kombi se je primajal po luknjasti cesti. Ustavil se je tik pred mano, tako da sem lahko vohal bencinske hlape, ki so puhteli iz motorja. Iz kabine sta skočila gasilca v bleščeče rdečih kostumih, eden je imel opasano ogromno žago. Bila sta v polni bojni opremi in nisem si mogel kaj, da se ne bi nasmejal. Vse skupaj me je spominjalo na burlesko; gasilec prileti na vaško veselico in začne gasiti vsepopek, na koncu pa se spotakne ob lastno cev. A tokrat ni bilo tako; to mi je bilo jasno, ko je gasilec vključil tisto ogromno žago; vsi so se malce prestopili, zdravnik je prekrizal roke in se rahlo stresel. Zobje žage so zagrizli v najbolj zveržen

del avta, vozniško kabino. Iskre so letele v nebo in žila na gasilčevem vratu se je napela, jezik mu je silil skozi redke zobe in nos mu je postal še bolj rdeč. Dež je zdaj že prav epsko brizgal in kaplje so bile tako velike, da je najbrž vsaka posebej imela svoje ime in domači naslov. Luči so še kar naprej bliskale, sirene pa niso več tulile; no, mogoče so, ampak žaga je bila preglasna. Kovina je pod njeno močjo hreščala in se upirala, pravzaprav je kričala, kot bi kričal gromozanski mačji mladič, ki ga vlečeš za rep.

Policaj poleg mene se je obrnil k svojem kolegu in rekel: »Kaj se sploh trudijo. Poglej, kako je zmečkano.«

Kolega je samo prikimal in nepremično strmel v ples isker.

Čez nekaj časa se je kovina vdala. Zdravnik in tehnik sta se približala gasilcu, ki je zadihan izklopil žago. Spogledali so se. Zdravnik in gasilec sta nato poprijela vsak na eni strani in začela odstranjevati odrezani del. Med škripanjem in sopenjem se je pločevina umaknila in z zmečkanega sedeža se je zvrnilo truplo. Zdravnik je v trenutku spustil pločevino in pokleknil, tehnik pa mu je prinesel kovček, iz katerega je vzel nekaj pripomočkov, ki jih nisem poznal. Sam sem malce postopal naokoli, vendar me je radovednost kmalu premagala. Nikoli še nisem videl trupla, ali pa vsaj umirajočega človeka. Nekaj groteskno privlačnega je na tem. Previdno sem stopil poleg zdravnika in počepnil.

Nenavadno je videti svoj obraz v kaši kosti in mesa. Zobe sem imel nekje v malih možganih, enega očesa ni bilo in vame je zevala črna odprtina. A sem se vseeno prepoznal. Svoj obraz prepoznaš podobno kot glas. Ohrani nek ritem. Ta je bil zagotovo moj. Čakal sem, dokler niso uredili vse potrebno. Nekdo je nekaj slikal, komunalci so odpeljali moje truplo. Ostal sem

sam, dež me je močil naprej. Luči so izginile in cesta se je pogreznila v temo.

Prvi postanek sem naredil pri rdečem kiosku ob železniški postaji. Ker sem imel občutek, da me bolijo noge in ker mi je dež lil v oči, nisem mogel niti misliti. Naslonil sem se na zadnjo steno in si objel kolena ter se z glavo rahlo trkal, tako da je donelo. Poskusil sem zapeti nekaj svojih najljubših pesmi, vendar sem ugotovil, da se z ritmom ne marava, in sem odnehal. Mimo mene je čez nekaj časa pribrzel vlak in me osvetlil; zatulil je, kot da je videl mojo zgrbljeno postavo, vso krvavo in blatno, nato pa nemoteno tresel tla naprej in nadaljeval pot kdo ve kam.

Počasi je nehalo deževati. Tema je tako še bolj pritisnila name. Dan je bil naenkrat najbolj neznana in oddaljena stvar, kot da še nikoli nisem dihal ob svetlobi, v pljučih me je stiskalo in s prsti sem grebel po blatu. Začel sem jokati, pravzaprav histerično tuliti, z glavo sem se zarival v noge in se na koncu prevrnil na bok, objemajoč kolena. Blato mi je napolnilo uho.

Toliko o vnovičnem rojstvu.

Sara.

V kuhinji njene mame sva sedela za mizo in se delala, da poslušava blebetanje o mesnih kroglicah, a rdeče bel karirast prt je komaj zakrival, ko se je moja levica pogumno borila za pot pod Sarino krilo, ona pa se je grizla v ustnice in bila popolnoma rdeča v lica ter sunkovito premikala kolena in butala v masivne lesene noge stare mize.

V njeni sobi sem ji vedno brskal po predalih in razmetal tangice, ona pa je vreščala, da ne smem vdirati v njeno zasebnost, vendar se je že naslednjo sekundo smejala in se mi

pridružila. Skozi okno njene sobe sva dostikrat strmela v gozd in ob lepem vremenu sva hodila na dolge sprehode. Takrat sem si vzел čas zase in je nisem dobro opazoval. Bila sva večinoma tiho. Ti sprehodi so bili nenavadni.

V knjižnico sva se hodila učiti. Kavalirsko sem ji nesel kup knjig, ki jih je rabila za referat o krvi; trombociti, levkociti in te zadeve. Kot kakšen zagret medicinec sem komaj gledal čez gorо knjig v svojem naročju, po cirkuško sem se zibal proti najini mizi, Sara pa se je smejala s tistim gromkim smehom, zaradi katerega sem jo sploh prvič pogledal in se nato trikrat zaljubil – v njene oči, lase in rdečo majico z belim napisom 69, kamor mi je največkrat uhajal pogled zaradi enega piva preveč. Knjige so se začele nevarno zibati in v loku sem zgrnil po tleh ter z glavo butnil ob rob mize. V trenutku mi je postalo vroče. Sara pa se kar ni nehala smejati, skočila je s stola in počepnila k meni in začel sem se režati kot nor in poljubila sva se, ljudje pa so stali okoli in naju čudno gledali. Imel sem razbito arkado in mečkala sva se na kupu strokovne literature.

Ko sva se končno odlepila, se je s prstom rahlo dotaknila rane in trznil sem, ona pa se je nasmehnila.

»Vedno si spreminjal teorijo v prakso,« je rekla in mi pred očmi pomahala s knjigo, ki je imela na naslovnici krvno celico pod mikroskopom.

»Praksa je bolj zabavna,« sem odgovoril in jo še enkrat poljubil.

Počasi sem hodil po robu ceste in začelo se je daniti. Asfalt je bil še vedno moker. Oblaki so se počasi razkadili in se kot tona malce umazane vate kotalili po nebu. Visoka trava na moji

levi je šumela v rahlem vetru in spomnil sem se na otroke, ki se lovijo v rži, ki se hihitajo in ščipajo, deklice si umažejo krilca, fantki pa raztrgajo hlače in kažejo vrste belih, komaj spočetih stalnih zob. Tako sem prvič občutil resnično žalost zaradi tega, ker sem zapustil stvarni svet. Zaradi igre, ki meša primarna čustva z neverjetno nežnostjo. Zaradi življenja, ki bo to šele postalo. Naenkrat sem grozno pogrešal peskovnik, kajti ni bila stvar v tem, da sem odrasel – to mejo sem prestopil in nobena znanstvena veda mi tukaj ni znala povedati, v katerem življenjskem obdobju sem. Samo počutil sem se grozno. Čas mi je nehal minevati, noge me niso bolele, nisem bil ne lačen ne sit, ne žejen ne napit, ne žalosten ali vesel, ni me ne zeblo niti mi ni bilo vroče. Grozen je občutek, ko zgubiš stvarno telo. Dlani sem imel kot megla, in če sem si šel z roko skozi lase, nisem čutil ničesar. A to ni bilo nič v primerjavi s tem, da me je bilo groza, če bom pozabil, kako se joka in smeje. Vendar tudi groza ni imela stare oblike. In bil sem tako sam. Včasih sem si želel živeti večno, kot vsak mlad neumnež. Sedaj sem si želel samo minevati. Želel sem si umirati. Vendar ne umreti, tako kot sem. Samo ne umreti.

Cerkev v daljavi je stala osamljena kot bojevnik sredi bojnega polja, z zvonikom kot ostro sulico. Rdeča streha je bila sprana od dežja. Vrtovi so obdajali majhno dvorišče, kjer je bil parkiran bel avto. Pospesil sem korak. Začutil sem neko malce perverzno zadovoljstvo in pričakovanje. Po filmsko sem si predstavljal, kako s težkim korakom priletim pred oltar, si popravim lase z oči, pa čeprav imam čisto kratke, se ironično zazrem v turbobno podobo Jezusa na križu, po kavbojsko potegnem šmrkelj in mastno pljunem ter kot prehlajeni Clint Eastwood izjavim: »Kje so *zdaj* tvoja nebesa, jebač?«

To me je spravilo v malce boljše voljo.

Mogoče pa niti ne bo tako slabo. Še vedno bom lahko gledal filme in v kino bom hodil zastonj. Vedno sem si želel obiskati kakšno eksotično deželo. Mogoče bom kar plaval. In kdo ve, kaj bo, ko pridem v mesto. Mogoče pa nisem sam. Mogoče nas bo polno. Saj ne morem biti edini, ne? Najbrž obstaja kakšen prostor, imenovan recimo *Umrli, pridite sem!* ali *UPS!*, kjer se ga žura do onemoglosti in se posmehuje živim, ker jim izpadajo lasje in se jim guba obraz.

V evforiji sem priplesal do cerkve in naenkrat sem se popolnoma umiril in nehal histerično razmišljati. Pred masivnimi lesenimi vrati, v katera sem tiho zrl, mi je glavo napolnila praznina. Bilo me je strah.

Vera, ki uči ljubiti in pomagati, se košati v razkošnih stavbah, medtem ko pred njo berači, naslonjeni na veličasten omet, upajo, da jih gangrena vsaj še nekaj časa ne bo obiskala. Vendar nas vse to neverjetno bogastvo, ki kipi z oltarjev, ikon, prižnic in vitraža, še bolj prepričuje, da pa je res nekaj na tem; da ne bi nihče zmetal takih količin denarja za nekaj, kar ne obstaja. In veličina nas navda s spoštovanjem. Hlad leže na nas s kamnitih obokov, nad nami se vije z resnimi, bradatimi obrazi poslikana ladja in tistih nekaj korakov do oltarja se zdi kot pot v večnost, v večnost zlatih kelihov, debeluščkov s frfotajočimi krilci. In luči so vsepovsod. Ko vstopiš v cerkev, je kot bi vstopil v tunel, ki vodi v večno življenje. Cerkev je demo program nebes.

Stal sem na mrzlih tleh vaške cerkve. Šele zdaj sem se zavedel, da sem v riti. Nisem vedel, kje sem, ne kaj bo z menoj, kje bom spal, kam grem, kaj sem, kako sem, kdaj sem. V želodcu sem

imel občutek, da je nekaj hudo narobe. Klub hladu sem se začel znojiti. Začel sem se tipati; z roko sem si šel prek obraza, skozi lase, po srajci, dlan sem porinil v žep, z drugo roko sem se praskal po vratu in zgrabila me je popolna histerija. Vrgel sem se na kolena in začel tuliti kot žival, zvok se je odbijal od hladnih sten in bil sem tako prekleto majhen pod velikanskim zlatim lestencem. Imel nisem ničesar in zaželel sem si, da bi imel vsaj kaj izgubiti. Pa tudi tega ni bilo. Ničesar. Zakopal sem glavo v dlani in hlupal.

»Lahko jokaš ... to je dobro. Zelo dobro.«

Glas je v moji glavi zadonel kot top in zdrznil sem se, hotel sem vstati, pa sem klecnil in se z dlanmi komaj ujel. Vsa kri mi je stekla v glavo. Nisem se upal pogledati nikamor in zrl sem v tla, preveč prestrašen, da bi gledal kam drugam.

»Bog?« sem čisto tiho šepnil.

Zaslišal sem rahel smeh.

»Do zdaj so mi tako rekle samo ženske, pa še to ne čisto vse.«

Dvignil sem glavo. Čisto v prvi klopi ob robu je sedela postava, ki je imela na glavi nenavaden klobuk, ki je spominjal na veliko cvetlico. V klopi za njo je sedel lastnik glasu, ki je bil z roko naslonjen na klop za sabo in me gledal. Čeprav sem skozi zaveso solz in v temni cerkvi videl slabo, sem razločil prijazen obraz fanta moje starosti. Počasi sem vstal. Nasmehnil se je in mi s kretnjo pokazal, naj že enkrat prisedem. Globoko sem vdihnil in mešanih občutkov in težkih korakov stopil naprej. Da bi dobil kak odgovor. Vprašanj sem imel zadosti.

Jero je bil moj prijatelj. Najboljši. Bila sva si tako različna, da sva tvorila dva pola, in eden brez drugega niti dihati nisva mogla. Razlikovala sva se po reševanju problemov – Jero je ponavadi raje nagnil iz kozarca piva in se zasmeljal, jaz pa sem vedno lazil po vseh možnih poteh do cilja, čeprav sem se večkrat kapitalno izgubil. In ko sem kdaj tako vpil na njega zaradi njegove brezbržnosti, se je samo nasmehnil, puhnil iz cigarete, ki jo je vedno imel v kotičku ust, in rekel: »Če boš življenje jemal presno, stari, boš kmalu sral limone.« In tako sva se režala do onemoglosti in pozabil sem, kot se je kasneje skoraj vedno izkazalo, čisto nepotrebno zamero.

Jero je bil moja nasprotna stran, druga stran kovanca. Moje včasih popolnoma uničujoče življenjske razvade in mračne ideje je odrival stran z najbolj pristno otroško logiko, ki me je včasih tako razjezila, da sem ves penast loputal z vrati in klet kot gusarjev papagaj, Jero pa se je samo smejal ter debilno zavijal z očmi. In točno to sem potreboval.

Živel je sam z mamó, starša sta se ločila, ko je bil še majhen. Niso imeli veliko denarja, vendar sta se z mamó odlično razumela in imela rada. Mama je bila prav taka kot on – manjše rasti in debelušna, s širokim nasmehom in z nalezljivim smehom. Vedno, ko sem ga obiskal in sva v njegovi sobi igrala tiste stoletje stare, osem bitne igrice na predpotopnem računalu, nama je mama prinesla sendviče in pivo in večkrat spila kakšen kozarček z nama ter neustavljivo rigala. Jero je priznal, da je edina, ki je v simfoničnem riganju (njegova paradna disciplina, s katero naj bi prišel na olimpijske igre) vsaj približno enako uspešna kot on. Jero jo je oboževal in jaz sem se nanjo tako navadil, da nisem poznal dneva brez njene družbe in njenega nalezljivega kadilskega smeha.

Zadaj za majhno enonadstropno hišo je imel Jero svoj vrt, kjer ni gojil ničesar. Oziroma gojil je banane, liči, malancane in bambus (*V eksotiki je prihodnost*, je trdil), vendar je bila edina stvar, ki je rasla na tisti majceni zaplati zemlje, napol posušena leska, za katero ni skrbel (*Nisem nobena kurčeva veverica*, je govoril). Bil pa je to priročen kraj za skrivanje raznih vrečk in vrečic opojnih substanc, ki jih je Jero malce preprodajal, da je lahko mami kupil nov likalnik ali pa torbico za rojstni dan. Sumil sem, da je mama vedela, kaj počne, vendar je sklenila, da se, dokler zadeva ne doseže večjih razsežnosti, ne bo vmešavala. In Jero je to upošteval in prodajal samo toliko, da je malce dvignil izsušen družinski proračun. Mama sita, sin cel.

Jero je imel večno skrito ljubezen. Malce naprej od njegovega doma, v majhni opečnati hiši, je prebivala črnolasa deklica zasnanjanega pogleda. Jero je strokovno ugotovil, da ima nebeško hojo, vendar je imela v resnici malce krive noge. A to ga ni motilo. Čeprav je ni dobro poznal, jo je imel rad. To me je povsem fasciniralo. Nisem mogel verjeti njegovemu izrazu na obrazu in lesku v očeh, ko sva po sončnem zahodu ležala v grmovju malce stran od hiše in jo z daljnogledom opazovala, kako si v kopalnici suši lase. Jero je bil zaljubljen v osebo, ki ni imela pojma, da on sploh obstaja. Govoril je, da se čuti povezanega z njo in njenimi mislimi. Imel sem ga za malce norega in njegovo večno opazovanje se mi je zdela potrata časa. Velja le dotik, kajne?

Jero jo je nekoč poklical. Mogoče jo je večkrat. Najbrž se ji ni predstavil, ampak po tistem se je pogosto nasmihala proti grmu, iz katerega jo je opazoval. Nasmihal se je tudi Jero.

Kot prijatelj sem se o deklici malce pozanimal, vendar je Jero to zvedel, in takrat sva se prvič in zadnjič resno skregala –

vpil je name in me obmetaval s kepami zemlje, jaz pa sem zverinsko rulil, da bo celo življenje ostal sam, če ne bo premaknil tiste zavaljene riti in stopil v akcijo. Razšla sva se, oba objokana in polna modric.

Ko sem ta incident prespal, sem se zavedel svoje napake in se mu opravičil. Jero je živel v svetu, ki je bil preveč stvaren. Tako lepe stvari, kot je ljubezen, si s stvarnostjo preprosto ni hotel pokvariti. Še vedno pa ga nisem razumel. A taka stvar ni bila vredna izgube prijateljstva.

Bil je precej mrzel jesenski dan, mogoče je bil november, ne spominjam se dobro. Sedela sva na klopi pri stari porodnišnici in zrla v reko, ki je daleč spodaj mirno tekla mimo naju in mimo vsega mestnega hrupa. Oblački pare so se nabirali na njeni gladini; kljub kupu listja in motne gladine je bila čudovita. Pod nos se mi je kadil dim iz Jerotove cigarete in mušice so mirno obletavale mojo glavo. Jero je bil tisti dan preveč resen. Bil je pretežno tiho in ni se smejal naglas, samo pokazal je razmetane prve zobe in nekako pihnil, da je zapiskalo. To je počel zadnjih petnajst minut in mi žrl živce.

»Jero, kaj je narobe,« sem vprašal in z roko odganjal mrčes izpred obraza.

Nekaj časa je bil tiho, samo jezik je rahlo porinil iz ust in se oblizoval po zgornji ustnici. Pogled je imel nenavadno steklen.

»Veš, tista punca,« je končno izdaval.

»Ja, kaj je z njo?« sem rekel kar malce naveličano.

»Ne morem ji pomagati,« je rekel s srhljivo iskrenim glasom.

Ničesar mu nisem odgovoril. Niti sanjalo se mi ni, o čem govoril, vendar nisem hotel ponoviti napake in izzvati prepira. Pa

bi moral, tokrat bi moral. Nekaj časa sva še preganjala mušice, nato pa zapustila klopco drugim utrujenim dušam.

Čez en teden je Jero naredil samomor.

Hoja proti prvim klopem me je spomnila na Jerota in žalno mašo v njegov spomin, ko sem v nabito polni cerkvi prebral deset vrstic svojega govora, nato pa bruhnil v jok in se mimo črnih postav s pepelnatimi obrazi komaj prebil ven, v lep jezenski dan, se sesul na pesek in preprosto izlil ven vse, kar se je nabiralo v meni. Tako sem se počutil zdaj, kot vulkan pred izbruhom, ko sem previdno sedel poleg fanta, ki se je še vedno smehljaj. Njegov obraz je bil mladosten in čil, vendar se mu je v očeh videlo tisto, kar ponavadi vidiš v očeh svojih očetov – mešanica vsemogočnosti in kanček sposobnosti branja misli. Videl sem izkušnje, kar me je presenetilo.

Nekaj časa sva bila tiho. Fant se je zazrl v osebo pred mano in ogledal sem si jo tudi jaz; starejšo gospo z impresivnim klobukom in gubastimi lici, ki je zrla v kup sveč malce pod oltarjem. Plamenčki so rahlo plapolali in metali oranžno svetlobo na njen obraz.

»Čutiš kakšno razliko?« je vprašal fant in me pogledal.

Vedel sem, kaj misli.

»Ja ... ona je živa,« sem rekel.

Fant se je zasmel.

»Pa mi definiraj življenje zdaj, po tem, kar se ti je zgodilo. Ni več tako lahko, kajne?«

»Pa niti ne,« sem mu odgovoril. In že takoj me je začel jeziti. Občutek sem imel, da bo to tak filmski pogovor, kjer se na vprašanja odgovarja z vprašanji in ko vse izgubi ves smisel.

»Kdo si?« sem ga vprašal.

Videti je bilo, da ga je vprašanje šokiralo. Nekaj časa me je tiho gledal.

»Ne vem več, kako mi je ime. Kako je pa tebi?« je zamomljal.

Hotel sem odpreti usta, a sem ugotovil, da ne vem. Pozabil sem lastno ime. Občutek je bil tako grozljiv, da mi je postalo slabo. Fant je poznavalsko pokimal.

»Vsakemu se to zgodi. Ne vem, zakaj. Mogoče je ime tista prva stvarna vez, ki jo izgubiš ob prehodu na drug svet.«

»Drug svet? Kakšen drug svet?« sem prhnil. »Saj je vse enako.«

»Je res?« se je namuznil. »Čutiš še vedno tako, kot si včasih? So barve ohranile tisto intenzivnost? Kakšen je bil sončni vzhod?«

»Ne spomnim se,« sem priznal. Saj nisem niti vedel, koliko časa je minilo, če sem sploh doživel rojstvo novega dne. Čas je očitno spakiral kovčke in me zapustil.

»No, vidiš,« je rekel in se spet zazrl v gospo, ki je s prekrižanimi rokami v naročju še vedno zrla v sveče.

Toliko sem ga hotel vprašati, pa nisem vedel, kako naj sploh začnem. A je to sploh pomembno, če si mrtev? Kje je sploh smisel? Človeška rasa je ves čas iskala smisel življenja, pa ga ni našla – kako naj ga potem najdem jaz?

»Kje so drugi?« sem ga vprašal.

Skomignil je z rameni.

»Ne vem. Različno. Včasih pridejo v cerkev, vendar me ne vidijo. Pri vseh se ne ohrani stvarno dožemanje sveta in blodijo po podobah iz preteklosti in po spominih. Včasih hodijo skozi

zidove. Pozabijo dotike, poljube, toploto, hlad. Vse. Sčasoma zbledijo.«

»Zbledijo?«

»Ja, izginejo,« je kar malce nestrpno rekel.

»Torej to pomeni, da nisem ... nisva mrtva?«

Zasmejal se je in zvok se je odbijal od kamnitih sten in slišalo se je, kot da se reži cela cerkev z njim.

»Živ gotov nisi. Vendar to najbrž res ni zadnja postaja. Ne vem, nimam pojma. Oziroma – glej na to tako, kot da ti je dana nova priložnost.«

»Nova priložnost za kaj?!« sem vzrojil. »Za blodenje po kurčevih vaških cestah brez cilja? Nova priložnost za življenje brez občutkov in čustev?! Brez barv?! Kdor je rekel, da ni nič črno-belo, si zasluži brco v jajca!«

»Ne pretiravaj,« je trdo rekel. »Lahko si srečen, da si odnesel s sabo toliko stvarnosti, da se lahko premikaš in govoriš.«

»In za to naj bi bil hvaležen?!« sem zavpil.

»Prekleta mladina,« je zamomljal.

»Kako prosim?!« sem rekel in se sklonil bližje k njemu.

»Ne ti meni kako prosim, smrkavec!« je povzdignil glas in me pogledal tako, da mi je srce v trenutku padlo v hlače. Nasproti naenkrat ni sedel fant, ampak pošastno močan moški s širokimi rameni in močnimi obrvmi, ki je z enim očesom gledal v eno smer, z drugim v drugo, kar ga je delalo popolno spako, figuro iz nočnih mor. Začel sem težko dihati in pot se mi je nabral na čelu. Nisem mogel gledati v te oči. To ni bil več fant, s katerim sem se pogovarjal. To ni bil on. Začelo se mi je vrteti.

»Nisem tako mislil,« je rekel. »Ne zameri mi.«

Prikimal sem, vendar sem bil še vedno v rahlem šoku. Fant je spet zrl v gospo pred seboj.

»Kdaj si ... saj veš?« sem zamomljal.

Pogled mu je odtaval.

»V vojno sem šel z dvajsetimi leti, umrl sem čez tri mesece.«

Globoko je zavzdihnil.

»Ne spomnim se več, kje, a najbrž ni bilo tako daleč od tu. Še vedno vidim obraz tistega, ki me je ubil. Umor je dejanje, ki te zaznamuje. Obojestransko. Del sebe je prenesel name.«

»Škilast mož s širokimi rameni in z močnimi obrvmi,« sem rekel.

»Ja,« je odgovoril.

»Izdajalec. Moje truplo je pustil ležati nekje v gozdu. Sedel sem na kamnu in čakal. Edina stvar, ki sem si jo želel, je bila, da bi nekdo našel in odnesel tisto pismo, ki sem ga imel v žepu. Vendar tega moj morilec seveda ni naredil, ker bi se izdal. Tako sem gledal kri, ki mi je mezela iz glave, in čakal in čakal. Sčasoma so me našli, vendar so me zakopali na množičnem grobišču, ne da bi vzeli pismo. Začel sem bloditi po gozdu in srečevati ostale vojake, ki so kot stekli psi begali med drevesi. Vsem se je omračil um. Verjemi, teh pogledov ne pozabiš nikoli. Takih, kot sem bil jaz, nisem srečal. Tako sem čez nekaj časa prišel do te cerkve in poiskal zatočišče, hotel sem odgovore, kajti bil sem globoko veren. A bog se nekako ni oglasil. Ikone so strmele vame natančno tako kot prej. Ljudje so hodili k nedeljski maši, jaz pa sem takrat stal poleg duhovnika in zrl v obraze, mešanice dolgčasa in blaženosti. Tako so minevali tedni in meseci. Nekega popol-

dneva pa je v prazno cerkev prišla ona, ki ji je bilo pismo namenjeno. Vsa je bila oblečena v črno, samo ta klobuk je imela na glavi, s to ogromno cvetlico. Ne vem, kako si je izbrala to cerkev, vendar je morala vedeti, da sem tu. Sedla je v klop in ihtela, jaz pa sem sedel poleg nje in ji na uho šepetal vsebino pisma. Vem, da me ni slišala, vendar se je v njenih očeh vseeno nekaj spremenilo. Od takrat naprej vsak dan prihaja v to cerkev in jaz ji šepetam v uho vse tisto, kar bi ji v teh mnogih letih lahko povedal, pa nisem mogel. Edino, kar mi leži na srcu, je to, da ne bo nikoli prebrala mojega pisma. Da ne bo nikoli črno na belem izvedela, kako jo ljubim. A vsaj našel sem tisto, zaradi česar nisem zbledel. In ona je našla smisel, da se je lahko v miru postarala skupaj z mano, čeprav se na zunaj jaz nisem spremenil.«

Malce je utihnil.

»Kaj pa veš,« je naposled rekel, »morda pa je smisel mrtvih v tem, da so v oporo živim.«

Ostal sem brez besed. Gospa je počasi vstala, se izvila izza klopi, se rahlo priklonila in prekrizala, nato pa s počasnim korakom, a dokaj vedrim pogledom odšla iz cerkve. Njeni koraki so se oddaljevali, končno so potihnili, slišal se je vžig avtomobila in škripanje gum po pesku. Ostala sva sama.

Po Jerotovem pogrebu celo noč nisem spal. Mučile so me nenavadne more o limonah, ki plešejo v vrsti in z Jerotovim glasom pojejo debilne pesmice. Ni bilo smešno, verjemite.

Tako tisto prvo jutro po njegovi smrti ni pomenilo novega začetka, ampak nadaljevanje konca. Nekaj pa sem vseeno moral narediti.

Najprej sem šel do Jerotove mame, ki je v črnem jokala za mizo. Tolažil sem jo in ji obljubil, da vsako soboto pridem k

njej na njene slavne filane paprike in pivo. Nekaj časa sem gledal z njo telenovelo, vendar to ni bilo isto kot takrat, ko smo to počeli vsi trije skupaj. Z Jerotom sva sanjarila o tem, da bova nekoč šla v eksotične kraje in pecala mulatke z velikimi prsmi in belimi zobmi. Mama se nama je smejala in rekla, naj si raje najdeva klena domača dekleta, ki bodo znale skuhati še kaj drugega kot družinske spletke. Nadaljevanke je namreč jemala kar preveč resno. Nato sem se poslovil, se sprehodil po vrtu in ugotovil, da nič več ne raste. Tudi leska se je posušila. Tam je stala kot največji dokaz o brezsmiselnosti tega, kar se je zgodilo z njenim lastnikom. Na ta način se je uprla. Da je umrla skupaj z njim.

Zadnja postaja je bila majhna opečnata hiša, kamor sem šel narediti tisto, kar sem hotel, ko je bil Jero še živ, vendar sva se skregala in je nato vse skupaj padlo v vodo. Ko sem pozvonil, se ni nič zganilo. V mislih sem ponavljal govor, ki sem ga celo noč pazljivo sestavljal, govor o Jerotu. Celo njegovo najlepšo sliko sem imel v žepu. Pozvonil sem še enkrat in slišal topotanje po stopnicah in ženski glas: »Ja, pizda, morala sem se obleč.« Odprla mi je Jerotova skrivna ljubezen in vame mežikala z velikimi rjavimi očmi. Predstavil sem se ji, ona pa mi je rahlo stisnila roko in rekla.

»Sara. Me veseli.«

V vsej najini zvezi ji Jerota nikoli nisem omenil niti z besedo.

Preden sem šel, sem fanta vprašal samo še eno stvar: »Kako je s samomorilci?«

Njegov obraz se je zmračil: »Najhuje. Največkrat se ne zavedajo, da so sploh umrli, in ni jim jasno, kaj se z njimi dogaja. Stik z njimi je grozljiv, verjemi – kar nekaj sem ji srečal, ko sem hodil po gozdu.«

Hodil sem po cesti in v daljavi videl Jerotovo hišo. Avtomobili so brzeli mimo mene in plašili ptiče, ki so brskali bo bližnjih njivah, da so kriče vzleteli v nebo in se počasi posedali nazaj in mirno kluvali po zemlji do naslednjega avtomobila. Trdo sem korakal in gledal v tla. Tako me ni bilo še nikoli sram. Jerota sem izdal, bolj ga ne bi mogel. Tega sem se zavedel šele sedaj, kajti takrat me je v zvezo s Saro gnala misel, da je moj prijatelj tako ali tako mrtev. Vendar Sari nisem nikoli nič povedal o njem, preprosto sem ga pozabil. S tem, kar mu je pomenilo največ, sem preživel najčudovitejše leto. Izkoristil sem njegove sanje. Tisto, o čemer je on samo ponižno sanjal, sem jaz počel. Večje skrunitve prijateljstva si nisem znal predstavljati. Sara me je nekajkrat sicer vprašala o njem, ampak nisem se bil pripravljen pogovarjati in nehala je vrtati. Najbrž je mislila, da si nisva bila tako blizu. A moj odpor je bil le gnojen trn v moji vesti, ki me je samo ob omembi njegovega imena pošastno zbadel.

Razmišljal sem o besedah fanta v cerkvi. Smisel mrtvih je osmišljanje življenja živih. Vse do tega trenutka nisem verjel, da sem komur koli kaj dolžan. Živel sem svoje razvajeno življenje in težave ljudi, ki so me imeli radi in so tiho prosili za pomoč, so šle mimo mene, sam pa sem sebično grabil vse, kar se mi je zahotelo. Vse zemeljske, otipljive krivice so bile daleč stran. In tako nepomembne. Sploh nisem mogel verjeti, da sem histerično razmišljanje o univerzalnih krivicah sploh prinesel s sabo iz prejšnjega sveta. Še pred kratkim bi se mi stavek *smisel je v dajanju smisla* zdel čista bedarija. Zdaj je bilo drugače. Bil sem prisiljen videti čez sebe, kajti obstajal tako ali tako nisem več. Naenkrat sem videl druge, njihove težave, njihovo življenje, ne njihovih obrazov in poklicev, ne njihovih univerzalnih vlog. Čeprav je bilo to spoznanje strašno, me je navdalo z nečim, kar bi lahko opisal kot upanje. Pospešil sem korak.

Saro sem včasih našel malce naprej od hiše, nekje na robu majhnega smrekovega gozda. Sedela je na štoru in zamišljeno drobila marjetice med prsti. Lase je imela spete in tudi to je kazalo, da se je zaprla. Vedel sem, da je nekaj narobe, vendar sem vse navezal nase. S tem, da sem za njeno slabo voljo krivil sebe, sem se oddaljil od resničnih problemov. Bil sem sebičen. V glavi so mi odzvanjale Jerotove besede: »Rešil jo bom.« Nisem hotel vedeti, pred čim naj bi jo rešil. Njegove besede sem odrival daleč stran. Zato sem se pačil in blebetal traparije, da se je začela smejati z mano, in odšla sva na dolg sprehod. A čutil sem, da sem samo prekril resnične težave. Zadnja nevihta se je bližala.

Najprej sem šel v Jerotovo hišo, po škripajočih stopnicah v kuhinjo in dnevno sobo, kjer je njegova mama sedela za mizo in šivala. V glineni vazi je bil velik šopek rumenih rož. Luč nad mizo je dajala malo svetlobe. V pepelniku je tičala cigareta, ki je očitno ni kadila, saj je skoraj cela pogorela. Televizija je utripala v ritmu neke telenovele. Lasata latino deklica je veselo prepevala in imel sem občutek, kot da sem v hiši stare Mehikanke, ki pridno plete jopo za svojo šestnajsto vnukinjo. Vse bolj je bilo vroče in kar vohal sem lahko zrak eksotike.

Začutil sem nekaj rahlega na obrazu in videl, da iz stropa padajo rumene rože. Glasba je bila v moji glavi. Svet je dobil barve sonca, ki prijetno ožge vse, česar se dotakne. Barve sreče. Ljubezni. Življenja. In pomislil sem, da bi najraje malo zaspal. A raje sem samo zaprl oči in stresel z glavo. Ko sem jih spet odprl, je bilo vse po starem. Jerotova mama je še vedno tiho pletla. Luč je dajala njeni koži rumen odtenek, ali pa je to bilo od cigaret. Počepnil sem k njej in jo poljubil na lice. Rahlo se je zganila. Nekaj časa sem jo gledal in kmalu sem videl samo še megleno premikanje njene roke. Začel sem se zgubljati v fan-

tazijah, kar je pomenilo, da nimam več dosti časa. Odrgral sem pogled, stekel po stopnicah in šel za hišo na vrt.

Sprva sem videl samo njegov hrbet. Bil je porezan in kri mu je mezela iz majhnih ranic. Klečal je pod lesko.

»Jero,« sem tiho zaklical.

Ni se zganil. Slišal sem neko šumenje in njegovo telo se je začelo ritmično zibati naprej in nazaj. Počasi sem se mu približal.

Jero je z britvico rezal debelo steblo leske. Za nohti je imel zmes umazanije in krvi, hlače je imel popolnoma raztrgane. Videti je bil kot Jezus iz Nazareta, ko je že precej časa prebil na križu, edino malce bolj rejen je bil. V posmrtnem svetu si soočen s svojim telesom, ki mu ne moreš pobegniti. Jero tega očitno ni vedel. Ni mogel vedeti, saj ni vedel, kje sploh je. Spet sem ga poklical. Pogledal me je z očmi prestrašene živali. Na obrazu je imel globoke, krvave zareze, polne zemlje.

»Jero ... stari,« sem šepnil in začel jokati.

V njegovih očeh se je za trenutek nekaj premaknilo, vendar je hitro obrnil glavo in še bolj divje rezal lesko.

»Nič ne raste ... zakaj ne raste? Vse gnije in se suši,« je zarenčal. Dvignil je britvico in si naredil režo na čelu, iz nje se je ulila kri, nekaj kapljic mu je kanilo v oči. Podoben je bil steklemu volku.

»Nič ne čutim ... nič ... kako to? Kdaj? Zakaj? Naj me boli ... pa me noče. Noče ...« Spet je začel rezati lesko.

Padel sem na kolena. Nisem imel pojma, kaj naj naredim. To je moj pekel, sem pomislil. Moj prijatelj je obsojen na večno uničevanje nečesa, kar je bilo že zdavnaj uničeno, jaz pa na to, da ga gledam in počasi bledim. Začel sem hlipati in pogled

obrnili stran od spačene figure, ki mi je nekoč toliko pomenila. Fant je rekel, da mrtvi izgubljam občutja. Res niso več enaka kot v stvarnem svetu, so nekakšen odmev – a ta odmev traja dlje in prihaja v valovih. Nikamor ne moreš pobegniti. Roke sem zakopal v zemljo in jokal dalje.

Takrat sem pod prsti nekaj začutil.

Izlekel sem orumenelo kuverto. Očistil sem jo zemlje in jo odprl, čeprav sem vedel, kaj je to. Fantova zadnja želja. Njegovo hrepenenje. Spravil sem jo v žep in takrat sem se spomnil njegovih besed.

Sunkovito sem vstal. Jero me je prestrašeno pogledal in tiho renčal. Moj bog, sem pomislil. Koliko časa je tak ... pol leta je minilo, skozi kaj vse je moral iti, skozi kakšne trenutke samote in strahu.

»Jero, stari moj!« sem zavpil v najbolj veselem glas, kar sem ga zmoget.

»Pridi, greva na sprehod!«

Najprej ni vedel, kaj naj naredi. Nekaj časa je strmeli vame in nisem vedel, kaj naj pričakujem. A začuda je malce oklevajoče vstal in rahlo sključen začel hoditi malce stran od mene in me gledal izpod čela. Z blatnimi čevlji sva zakoračila na makadamsko cesto in začela pot proti nizki opečnati hiši, ki je čakala nekje na vrhu hriba.

S Saro sva sedela na terasi za hišo in ona je jokala. V jok je bruhnila kar iznenada, med mojim blebetanjem o nepomembnih stvareh. Nisem vedel, kaj sem storil. Začel sem riniti vanjo, če sem jaz kriv, pa je samo še glasneje jokala, zato sem

utihnil. Hotel sem jo tolažiti, pa je odrinila mojo roko. Tako sem čakal, da se je pomirila in je samo še tiho hlipala.

»Kaj je narobe?« sem jo vprašal. »Povej zdaj, ker se mi kmalu ne bo več dalo bosti s temi tvojimi izbruhi.«

»Saj tak si ti,« je jokavo rekla. »Ne vidiš niti centimeter pred sabo.«

»A zdaj sem kriv jaz?« sem naveličano rekel.

»Ne, nisi ti kriv, kako ne razumeš tega!« je rekla z nenavadno ostrino v glasu. »Vem, da bi rad bil, kajti v tem si dober. Da prevzameš krivdo nase. Ampak tak se spretno izvlečeš. Rešiš se vse odgovornosti, ker lepo odideš in navidezno odneseš probleme s sabo. Dovolj si močan, da to zdržiš, ampak ti nisi kriv, razumi že to. Če ne moreš ugotoviti, kaj je narobe, potem ti ne morem pomagati.«

Nisem vedel, kaj ji naj odgovorim. V tišini sva sedela gotovo kakšne pol ure.

»Domov grem,« sem naposled rekel. Začelo se je hitro oblačiti.

»Pokliči me in mi povej, kaj je. Drugače ti ne znam pomagati,« sem še navrgel.

Nič ni rekla. Sedel sem v avto in odpeljal. Najbolj sem divjal, ko se je sunkovito ulilo in cesta pred mano se je spremenila v zmazek. Ko je počilo, se nisem preveč ustrašil.

Jero je bil tiho, jaz pa sem govoril. Ne vem, o čem. Najbrž o vsem. O limonah, leski, Kubi, prdenju, pivu, nagih ženskah in hitrih avtomobil, mobitelih, računalnikih. Induciral sem stvarnost. Moral sem ga obdržati tu in moral sem obdržati sebe.

Saro sva našla v njeni sobi. Sedela je na stolu pred ogledalom in si česala lase. Pogledal sem Jerota in videl, da je Sara iz njegovih oči preganala preplašeno žival. Jero se je zbudil.

»Moram ji pomagati,« je šepnil.

»Vem,« sem tiho rekel. »To bi moral vedeti že prej, pa nisem videl. Edino ti veš, kaj moraš narediti. V življenju se med ljudmi spletajo vezi, ki so tako edinstvene, da jih nihče ne more nadomestiti. Ali pretrgati. To imata vidva. Jaz tega nisem imel.«

»Te zanima, kaj je?« je vprašal Jero.

»Ne,« sem odvrnil. »To je med vama. Tokrat ni nič moja krivda. Ne zasluga.«

Jero si je z dlanjo obrisal obraz in se vzravnal. Vedel je, kje je. Sedel je na posteljo. Sara si je še vedno česala dolge, svilnate lase.

»Najprej jo bom samo gledal,« je rekel in se nasmehnil.

»Dobra ideja. To je najbrž pogrešala. Zelo pogrešala,« sem dodal.

Stopil sem do Sare in jo poljubil na lice. Krtača ji je zastala v rokah. A kmalu je z njo nadaljevala pot po svojih čudovitih laseh.

Tik preden sem zaprl vrata njene sobe za sabo, me je Jero poklical.

»Hvala,« mi je iskreno rekel.

»Hvala tebi,« sem odgovoril, se nasmehnil in ju pustil sama.

Ne vem, kako sem našel gospo z impresivnim klobukom. Klobuk je odložila na stol poleg okna in na cvetlico je padala

svetloba in zazdelo se mi je, da je rumene barve. Spala je na zakonski postelji na desni strani, na levi pa je bila rjuha na pol odgrnjena. Ni pozabila, ni mogla, ni hotela. Na polici je imela veliko črno-belo fotografijo: ona in fant v lepem lesenem okvirju. Oba sta bila videti neverjetno srečna. Pismo sem položil poleg slike. Vez tako tudi tokrat ni bila pretrgana, ker je to nemogoče. Samo malce se je zabrisala zaradi okoliščin. In zato ker ljudje nimajo odprtih oči. Škoda, da je treba umreti, da lahko vidiš tisto, kar prej nisi mogel nikoli.

Sestra ni bila videti preveč žalostna. Tekala je za psom in se metala na kupe listja, pes pa je skakal za njo, neumorno mahal z repom in butasto molil jezik iz gobca. Starša sta se sprehajala malce stran od njiju, držala sta se pod roko. Mama je imela obraz bolj upadel, kot sem se ga nazadnje spomnil. Oba sta bila oblečena v črno.

Vreme je bilo čudovito, čeprav je bilo hladno. Slišalo se je rahlo šumenje vetra in tiho škripanje peska pod nogami redkih sprehajalcev, ki so prišli odpočit misli v mestni park. Nebo je bilo odeto v barve svežine in lahko sem vonjal življenje okoli sebe. Počutil sem se dobro, čeprav sem vedel, da žalosti ne bom nikoli mogel pregnati iz svojih bližnjih. Vendar jim bom stal ob strani. Tako kot bi moral že prej. Tako, kot bi moral delati dan za dnem in za trenutek pozabiti na lastni obstoj, na lastne bolečine in želje. Nihče, ampak res nihče ni toliko vreden, da bi imel pravico za eno samo sekundo pozabiti na svoje.

Sestra je stekla do mame in očeta, se vrinila med njiju in ju prijela za roko. Vsi trije so se nasmehnili. Sklonil sem se k sestri in ji šepnil na uho. Vedel sem, da me lahko sliši. Majhni otroci so veliko bolj dojemljivi. Najprej ji je začudenje napolnilo oči,

nato je pogledala na levo in obraz se ji razlezel v nasmeh. Zavreščala je od veselja in se zapodila proti velikemu orehu, ki je bil videti malce osamljen, kot da je čakal prav na njo. V trenutku je bila na najdebelejši veji in prešerno se je smejala, starša pa z njo, še pes je podivjano tekal okoli debla.

Nekdo me je prijel za ramo.

Obrnil sem se in vame so zrle tople oči fanta. Objel me je, prijel za roko in jo po moško stresel. Besede niso bile potrebne. Malce je potekel, da je ujel gospo z velikim klobukom z rožo, ki je s spokojnim pogledom drobila po poti. Pomahal sem mu in pomahal mi je nazaj z največjim nasmehom, kar sem ga kdaj koli videl na katerem koli obrazu.

Odpravil sem se proti svoji družini, proti prešernemu sestrinemu smehu. Vedel sem, da se ta sprehod ne bo nikoli končal. Našel sem tisto, na kar bom z največjim veseljem v srcu privezan večno. Kdo ve, kaj se bo še zgodilo. A to me ni zanimalo. Čas ni obstajal, tako kot nisem obstajal jaz. Obstajalo je le to, kar bi jaz moral biti. A če bistva ne moreš nikoli doseči, je morda tudi to čisto dovolj.

Sestra je končno splezala dol in odpravili smo se naprej. Čutil sem sonce na svoji koži in bil sem hvaležen, da ne bom nikoli več zaspal ali zaprl oči. Vsaka sekunda je namreč vredna večnosti. In edino za večnost sem vedel, da ne bo nikoli izginila.

Vevericam nič ne uide

»Pizda, si nor,« je rekel in me s prstom pikal v glavo.

Zunaj so veverice plezale po smrekah in potresavale z repi. Franci je rekel, da ga hodijo gledat skozi okno kopalnice, kako se preoblači, in da se smeji njegovemu majhnemu tiču. Zato vedno zagrne zavese in se za vsak primer še obrne proti steni.

Na včerajšnjem sprehodu me je zeblo, ker smo šli ven pozno zvečer. Majda me je držala za roke, da me ne bi bilo strah. Zaradi mene smo šli na sprehod daleč stran od ceste. Vsakič, ko se mi je zdelo, da slišim zvok avtomobila, sem začel kričati. Majda me je objela in počutil sem se bolje.

S Francijem sva cel dan igrala šah. Ker ni bilo črnih figur, sva si razdelila bele. Franci je sedel obrnjen stran od okna. »Veverice,« je rekel. Razumel sem ga in on se je široko nasmehnil. Iz kotička ust mu je curek sline padel na trdnjavo.

Prestavil sem posteljo. Prej se mi je zdelo, da še nekdo spi v njej, zato sem jo porinil v kot. V moji sobi so duhovi. To dobro vem, saj mi je Majda povedala, da so bili pred mano tu drugi ljudje, ki so umrli. A to ne more biti čisto res. Mogoče jih ne moreš otipati, mogoče so po vseh standardih mrtvih, ampak vem, da me radi gledajo. Eni se mi smejejo, drugi me samo tiho gledajo. Njihove oči so ogledala. Vidim svoj obraz, ko jih pogledam, vidim ogromno brazgotino, ki se mi vleče čez čelo. Ko se ponoči zbudim, ležijo čisto blizu mene. Gledam jih in gledam in ne morem zaspati. Pa še kompot mi popijejo, ki si ga včasih pustim za jutraj. Ali pa mi vanj namečejo mrtve muhe, ki brcajo s svojimi nožicami in se utapljujejo. Sicer ga spijem v vsakem primeru, ampak potem mi je slabo.

»Pizda, si nor,« je rekel in me še naprej pikal.

Majda je jokala v svoji ordinaciji. Gledal sem jo skozi priprta vrata. Pogovarjala se je po telefonu. Cigareta ji je počasi dogorevala v pepelniku. Nisem je slišal, ker sem tudi jaz jokal. Ampak ne od žalosti. Od veselja. Ne razumite me narobe – bil sem zaskrbljen, ker joka, hkrati pa sem bil presrečen, da mene ni nikoli nihče poklical, ker mi ni bilo treba trpeti zaradi drugih. Ker zaradi tistega grdega zunaj nisem več jokal. Samo Franci je včasih jokal zaradi veveric. Sredi igre šaha so mu začele kapljati ogromne solze na šahovnico in jokal je kot majhen otrok, tako da se mi je trgalo srce, varnostnik pa se je zaprl v pisarno in na glas navil muziko. Takrat sem se splazil ven in izpod majhnega kupa kamenja ob ograji potegnil razpadajoče veveričje truplo, ki sem ga pred časom našel pod drevesom, ter ga nesel pokazat Franciju. Nehal je jokati in rahlo se je nasmehnil. Povedal sem mu vedno isto zgodbo: kako sem se boril z veverico, da je imela rdeče oči, da so iz njih švigali laserji. Najraje je imel konec – veverico sem ukanil na tak način, da sem si na rit navezal ogle-dalo, ki je odbilo laserje, nato pa sem se usedel nanjo. Režal se je in se le počasi pomiril. Nato sem truplo odnesel nazaj.

Pred dvema dnevoma sem spraskal še zadnje koščke tapet in ostal je samo porumenel omet. Ko sem s tem začel, se je Majda sicer jezila, a ko je videla, da ne bom odnehal, se je dogovorila z vodstvom in lahko sem jih potrgal do konca. S prekrižanimi nogami sem sedel na tleh in cefral velike kose v čisto majhne in jih frcal, da so se zavrtinčili in padli na tla.

Nedelje so najlepše. Takrat dela Ralf, ki je len in se mu ne da paziti na nas. V vratarnici žuli svojo cigareto in gleda porniče, trebuh mu visi čez pas in s hrenovkastimi prsti se praska po nosu. Mimogrede se zmuznem mimo njega in se odpravim na obalo. Ko se sonce začne potapljati v morje, brcam kamne v

vodo. Čolni se zibljejo v daljavi. Sonožno skačem čez lesen pomol, tudi po dvajsetkrat, pomol rahlo škriplje, valovi pa šumijo pod trhlimi deskami. Borov gozd je malce stran, višje. Hoja med drevesi me pomirja in iglice tiho pokajo, ko stopam po njih. Izza dreves vsake toliko časa pride kakšna vila. Videti so kot normalna dekleta, samo da imajo skoraj pozorna krila in so oblečena v belo. Nikoli ne spregovorijo, samo smejejo se, tiho in poredno. Všeč so mi, ker so tako različne. Ene so majhne in debele z gostimi črnimi lasmi, nekatere imajo dolge svetle lase in žirafaste vratove, druge so suhe rdečelaske, posute s pegami. Ko hodim, se sprehajajo okoli mene in se smejiijo samo zato, ker to rade počnejo. Vem, da se jih ne smem dotakniti. Tega tudi nočem. Če bi se jih, bi se spremenile v prah.

»Pizda, si nor.«

Katja je na drugem oddelku, ampak včasih jo vidim na kosilu. Sedi s kopico svojih prijateljic in vedno se tiho pogovarjajo. Zdi se mi, da jih Katja ne posluša, kajti glavo ima vedno nagnjeno in zasanjano strmi nekam med lonce z rižoto. Postržena je bolj na kratko in vedno poje kompot tako, da svoje dolge prste pomoči v kozarec, izvleče češnjo ali marelico ter si jo nese k ustom. Preden zagriže vanjo, me pogleda in se mi nasmehne, potem pa se ji kompot pocedi po bradi, zardi, in se obrne stran.

»Pizda, si norrrrr!!!!!!« Z dlanjo me je začel tepsti po glavi.

Mama je pritekla do brata in mu primazala klofuto. Mali sploh ni trznil, samo odskočil je in se zarežal ter na svojih krivih nogicah stekel na drugo stran sobe in s konico superge brcal v steno.

»Vsak dan je slabše. Pa si misliš, da jih bo osnovna šola spravila k pameti. Hujši je, kot je bil v vrtcu,« je mama zmajala z

glavo in prisedla za mizo. Bila je rdeča v lica in vohal sem njen pot, ki se ji je v drobnih kapljicah nabral tudi pod nosom. Nosila je tanko vijolično bluzo in špeh ji je silil skozi razporke med gumbi. Rahlo je soplala in si z dlanjo brisala čelo.

»Pod nosom ...« sem jo opozoril in s krettno nakazal, naj se obriše. Očitno me ni slišala. Zazrla se je skozi okno. Brat je še vedno brcal v steno, le da je sedaj zraven v ritmu brcanja tiho skandiral: »Pizda.«

»Majda je rekla, da si strgal tapete,« je mama naposled rekla, še vedno strmeč skozi okno. »Zakaj si pa to naredil?«

»Avtomobili so bili narisani gor,« sem odgovoril.

»Niso. Tovornjaki so bili,« me je popravila.

»Saj je isto,« sem odvrnil.

Zavzdihnila je in sedla malce bolj pokončno. Vedel sem, da me ne pogreša. Še vedno me je imela rada, a bil sem ji v grozljivo breme in denarja ni imela, niti časa ne, brat pa se je spreminjal v tečno spako, s katero je imela same težave. Obiskovala me je enkrat na teden in nič mi ni imela povedati. Ostala je pol ure in ves čas sva strmela v televizijo, vmes pa sem na njena nepomembna in dolgočasna vprašanja odgovarjal v enovrstičnicah. Če prav pomislim, sva tako delala tudi, ko sem bil še doma.

»Kaj si želiš za rojstni dan?« je vprašala.

Nobene posebne želje nisem imel. Franci mi je narisal risbico, na kateri je on in kup veвериčjih glav. Obesil sem si jo nad posteljo. Majda mi je prišla voščit, ko sem že napol spal. Hotela se je usesti na rob postelje, pa sem rekel, da ne more, ker tam že nekdo spi. Zato se je samo previdno sklonila in me

poljubila na lica, nato pa počasi odšla iz sobe in cikle so se ji lepile na podplate. Preden je zaprla vrata, sem jo poklical. Obrnila se je in me gledala z motnimi očmi.

»Zakaj jokaš, ko se pogovarjaš po telefonu?« sem jo vprašal.

Nasmehnila se je.

»Ti bom kdaj drugič povedala,« je odgovorila.

Mama pa me je še vedno vprašujoče gledala. Celo bratec je nehajl brcati v steno in začel poslušati. Skomignil sem z rameni.

»Puško,« sem naposled rekel.

Nekaj časa je bila tiho, samo strmela je vame. Odpirala je usta kot riba. Naposled je začela jokati, histerično je tulila kot sirena, ki opozarja na zračni napad. Bratec je pritekkel do mene, me pogledal, udaril, zavpil *Pizdapizda pizda!*, se zarežal in se začel z iztegnjenimi rokami vrteti v krogu. Zakril sem si ušesa z dlanmi, zaprl oči in se začel zibati. Mislim sem na vile in na Katjo. Prišel je varnostnik in me odpeljal. Čez cel hodnik me je spremljalo mamino jokanje in bratčeve kletvice. Varnostnik mi je grobo zvijal roko in hitro sva hodila proti moji sobi. Čutil sem njegovo smrdljivo sapo na mojem tilniku. Prišla sva do vrat in s težkim ključem jih je odklenil.

»Poglej, kaj delaš iz svoje družine, pizdun mali,« mi je siknil na uho in me porinil v sobo, da sem padel in se udaril ob posteljo. Nato me je še brcnil v hrbet. Slišal sem, kako je škrtnila ključavnica. Od tistega dne ob nedeljah nisem več mogel pobegniti. Začeli so me zaklepati in me strogo nadzorovati tudi v dnevnih prostorih.

Katjo sem gledal ves čas med kosilom. Včasih sta se najina pogleda ujela, a je svojega hitro odmaknila.

Stal sem v vrsti, da bi oddal pladenj, ko je prišla k meni. Ni me pogledala, le strmela je predse in razločno rekla: »V roko me gledaš, ne?«

Katji se je roka malce pod komolcem zaključila s štrcljem, ki ni bil odrezan. Bil je čudne, krompirju podobne oblike. A to me ni motilo.

»Ne. V oči sem te gledal,« sem rekel.

»Lažeš,« je siknila in še vedno gledala naprej.

»Ne lažem. Nimam te razloga gledati v štrcelj. Grd je. Tvoje oči so pa lepe,« sem priznal.

Bila je tiho. Z desno roko se je podrgnila po tilniku in počasi obrnila glavo. Zazrla se je vame in se nasmehnila, nato pa sklonila glavo in hitro odbrzela iz jedilnice. Gledal sem jo, dokler ni izginila, nato pa oddal pladenj debeli kuharici Brini. Imela je brke in pot ji je iz tolstega podbradka kapljal na ostanke polente.

Z Majdo sva ob nedeljah hodila na sprehode sama. Kot glavni medicinski sestri so ji to dovolili. Če ni delala, nisem hotel iti in sem se raje pogovarjal s Francijem. Majda me je držala za roke in me peljala na obalo. Všeč mi je bilo, da me je pustila na miru. Prižgala si je cigareto in se potopila v svoje misli, jaz pa sem brcal kamenje. V gozd nisva šla nikoli, ker sem vedel, da bi mi vile zamerile, če bi še koga pripeljal. Tako sva raje šla čisto do roba gozda, tam sva se ustavila in sedla na tla, nato pa gledala obzorje. Kdaj pa kdaj je priletela kakšna ptica. Bilo mi je strašno všeč. Tak mir je bil. Počutil sem se svobodnega. Ni bilo raztrganih tapet. Nihče se ni stalno potil ali histerično tulil. Čeprav sem imel Francija zelo rad, je včasih prijalo biti brez njegovih zgodb o vevericah, vsaj za nekaj časa.

Na poti nazaj sva se z Majdo ustavila tik pred vrati bolnišnice, prijela me je za roke in se mi zazrla v oči.

»Zakaj si rekel mami, da hočeš za rojstni dan puško?« je zaskrbljeno rekla. »Zaradi tega te zdaj zaklepamo in nadzorujemo. Vsaj tiho bi bil,« je zaskrbljeno rekla.

»Pa saj puška ni zame,« sem rekel.

»Za koga pa?« je vprašala in me spustila. Zenice so se ji razširile.

»Za Francija, da bo lahko streljal veverice,« sem odgovoril.

Majda je stopila malce stran. Z roko si je šla skozi mestoma že sive lase. Brada se ji je rahlo tresla.

»Pojdiva noter,« je naposled rekla.

Čeprav v nedeljo nisem več šel ven, je bilo na oddelku vse mirno. Sčasoma tudi nadzor ni bil več tako strog in lahko sem se sprehajal bolj prosto. Še vedno sva s Francijem igrala šah in se veliko pogovarjala. Bil je malce žalosten, ker ne bo dobil puške, ampak se je kmalu potolažil. Pustil sem mu, da me je nekajkrat premagal. Ko je oprezal za vevericami, sem poskril nekaj svojih figur.

Bilo je pozno in čakal sem, da me nekdo odpelje v sobo in zaklene. Sedel sem na sedežni in gledal v ugasnjeno televizijo. Med ugasnjeno in prižgano televizijo ni razlike, le če gledaš prižgano, te oči bolj pečejo.

Tiho sem se splazil mimo varnostnika na hodnik in proti ženskemu oddelku. Trudil sem se biti čim bolj tiho in sem se skrival redkim delavcem, ki so še hodili mimo ob tej pozni uri. Vedel sem, da ima Katja sobo čisto na koncu hodnika. Velika lesena vrata je obdajal skrušen, porumenel omet. Občutek sem

imel, da me kličejo. Ko sem se jim bližal, sem z nohti praskal po steni. Mislim sem na Katjo in na to, kako je lepa.

Majda je poklicala mamo in ji povedala, da puška ni zame, in tako so se duhovi malo pomirili. Dobil sem pištolo na rdeče metke, a sem jo dal bratu, kar ga je izjemno razveselilo in obljubil mi je, da me ne bo več tepel po glavi. Poslal sem ga do Francija in čez okno sta skupaj streljala veverice.

»Našli so ga,« je rekla mama, ko sva nekaj minut sedela v tišini.

»Koga?« sem vprašal.

»Ja, koga le. Tistega, ki je povzročil nesrečo.«

»Kakšno nesrečo?« sem skomignil.

Mama je bila tiho. Oblečena je bila prespodobno zanjo, v umirjen temno zelen kostim, za vratom je imela rumeno rutko, ki jo je nosila, kot je rekla, za spomin na najlepše čase, ko je bila tabornica. Vedno, ko sem jo opomnil, da je tam pri šestnajstih zanosila, mi je prisolila klofuto, začela jokati in govoriti o svoji izkušnji s splavom. Očitno je hotela rešiti svet, rešiti mene pred pogubo podivjanega najstniškega življenja, a sama si je v tem času uničila vse, telo in duha. Čeprav je bila debela, me je včasih prešinilo, da na stolu sedi samo senca tistega, kar bi mama morala biti. Niti en njen gib ni izražal iskrenosti. Šla je čez vse, kar bi lahko dosegla, in se prepeljala v drugo smer, v smer, za katero ni bila sposobna. Spotoma pa se ji je še nekaj stvari zalomilo. Recimo oče. In jaz. Ampak tega ni priznala. Vse skupaj je jemala kot slabo vedenje, ki se ga da s trdo roko odpraviti. Kot umazanijo na ploščicah v kopalnici, ki jo slej ko prej zdrgneš. Zato se mi tudi ni upala pogledati v oči. Ker je najbrž vedela, da sem madež, ki ga ne bo tako lahko izbrisati.

Vstala je s stola in me pobožala po glavi.

»Boli,« sem rekel in se izmaknil. Njeni prsti so bili okrašeni s težkim nakitom, ki me je praškal po lasišču.

»Ti ne veš, kako mene boli, ljubček,« se je nasmehnila in zavzdihnila. Noge so ji smrdele, grozljivo smrdele.

»Pa mi je Majda rekla, da veš ... da se zavedaš ... ji moram povedati ...« je nerazločno momljala in gledala nekam mimo mene. Dobila je steklen pogled, ki ni pomenil nič dobrega.

»Mami?« sem rekel in jo prijel za roke.

Zaprla je oči in jih spet odprla. Spet je bila stara dobra mama. Dala mi je frfrast poljubček na lica in tulečega in brcajočega brata za lase zvelkla po dolgem hodniku do izhoda. Franci je jokal za njim in gledal za njima, dokler se vrata niso zaprla in se je hiša vrnila v svoje tiho, vsakdanje stanje.

Stal sem pred Katjinimi vrati. Nekakšno pritajeno sopenje je bilo slišati izza njih in pod vrati je bila svetla reža. Ampak sopenje ni bilo Katjino. Njen glas je bil drugačen. Ječala je.

Lučaj od bolnišnice je bil majhen, gosto zaraščen vrt, kjer sva se prej sešla s Katjo. Na kosilu sva se dogovorila in izkoristila enega izmed dni, ko nadzor ni bil tako strog. Ko sem prispel, me je že čakala. Imela je oblečeno dolgo modro majico. Levi rokav je imela prazen. Pozdravila me je. Z desnico si je šla skozi lase. Njene oči so se motno svetlikale. Bila je bosa in za nohti na nogi je imela kup rjave prsti. S palcem je kopala luknjo v tla.

»Zate,« sem rekel in ji dal narciso, ki sem jo ukradel iz vaze v bolnišnici.

»Ne maram,« je rekla in se stresla.

Skomignil sem z rameni in odvrigel rožo. Kar stala sva tam. Slišal sem, da globoko diha.

»Sleci majico,« sem rekel.

»Zakaj?« je vprašala.

»Ker bi te rad videl,« sem odgovoril.

»Moj štrcelj?« je rekla in solze so ji stopile v oči.

»Samo sleci se, no,« sem rekel s pomirjujočim glasom.

»Nisem nora ... samo tako sem osamljena,« je šepnila. Nekaj časa je mirovala, nato pa rahlo potegnila levi rokav in štrcelj je takoj spravila iz njega. Hotel sem ji pomagati, pa je odkimala. Pomagala si je z zobmi, nato pa se je z enim potegom slekla. Pod majico ni imela oblečenega ničesar več.

Približal sem se ji in jo poljubil, čisto rahlo, na lica, nato na ustnice in kmalu sem imel svoj jezik v njenih ustih. Imela je okus po kompotu. Nadaljeval sem svojo pot po vratu in nižje, do njenih prsi; stresla se je in usločila glavo nazaj, ko sem se z jezikom igral z njenima bradavičkama. S prsti me je praskala po hrbtu. Počasi sem pomaknil glavo proti štrclju. Začela se mi je umikati, a sem jo trdo prijel za boke; hotela se mi je izmakniti, imel sem jo v objemu in počasi se je le umirila, kot podivjan konj, ko mu ponudiš košček sladkorja.

»Rad te imam,« sem ji rekel. »Vse na tebi.«

In poljubil sem jo na štrcelj. Začela je jokati in se mi stisnila v objem. Igral sem se z njenimi lasmi in jo rahlo poljubljal po vratu.

Blatna sva se vrnila vsak v svojo sobo. Tisto noč sem sanjal, kako vzdihuje.

Jezne so in zafrustrirane, ker so čisto na koncu, čisto same, in se nato pojijo na tvojih spomilih in na tvojih hrepenenjih. Tudi moja soba je bila taka, a se ji nisem pustil. Katja pa je bila prešibka, da bi se uprla.

Odprl sem vrata. Tiho so zaječala, kot bi me opozarjala, naj ostanem zunaj.

Katja je na trebuhu naga ležala na postelji, na njej pa je na pol slonel, na pol ležal Rafko. Njegov tolsti trebuh se je razlezel po njenem hrbtu in v obraz je bil živo rdeč. Ritmično se je premikal po njej in jo z eno roko držal za lase, z drugo pa se je oklepal roba postelje. Katja je s steklenimi očmi strmela vame. Njen obraz je bil sploščen ob blazino. Grizla se je v pest. Štrcelj se ji je rahlo premikal gor in dol. Rafko je sopol kot žival. Gledal sem Katjo in hotel, da nekaj naredi, da mi da znak, da me je opazila. V mislih sem jo rotil, da naj zakriči. Ker gre vedno vse mimo, ne da bi se kdor koli zganil. Hotel sem, da čisto na koncu krika zahrope, zahrope na pomoč. A Katja me je samo gledala in pest je imela belo od krčevitega stiskanja, Rafko pa je imel zaprte oči in blažen izraz na gnusnem obrazu. In še nekaj je bilo narobe.

Soba.

Soba me je stiskala. Hehetala se je, ker je vedela, da Katja trpi in da trpim tudi jaz. Vedel sem, zakaj je tako. Stene. Bile so oblepljene s tapetami, na katerih so bili narisani majhni modri avtomobili.

Takrat sem zakričal jaz. Rafko se je zdrznil in odprl oči. Mislil sem, da bo pobesnel, ko me bo zagledal, a je samo odprl usta in oči. Skobacal se je s Katje in pristal na kolenih pred njeno posteljo, pred menoj, ona pa je še vedno bila v istem položaju, še vedno je stekleno strmela v prazno.

Rafkota sem brcnil v glavo. Udarec ni bil močan, samo malce se je zamajal. Sedaj je jezno spačil obraz, besno je skremžil ustnice in hotel hitro vstati, a mu je tolsti trebuh to preprečeval, dvignil je eno nogo in se uprl na obe roki. Na mizici poleg postelje je bil kemični svinčnik. Pograbil sem ga in ga Rafkotu z vso silo zarinil v oko. Zarjul je in padel na hrbet. Nato sem skočil nanj in začel tolči. Zaprl sem oči in se prepustil mešanici krikov in topih zvokov, ki so se postopoma spreminjali v pokljanje, čez nekaj časa pa v zvok, kot bi hodil s čevlji po močvirju, in rezek vonj krvi je napolnil moje nosnice.

»Se spomniš ... kar koli?« me je Majda vprašala.

Sedela sva na terasi, pil sem kavo, Majda pa je kadila in me vprašujoče gledala. To je bilo le en dan po tem, ko sem prispel. Ne Francija ne Katje še nisem poznal. Čeprav se je dan prevešal v večer, mi je sonce prijetno grelo roke. Terasa je dišala po trhlen lesu. Majdo sem poprosil za cigareto, čeprav drugače ne kadim, in nekaj časa sem tiho pihal v večerni zrak.

»Ne ... ne spomnim se,« sem naposled rekel.

Majda je prikimala: »Saj zato si tu. Da se boš počasi spomnil. In da ne bo tako bolelo, ko se boš.« Nasmehnila se je in me pobožala po glavi.

»Mama je rekla, da imaš rad kompot,« se je namuznila.

»Zelo,« sem priznal.

Vstala je in odšla skozi vrata nekam noter. Gledal sem jo v povešene ritnice in razmišljal, ali ji naj povem, da se vseeno nekaj spomnim. A ko se je vrnila in je v eni roki držala steklenico češnjevega kompota, v drugi pa fotografijo, je imela na obrazu nek poseben, blažen izraz, takega, kot ga ni imela nikoli več potem. Odločil sem se, da ne rečem ničesar. Sedla je nazaj in

mi pokazala fotografijo, na kateri sta bila njen sin in mož. Pogovarjala sva se o njeni družini, medtem ko sem pridno jedel kompot. Razlagala mi je o tem, da njen sin igra kitaro, da je sicer priden v šoli, a preveč živahen. Veliko se je smejala. Rekla je, da jo ima mož rad, in kar žarela je. Pogovor sva končala v popolni temi in tišini, tako značilni za večere daleč iz mesta.

»Upam, da se boš imel lepo pri nas. Pojdiva noter,« je rekla.

»Hvala,« sem odgovoril in zagrizel v česnjo. Kompot se mi je pocedil po bradi.

»Zdaj boš pa najebal. Do sedaj sem te branila, zdaj pa ne več. O ne ... ne več.«

Majda je bila besna. Oči je imela vdrte in tresla se je. Sedel sem na njenem stolu, ob njem pa sta stala dva bolničarja.

»Kaj je nujno, da sta tukaj?« sem vprašal. »Saj sem tako ali tako v jopiču in ne morem nikamor.«

Majda ju je odslovlila. Nikoli je še nisem videl tako razburjene. No, saj je imela razlog.

»Povej mi ... ti ... ti ... zakaj si ubil Rafkota?« je šepnila in glas se ji zatresel. Povedal sem ji, zakaj, in ji natančno opisal, kaj se je dogajalo v sobi.

Nekaj časa je bila tiho. Zlezla je v stol. Bela je bila kot kreda in solze so ji polzele po licih.

»Koga?« je naposled vprašala in se nagnila naprej.

»Koga?« je še enkrat ponovila z nejevernim glasom, kot da ne verjame nobenemu, niti meni niti sama sebi.

»Ti si nor. Pizda, si nor,« je rekla in se spustila nazaj v naslanjač.

»Saj zato sem pa tukaj,« sem rekel.

»O, ne ... ti nisi za tukaj. Ne ti ...« je pihnila.

»Povedala ti bom. Vse ti bom povedala. Tisto, česar se ne spomniš in bi moral zvedeti postopoma. Ampak preden te odpeljejo, bom to naredila.«

Nasmehnila se je, ampak samo z ustnicami. Ves ostanek obraza je imela trd kot kamen.

Ni me pretirano pretreslo. Vsega sem se malce spominjal, ampak sem raje pozabil na to, če me razumete. Samo skrtil sem se v lupino.

Majda je začela z mano. Kakšen sem bil. Da sem pil. Se drogiral. Se pretepal. Da sem bil izmeček, gnusno aroganten smrkavec, ki so ga sovražili čisto vsi, ki so ga samo videli. Lahko sem samo prikimal, kajti to sem vedel. Tega sem se spomnil. Mogoče sem tudi zato lahko zdržal tu. Ker sem se naveličal biti tak, kot sem ponavadi. In ker sem se res spremenil. Majda, Franci in Katja so me spremenili.

Živel sem življenje uživanja, živel sem na račun drugih. Začela je govoriti o moji mami, koliko je prejojkala zaradi mene, o bratu, ki naj bi bil tako problematičen, ker se je vrgel po meni, ker me je imel za zgled.

»Nimaš pojma, ne, zakaj se tako bojiš avtomobilov?« je rekla.

»Nimam pojma,« sem odgovoril.

Trobil sem kot bedak, pa še vedno ni prišla ven. Videl sem njeno silhueto v kopalničnem oknu. Čakal sem in čakal. Prižgal sem cigareto v maminem avtu, čeprav je ne bi smel. Končno se je prikazala na vhodu, v svoji tesni črni jakni in zdrsanih kavbojkah. Odstopicljala je po stopnicah in previdno hodila do vrat avtomobila, odprla jih je in se usedla, zavelo je po močnem ženskem parfumu. Dala mi je kratek poljubček na lice in

začutil sem, da se ji je znoj nabral pod nosom. Vedno se je potila, tudi med seksom, kot konj. Naličena je bila močno, predvsem okoli oči, da je prekrila modrice. Vedel sem, da jo tepe njen oči, zavaljen možakar mogočnih pesti. Rekel pa nisem nič.

»Zamujaš,« sem rekel.

»Ne pa ne,« je trmasto odgovorila in našobila ustnice.

»Pizda, pa saj nisem nor,« sem ji odgovoril, »seveda zamujaš. Tega ne delaj več. Naslednjič ti bom speljal tik preden boš odprla vrata. In potem boš samo butasto zevala v tej svoji jaknici in našpičenih čeveljčkih.«

Speljal sem nalašč tako, da je z glavo rahlo trznila naprej in nazaj.

Vedel sem, da me gleda, a mi je bilo vseeno, strmel sem v cesto in peljal. Napenjal sem oči zaradi megle.

»Si kdaj želiš, da bi bil veverica?« me je vprašala in se zastrmela skozi okno.

»O, pizda, zakaj pa to?« sem vprašal.

»Zato ... ker imajo rjave oči. Pa ker lahko skačejo z veje na vejo. Ker so svobodne. Ker z dreves lahko vse vidijo. Nič jim ne uide.«

»O, jebenti,« sem zavzdihnil. »Sem ti že rekel, da ne beri več teh zahodnjaških knjig. Kisajo ti možgane z reinkarnacijo in ostalim buda rašma hara sranjem,« sem rekel.

Hotela je ugovarjati, a ji nisem pustil: »Saj so tudi ptice svobodne,« sem razlagal in začel pogledovati proti njej.

»Ptice letijo. In lahko vidijo več kot veverice. Zakaj ne bi bila ptica?« sem jo vprašal.

»Ne vem,« je užaljeno odgovorila in se obrnila stran.

»Če si začela, boš zdaj to končala. Razložila mi boš, zakaj bi bila rada veverica,« sem vrtal.

»Pa saj sem ti že rekla.«

»Ne, nisi. Nisi. Gotovo je kaj globljega v tem. Ali pa sem nor. Mogoče sem za v dom, kjer mi bo delal družbo ... kakšen grd model, ki se bo stalno slinil. A?« sem rekel in se sklonil proti njej. Šlo ji je na jok.

»Nikoli ne znaš začeti normalnega pogovora,« sem že skoraj vpil. »Vedno neke bedarije. Vedno nek bulšit. Nisem s tabo zato, da bi se pogovarjal o vevericah, ampak zato, da malce razpravljava o tem, kaj se nama je zgodilo čez dan, nato pa te peljem v svojo sobo in te tam pofukam. Taka si kot moja ...«

Takrat je zakričala in se oprijela armaturne plošče. Pogledal sem na cesto. Zaslepile so me avtomobilske luči.

Zbudil sem se z glavo na volanu. Vrtelo se mi je in videl sem megleno, ampak drugače sem bil v redu. Stopil sem iz avtomobila. Malce naprej je na tleh nekdo ležal. Bila je ona. Levo roko ji je odtrgalo in kopala se je v luži krvi. Počepnil sem poleg nje in vzel njeno glavo v naročje. Jokal sem, prvič po dolgem času. Božal sem jo po krvavem lasišču in se prisilil, da sem strmel v njen razbit obraz. Komaj je premikala oči. Obrazne mišice so ji skorajda neopazno trzale. Nekako je iztislila nasmeh. Sprednjih zob ni imela, cela njena ustna votlina je bila krvava kaša.

»Nisem nora,« je komaj slišno šepnila.

»Nisi nora, nisi,« sem rekel in jokal, jo objemal, jo božal. Od daleč sem slišal zvok siren.

»Sama sem,« je rekla, iz ust se ji je izvilo nekakšno grgranje.

»Nisi sama, tu sem, s tabo,« sem rekel in si jo prižgel k prsim. Umrla je v mojem objemu in policaji so me morali na silo odtrgati od njenega trupla.

Majda se je zresnila. Gledala me je zaskrbljeno, na tak način, kot prej, ko me še ni sovražila, ker sem umoril njenega sodelavca.

»Kdo je Katja?« me je vprašala.

»Na vašem oddelku je. Sobo ima čisto na koncu hodnika, v ženskem sektorju.«

»V ženskem sektorju? Čisto na koncu hodnika?« je vprašala.

Prikimal sem.

»Greva pogledat,« je rekla.

Soba na koncu hodnika je bila drugačna. Manjša. Notri ni bilo postelje. Bila je shramba in kisel vonj po čistilih je polnil moje nosnice.

»Ni je,« je rekla. »Pa tudi Francija ni.«

»Veš ...« je rekla in me prijela za ramo. »Ne moreš kar tako, v glavi, popraviti vseh grehov in napak, ki si jih počenjal vse življenje. Malce si zajebal, ker si segel izven svojega sveta. Rafko je bil res tečen, ampak ni bil to, kar si ti mislil, da je.«

Bil sem tiho.

»Vem, da bi te mogla obravnavati kot pacienta. Ampak te ne bom. Kajti pri tebi je drugače. Vem, da se zavedaš. Si nor, to je zagotovo. Ampak hkrati tudi nisi. Ker hočeš trpeti za to, kar si storil. In ker te imam vseeno rada, ti bom to dovolila. Garderobo sem pustila odprto. Lahko zbežiš, še preden pridejo. Samo zavedaj se, da te bodo slej ko prej dobili.«

Odvezala mi je jopič. Objel sem jo. Dolgo časa me je močno prižemala k sebi. Nato pa sem začel teči.

Mrtvi iz moje sobe so me preganjali. Tekel sem hitro, da sem jim ubežal. Trnje je popraskalo moje noge in kot preganjana žival sem se spotikal ob debele korenine in se zapletal v grmovje. Ko se mi je zdelo, da sem že zadosti globoko, sem sedel pod veliko drevo. Vsake toliko časa mi je na glavo padel kakšen želod. Vedel sem, da prihajajo pome. Slišal sem oddaljen pasji lajež in človeške glasove.

»Meni nič ne udie,« je rekel tenak glas.

Na mojem kolenu je čepela veverica. S tačkami si je česala rep in me gledala.

»Zdravo,« sem rekel.

»Živijo,« je odvrnila.

»Veš, mama te ima rada, kljub temu da ti misliš drugače. Veliko govori o tebi. Tudi brat te pogreša, čeprav tega ne zna pokazati. Bil si mu vzornik.« Zastrigla je z ušesci.

»Vzornik pa tak,« sem prhnil.

Zahihitala se je. Švignila je po mojem telesu na drevo, nato kot blisk nazaj dol. Po vseh štirih tačkah je še malce skakljala naokoli, nato pa se spet postavila na zadnji dve.

»Pogrešam te,« je rekla.

»Jaz tudi tebe,« sem odgovoril.

»Bi ti prej rekla, da se ti ni treba kaznovati. Ampak vem, da kar si zapičiš v glavo, to storiš.«

»Seveda. Zato pa si ti tu. Da me pomiriš. Kljub temu da imam že vse odločeno. Rabim pomiritev tule notri,« sem rekel in se potrkal po glavi.

Veverica se je še enkrat zahihitala, potem pa urno splezala po drevesu, nekam med goste veje.

Pasji lajež je bil zelo blizu.

Nisem še vedel, kaj si bom naredil. Cincal sem med idejo, da si nekako odtrgam roko, ali naj se preprosto ubijem. Misel na vse to me je pomirjala. Končno sem prišel iz zmede v svoji glavi do nekega racionalnega zaključka. Moram trpeti. Ker sem si to zaslužil. Nasmehnil sem se sam sebi ob misli na to, da sem kljub vsemu ostal večni egoist, da to delam, ker sam hočem. Ampak tak je svet. Če se hočem linčati, se bom linčal. Samo ne vem še, kako.

S Katjo sva gola ležala na postelji. Skupaj sva bila kakšen teden. S prstom sem ji drsel po rami. Slonela je na komolcu in me gledala.

»Samo s tabo bi bil. Dan in noč,« sem ji rekel. Zasmejala se je.

»Pizda, si nor,« je rekla in me s prstom piknila v glavo.

Najlepše

Všeč mi je bilo, kako si je grizla noht na kazalcu; prst je malce usločila in se rahlo praskala po spodnji ustnici. Vsake toliko časa je najbrž začutila moj pogled in me pogledala. Takrat sem hitro obrnil oči kam drugam, zazrl sem se v skodelico kave na mizi, sladkornico, igral sem se z žličko. Toliko časa, da jo je bilo varno spet pogledati. Seveda sva se včasih srečala s pogledi, vendar se nisem nasmehnil, tudi ona se ni nasmehnila, samo zelo hitro sva jih umaknila. Na njenih licih sem sicer videl zasnove tistih gubic, ki jih dobi ob smehu, ko pokaže vrsto ravnih belih zob in me naredi srečnega. Vendar se ni nikoli nasmejala.

Jan je sedel nasproti in govoril, govoril in govoril. Njegov okrogli nos je kar žarel od zadovoljstva. Včasih bi ga poslal stran, tudi ona bi ga nagnala; tako pa sva se delala, da poslušava. V resnici sva samo hlepela drug po drugem, po toči besed, ki sva jo včasih zmogla izustiti v sekundi, ko sva se pogovarjala o vsem nemogočem, utihnila sva samo toliko, da sva se poljubila.

»Veš?« je rekel Jan in se zazrl vame.

»Kaj?« sem nerodno rekel in se odkašljaj. Nisem ga poslušal.

»Kaj kaj? Nimaš časa zame, ko se moraš ljubici posvetiti, a? Saj vem, kako je, ko ti roka tam pod mizo ne da miru,« je blebetal in se režal. Z *ljubico* se nisva niti spogledala. Jaz sem imel roke na mizi, ona prekrizane v naročju. Jan pa se je še kar režal.

»Kaj - če vem?« sem rekel. Pogovor je bilo nekako treba nadaljevati, pa čeprav z Janom.

Takrat je prišel natakak. Vzel je pepelnik in brisal mizo, Jan pa se je začel pogovarjati z njim, začel mu je razlagati o naju. Očitno je mislil, da sva še vedno skupaj, da sva tisti prototip idealnega para, kakršne je gledal na televiziji, a resnica je bila daleč, daleč. Bila sva le z dolgočasna najstnika. Pojma nisva imela, kaj hočeva, in igrala sva se ljubezen kot igro s kartami. Kar pade, pade. Kdo meša? Ni važno. Karte se lahko pospravi. Zloži se jih in zapre v škatlo.

Ko je Jan hotel naročiti pivo, ga je natakak nadrl, da še ni osemnajst. Jan se je histerično upiral, čeprav je na koncu le priznal, da mu manjka še en mesec. Natakak ga ni poslušal in zapodil se je za njim, da bi ga prepričal v svoj prav. Tako sva ostala sama. S tišino, ki je visela nad nama. »Daj, prelomi me, daj,« je šepetala. Kdo si upa kaj reči. Tekma.

Roko je položila na mizo in s prsti sem jo pobožal po koži. Zavzdihnila je in jo umaknila.

»Ne bo šlo,« je rekla.

Samo pokimal sem.

»Sem jaz kaj narobe naredil?« sem vprašal.

»Ja ... ne. Ne vem. Najbrž. Oba sva kriva,« je rekla.

»A jaz?« sem še enkrat rekel.

»Ja, pizda, ti! Saj si vedno ti, ne?« je rekla in zavzdihnila.

Bil sem tiho.

Jan je prišel nazaj, s pivom. Zmagoslavno si ga je prislonil k ustnicam in naredil dva velika požirka, nato pa rahlo rignil.

»Aja, veš tisto od prej?« je rekel.

»Ja, povej že enkrat, no« sem rekel.

»Uh, smo tečni,« je rekel Jan in še enkrat srknil iz kozarca, nato pa svečano in teatralno oznanil: »Polona je naredila samomor.«

»Katera Polona?« sem vprašal.

»Tvoja sosedka, katera!« je rekel.

Ljubica je vstala in rekla, da gre. Da je dobila prevoz. Ni mi rekla adijo.

»Kako ... kdaj?« sem rekel.

»Ne vem,« je rekel Jan. »Jeba, a?«

Pivo je spil do konca in rignil ter se popraskal po nosu, kot da bi povedal najbolj vsakdanjo stvar. Ampak smrt ni nikoli vsakdanja stvar.

Polona je živela v majhnem in zanikrnem stanovanju nadstropje nad mano. Imela je samo mamo, oče je odšel nekaj let prej, pravili so, da ju je pretepal in preveč pil. Včasih je bilo slišati kričanje in loputanje z vrati, ampak v bloku nikoli ne veš, kje se dogajajo hude stvari. V majhnih, stisnjenih stanovanjih je očitno vseeno dovolj prostora za prepire. Vrata tako loputajo povsod. In žvenket posode in kriki, ki sledijo, lahko prihajajo iz katerega koli nadstropja. Izza katerih koli vrat.

Polona je bila lepa. Njen obraz je bil ozek, kratke rjave lase je imela vedno spete v čop. Nikoli ni imela kakšne sodobne, resaste frizure, kot jih nosi večina mojih sošolk in prijateljic. Nikoli ni nosila lepih oblek kot moja *Ljubica*. Skoraj vedno je bila tiho. Ko sva se srečala na stopnišču in sem jo pozdravil, se je sramežljivo nasmehnila in stekla naprej. Včasih sem poskusil

navezati pogovor z njo, pa ni šlo. Preprosto je bila tisti tihi tip človeka, ki ne rabi veliko besed. Včasih je bila videti malce ponosna, ker sem jo ogovoril.

Dvakrat ali trikrat na leto sem njeni mami pomagal pri čiščenju. Nisem hotel in vedno sva se z očetom skregala, preden sem končno godrnjaje obul čevlje in odšel v zgornje nadstropje. Pozvonil sem in odprla mi je Polona; sramežljivo se je nasmehnila in me spustila noter, nato pa se vrgla na delo. Ponavadi je pomivala kuhinjo in dnevno sobo, jaz pa sem delal bolj *moška* dela, recimo belil ali pa premikal pohištvo in čistil za njim. Njena mama je kadila cigareto, namestila si jo je v kot ustnic in klečala na tleh; njena debela rit je molela kvišku kot turen na cerkvi in mastni lasje so ji štrenasto obdajali okrogel obraz. A kljub vsemu temu je bila njena mama lepa. Samo leta in nezdravo življenje so jo malce obdelali. Kljub vsemu je imela še vedno lep smehljaj in oči. Razmišljala je hitro in ostro; med pospravljanjem sva se zapletala v pogovore in se smejala, medtem ko je Polona tiho delala svoje delo. Med delom sem se večkrat ozrl proti Poloni. Ni bila tisto, kar sem iskal, a mi je bila vseeno všeč. A nikoli nisem poskusil nič več. Ni se mi dalo. Zdela se mi je preveč ... preprosta.

Zdaj je bila mrtva. Predstavljaj sem si, kako leži na obdukcijski mizi in jo zdravniki režejo s skalpeli, kri pa jim brizga po zaščitnih očalih.

Vso pot domov sem mislil nanjo.

Doma je smrdelo po cigaretnem dimu in pomislil sem, *hudiča, zakaj pa ne*, in si še sam prižgal eno. Sedel sem za kuhinjsko mizo, nato pa vstal in si natočil kozarec soka. Zaslišal

sem ropotanje. V kuhinjo je prišel brat, zavil v kopalni plašč. Lase je imel razmršene in izpod gostih obrvi je kukal vame tako zaspano, kot da bi spal medvedje spanje najmanj en mesec, jaz pa sem ga zbudil pri zasluženem počitku.

Stopil je k mizi; nič me ni pozdravil, samo v roke je vzel škatlico cigaret.

»Rdeči?! Ti nisi normalen,« je rekel in se odpravil k hladilniku.

»Niso imeli lahkih,« sem pojasnil in potegnil dim v pljuča.

»Spet je mama kupila slabe kumarice ... niso od Ete,« je rekel. »Saj vem, da nimamo denarja, ampak to me čisto razpizdi. Namesto da bi nehala piti tisto svojo vodko in kaditi pet škatlic na dan, bi lahko kupila vsaj malo boljše kumare. Na, pa poglej to pofukano majonezo. Veš, da ima tisto trdo rumeno ... nekaj po vrhu. Najbrž je spet ni zaprla.«

Brat je mogoče pil, kajti govoril je malce nenavadno. Ali pa je bil samo zaspan, ne vem. Dve leti starejši je od mene in vedno obvelja njegova beseda pri družinskih prepirih. Hkrati sem ga spoštoval in sovražil. Misli je imel ostrejše od mojih. Včasih je zašel v resne težave zaradi svojega jezika in mama je imela z njim več težav kot lepih trenutkov. Zdaj se je praskal po kratkih črnih laseh in zabodeno gledal v hladilnik.

»Je še kaj salame? Naredi mi sendvič,« sem mu rekel.

»Pizda, si len,« je odgovoril, ampak hkrati je že odvijal salamo, »kaj je s tabo?«

»Kaj je z mano kaj?«

»Mah, saj veš ... čuden si. Tečen, kot da bi te kdo v rit nategnil.«

»Ha. Ha. Ha.«

»Ti se kar smej. Vedno imaš te svoje štose.«

»Kakšne štose?«

»Tiste ... nihče me ne mara, nihče me ne razume in vsi so zlobni ... ue, ue, ue. Povej, če imaš še tisto punco?«

»Pa kaj te to kurac briga?« sem rekel, zdaj že pošteno tečen.

»Seveda me, saj sem tvoj brat. In čeprav je težko verjeti, mi ni vseeno zate, pa čeprav si gnoj.«

»Hvala, res,« sem rekel.

»Ni za kaj,« se je zarežal. »No, povej, si še z njo?«

»Ne vem,« sem odgovoril, tokrat po pravici.

»Ti kurac mali leni. Nimaš pojma, kaj pomeni imeti nekoga rad.«

»A ti pa veš, pizdun? Koliko si pa starejši od mene? Vedno si najbolj pameten, pizda,« sem zaklel.

Brat se je samo režal. Prinesel mi je sendvič in ga postavil pred mene. Odrinil sem ga.

»Ne bom,« sem kljubovalno rekel.

»Ueee, ueee!« je začel oponašati majhnega otroka. »Tečen si kot driska. Pojej, no. Dal sem ti kumarice notri, pa čeprav so zanič. Zate vse,« je rekel in mi vrgel poljub.

Začel sem oklevajoče jesti in nastala je tišina. Tudi brat je nekaj grizljal. Vedel sem, da me gleda. Čutil sem njegove oči na mojem tilniku.

»Se spomniš očeta?« je naenkrat rekel.

Malce sem se zdrznil. Oče je umrl v prometni nesreči. Bil je najin zaveznik, zaupnik. Vedno smo počeli vse bedarije skupaj.

Rad je ribaril in povsod naju je jemal s sabo. Z njegovo smrtjo so nastopili grozljivi časi za našo družino. Izgubili smo glavni dohodek in preselili smo se v to majhno stanovanje. Mama je začela piti.

»Seveda se ga spomnim,« sem rekel.

»Dve leti je tega, kar je umrl,« je rekel brat in se zazrl skozi okno.

»Ja ... dve leti,« sem rekel.

»Vidiš ... zato pizdim nate ... zato vedno pizdim nate,« je rekel.

»Kaj ... zakaj? Zaradi očeta?«

»Ne ... ne. Zato ker gledaš samo te majhne, nepomembne stvari. Nikoli ne vidiš, kaj vse se dogaja okoli tebe. Nič ti ni jasno. Samo naprej gledaš. V resnici si egoist.«

»Pa kaj kurac ti je danes?« sem rekel. »Bi res rad, da grem spat pa da te prej še pljunem, ali kaj?« sem zavpil.

»Ne, saj ... Oprosti. Nisem tako mislil,« je rekel in tudi jaz sem se umiril. Nisem bil navajen tako hitrega opravičila. Vzel je stol, ga potegnil bliže, prisedel in se zazrl vame.

»Samo ... zaradi tega sem včasih tako jezen nate. Ker ne vidiš tistega, kar dela življenje lepo. In samo pizdiš. Nenehno. Vse je za en kurac. To mi gre na živce. Res.«

Nekaj časa sva bila tiho.

»Saj si ti danes najbolj pizdil o kumaricah,« sem rekel in se nasmehnil.

Brat se je zarežal in me počohal po glavi.

»Pojdi spat,« je rekel in vstal.

»Aja,« sem se spomnil, »si slišal, kaj je bilo s Polono?«

Brat se je prijel za glavo: »Dobro, da si me spomni! Sem slišal, ja, seveda sem slišal! Čista jeba. No, njena mama je nekaj prinesla za tebe. Mislil sem ti dati zjutraj ...« je rekel in se odpravil v svojo sobo.

»Zame?«

Prinesel je kartonsko škatlo in jo postavil predme. Na njej je z rdečim flomastrom pisalo moje ime.

»Kako ... kako je to mogoče?« sem rekel, čisto šokiran.

»Saj veš, da je bila potihem zaljubljena vate. Njena mama je večkrat prišla k najini na kavo in je pripovedovala, kako ji Polona govori o tebi.«

»Fak ... ne me jebat,« je bilo vse, kar sem lahko izdaval.

Brat je dvignil obrvi in me potolkel po kolenu: »Ja, tako je to. To je to, kar sem ti jaz govoril. Saj je bila tudi ona tebi všeč, ne?«

»Ja ... ne ... ne vem,« sem rekel.

»Evo ... spet nekaj, česar nisi videl, ker misliš samo na tra-parije, pa s svojim kurcem. Zdaj grem pa spat. Vsaj poglej, kaj je notri,« je rekel.

»Bom, kakšen pa misliš, da sem,« sem rekel.

Brat se je rahlo nasmehnil: »Lahko noč,« je izustil, potem pa se odmajal iz kuhinje.

Ostal sem sam, pred mano pa je bila velika kartonska škatla, na kateri je pisalo moje ime.

Odprl sem jo v svoji sobi. Brat je prej najbrž gledal televizijo, ker je še vedno gorela, vendar se mi je ni dalo ugasniti. Okoli

mene je bilo vse tiho in spokojno, samo za škatlo se mi je zdelo, da kar vpije. Motila me je. O Poloni nisem vedel ničesar. Zakaj torej ta škatla zame? Nisem mogel verjeti svojim očem. Punca, ki sem jo videl nekajkrat v življenju, mi je po svoji smrti pustila darilo. Scenarij je bil za triler. Predstavljal sem si, da bo notri sporočilo, kjer bo pisalo *Prosim, najdi mojega morilca*, ali kaj takega, butastega. Bil sem malce prestrašen.

Škatlo sem počasi odprl. Zagledal sem kup pisem. Vendar to niso bile navadne pisemske ovojnice ... bile so čestitke. Na vsaki je bilo napisano moje ime, z različnimi barvami. In bile so oštevilčene. Začel sem jih odpirati po vrsti. Majhno kuverto sem raztrgal po robu in ven vzel čestitko. Na njej je bil narisana medvedek, ki objema drugega medvedka, notri pa je pisalo: *Vse najboljše za tvoj 13. rojstni dan.*

Voščilnice ... nikoli oddane voščilnice.

Odpiral sem jih po vrsti, bilo jih je pet, do sedemnajstega leta. Nekaj časa sem samo tiho sedel. Nato sem spet segel v škatlo in privlekel iz nje plišastega slončka, ki je imel za vratom obešeno čestitko. V njej je pisalo: *Vse najlepše za tvoj 18. rojstni dan.*

Nisem imel pojma, kako je vedela, da zbiram slončke. To je bila moja strast od malih nog in samo moja družina je vedela zanjo.

V rokah sem držal svoje življenje, kot ga vidijo drugi. Nekdo, ki ga nisem dobro poznal, me je imel rad.

Vse skupaj sem spustil iz rok in si z dlanmi prekril obraz. Ko sem spet pogledal v škatlo, pa sem videl še nekaj. Videokaseta. Tam, kjer ponavadi napišemo naslov filma, je pisalo moje ime. Pomislil sem: *Menda se ni posnela, ko se je ubila, kako se je*

sploh ubila, kaj je na kaseti ... Ampak stisnil sem zobe in odrinil misli stran. V rokah sem držal plišastega slončka in vključil sem video.

Najprej je bilo nekaj sekund modrega zaslona. Nato sem zagledal sebe, kako si umivam zobe.

Nasproti našega bloka je bila stara, zapuščena hiša, kamor smo se kot otroci hodili igrati in prestrašeno vriskali ob vsakem nenavadnem šumu, kajti stari ljudje so govorili, da tam notri straši. V resnici je bila to le podrtija, kjer bi se nam res lahko kaj zgodilo, saj je bila bajta majava in prhla. Edino streha je bila še cela in večkrat smo splezali nanjo in gledali proti našem bloku. Tudi Polona me je snemala od tam, perspektivo sem prepoznal takoj. Le redko smo imeli zagrnjene zavese in videle so se vse naše sobe.

Kadri so se menjavali. Umivanju zob je sledilo gledanje televizije. Ozrl sem se naokrog, kot da me ravnokar snemajo. Spoznal sem, kako me vidijo drugi. Kako tečno gledam. Bilo je tako nenavadno gledati svoj obraz. Naenkrat sem bil soočen sam s sabo. Pobegniti ni bilo mogoče.

Kader se je zamenjal in videl sem se, kako serjem na stranišču in berem časopis.

Skočil sem do televizije in jo ugasnil, kaseto pa sem izstrelil iz videorekorderja. Hotel sem jo razbiti, zmaličiti, uničiti. Počutil sem se ponižanega. A hkrati me je na prav perverzen način imelo, da si ogledam, kako serjem. Kajti redko vidiš svoje sranje iz kakšne druge perspektive.

Kaseto sem potisnil nazaj.

Kader sranja je trajal še nekaj sekund, nato se je zamenjal. Z očetom sva stala v kuhinji in se pogovarjala.

Slončka sem spustil iz rok in se približal televizorju. Roke so se mi začele potiti, dobil sem mehka kolena. Oče ... spet sem ga videl. Nečemu sva se smejala. Se pogovarjala. Potrepljal me je po glavi, nato pa odšel iz kadra.

Naslednji je bil moj brat, prepir z njim. V bistvu sva se samo pričkala, a moj obraz je bil neznansko grd, spačen.

Naenkrat se je zamenjal tudi prostor. Zdaj je bilo videti moj najljubši lokal in z *ljubico* sva sedela objeta čez rame in se smejala, listala sva revijo, Playboy. Gledala sva poster na sredini, ona ga je hotela iztrgati iz revije, sam pa sem si ga dajal na obraz in delal smešne spake. Smejala sva se. Bila sva videti srečna.

Nato sem bil spet doma, v stanovanju. Pogovarjal sem se po mobitelu in bil sem videti besen. Nekaj sem vpil, se vrtel v krogu, mahal z rokami. Spomnil sem se tega pogovora. Takrat sva se z *ljubico* prvič skregala. Od takrat je šlo vse samo navzdol. Vrgel sem mobitel na mizo, pograbil plašč in odšel.

Naslednji kader pa je bil meglen. Bilo je ponoči in slabo se je videlo. Vendar sem kmalu razločil obrise in ugotovil sem, da sem to jaz, da sedim na okenski polici, vendar me delno zakriva zavesa. Strmel sem v neznano. To je trajalo dolgo časa. Videti sem bil žalosten.

Moder zaslon in šumenje. Nekaj časa sem še strmel v televizor, nato pa vse skupaj ugasnil.

Naslednji dan sem pozvonil pri Poloninih. Odprla mi je njena mama. Objokana. Namignila mi je, naj vstopim.

Stanovanje je bilo majhno in slabo opremljeno. Na mizi je bil velik oglas pepelnik in Polonina mama si je prižgala cigareto

ter sedla. Nič mi ni ponudila, nič ni rekla. Samo gledala je nekam mimo mene. Ura na steni je tiho tiktakala. Sekundni kazalci se niso premikali, ampak so lezli. Vedno sem se spraševal, ali so te ure sploh natančne. Zdelo se mi je, da prehitevajo.

»Kaj gledaš? Uro?« je vprašala in pokimal sem.

»Polona mi jo je poklonila predlani,« je rekla in globoko potegnila iz cigarete.

Nisem vedel, kaj naj sploh rečem. Nisem vedel, kaj delam tukaj.

»Prišel sem izreči sožalje ...« sem začel.

»Nikamor ne greš,« me je prekinila in vstala, napol pokajeno cigareto je grobo zmečkala v pepelniku. Stala je pred mano z razmršenimi lasmi, podočnjaki in ognjem v očeh. Počutil sem se kot mušica.

»Niste pokadili do konca,« sem tiho rekel.

»Ti ... če bi se vsaj zmenil zanjo,« je siknila. Govorila je tiho, a razjarjeno. »Če bi jo vsaj enkrat pogledal ... če bi se vsaj kdaj spomnil nanjo, tako kot je ona mislila nate ves čas, tako kot mi je vse dneve govorila o tebi. Svinja egoistična.«

»Gospa ... jaz ...« sem začel, ona pa je zakričala. Onemel sem in jo samo gledal. Usule so se ji solze.

»To je zato, ker nimaš pojma. Ker nič ne veš.«

»Lahko bi mi kaj rekla ...« sem jo hotel prekiniti, pa se je naslonila na mizo in se mi čisto približala z obrazom. Iz ust ji je smrdelo po tobaku in močni alkoholni pijači.

»Si slep?« je rekla, a tokrat nič več jezno, samo žalostno, tragično. »Si slep, ali kaj? Ti je treba vse poriniti pod nos? Samo kdaj bi se oglasil. Samo ... kdaj bi jo poklical. Razumeš? Pa tega

mogoče ne bi bilo. Mogoče,« je dodala in začela jokati. Obraz je pokrila z dlanmi in obilna ramena so se ji tresla v silovitem ihtenju Nisem vedel, kaj naj storim.

Naenkrat me je objela.

Najprej sem bil šokiran, potem pa sem ji počasi vrnil objem. Pustil sem jo, da se je zjokala.

Čez nekaj časa je odmaknila roke in se vzravnala. Bila je rdeča in zabuhla v obraz. Nos si je obrisala v roka.

»Pojdi zdaj,« je rekla s hripavim glasom.

Luč na hodniku ni delala.

Brat je spal, ko sem prišel domov. Sedel sem na rob postelje in ga stresel. Samo zaprhal je in se obrnil na drugo stran. Še bolj sem ga stresel in godrnjaje se je prebudil.

»Pa kaj ti je, kurac?« je zaspano zamomljal.

»Rabim cifro od Ferija ... za kamero.«

Dvignil se je na komolce in me gledal skozi priprte oči.

»In zakaj me zdaj budiš? Veš, da delam ponoči? Ti si čisti bedak, ej.«

»Oprosti, res,« sem rekel. »Ampak rabim ... nujno.«

Zavzdihnil je.

»Mah ... moj mobilni je v predalu. Pa ga pokliči, je v imeniku. In če me še enkrat zbudiš, ti bom odtrgal jajca!« je zarenčal in se zvrnil nazaj v posteljo.

Jan je bil popolnoma šokiran, da sem ga povabil na pijačo. Prišel je nenavadno urejen in umirjen. Sedel je nasproti mene in me nekaj časa samo gledal, nato pa mi podal roko.

»Zakaj pa to?« sem v smehu vprašal, ko sva se nehala rokovati.

»Zato ker si prvi, ki me je sploh kdaj povabil na pijačo,« je preprosto rekel.

Pogovarjala sva se dve uri. Vmes sem izvlekel kamero. Najprej je bil Jan malce negotov, vendar se je kmalu razgovoril kot vedno, čeprav je videl, da ga snemam. Kamera je bila majhna in lepo mi je sedla v roko in naenkrat sem se počutil čisto drugače. Bil sem prisiljen nadzorovati roko, kader in Jana sem videl drugače ... barve so bile bolj intenzivne, njegov izraz na obrazu je bil presenetljivo nov in zanimiv. Poslušal sem ga, kaj govori, in ga opazoval. Njegove kretnje, premikanje njegovih ustnic. Njegove oči. In videl vse tisto, kar sem zamujal vsa ta leta.

Vztrajal je, da plača pijačo. Preden sva se pred lokalom razšla, me je objel.

Poklical sem *ljubico*. Šla sva na sprehod pod brezami blizu mestne reke. Ustavila sva se na mostu. Gledal sem jo in občudoval njene čokoladne oči. Strmela je v reko in s konico čevlja trkala po lesenem mostu. Na roki je imela rdeče rokavice.

Že vso pot sem jo snemal s kamero. Ko je videla, kaj počnem, se je samo zaničevalno nasmehnila. A vendar, med sprehodom je dobila drugačen pogled. Mogoče sem bil drugačen tudi jaz. Veliko sem govoril. Se šalil. Privabljal sem rahle smehljaje na njen obraz in iz nje izvabljal tiste stare kretnje in grimase, ko nama je bilo najlepše. Obujal sem spomine in vse se je zapisovalo na trak.

Kakšnih pet minut je strmela v reko. Nato se je obrnila in me pogledala.

»Zakaj to delaš?« je vprašala.

»Kaj?« sem naivno rekel.

»Ah ... dobro veš. To. S kamero.«

Nekaj časa sem bil tiho. Približal sem njen obraz in vprašujoč pogled. Zavzdihnila je in začela hoditi stran. Roke je dala v žep.

»Ker si očitno ne moreva več gledati v oči,« sem zaklical.

Postala je. Počasi se je obrnila in prišla nazaj.

»Žalostno, ne?« je rekla in se naslonila na leseno ograjo.

»Ne vem. Najbrž. Ampak tako te bom imel vedno pri roki. Da te gledam v oči. Brez očitkov. In brez slabe vesti.«

Počasi je stopila proti meni in mi vzela kamero iz roke. Obrnila je objektiv proti meni.

»In jaz tebe,« je rekla in se nasmehnila.

Dokler ni noč zaobjela mesta, sva se sprehajala. In se gledala v oči. Kasneje sem ji presnel to kaseto in rekla je, da jo gleda vsak dan. Da ne more verjeti, kako sva se spremenila. In zato to gleda, je rekla. Ker je kamera zabeležila korak naprej. In vedno, ko ji je težko, gleda ta trenutek na mostu. Ko se je vse začelo spreminjati.

Tudi jaz jo pogosto gledam. Še večkrat pa gledam Polonino. Še posebej takrat, ko se preveč nalezem samega sebe. Vidim očeta, brata ... In čisto se stremim, ko se pogledam, kako serjem. Zares vidim sebe. In lažje iskreno pogledam druge.

Štirideset plus minus dve

»Poglej, tako je pač. Samo v tem je stvar. V ničemer drugem. Nimam nič proti njej. Ampak to mi gre pa na živce.«

Bojč se je še bolj zleknil na kavč in še globlje potegnil iz cigarete. Zamajal je z glavo in gosti črni lasje so se mu zatresli kot konjska griva. Opozoril sem ga, naj da noge dol s klubske mizice. Ubogal je, čeprav nerad.

»Že to mi gre na živce, da okoli pepelnika otresaš,« sem mu rekel.

S karikirano natančnostjo je otresel v pepelnik, nato pa me prijel za ramo.

»Povej, imam prav ali ne?«

»Kaj pa jaz vem, pusti me pri miru,« sem rekel in izvil ramo iz njegovega prijema. »Briga me za naše estradnike.«

Bojana je kar pognalo pokonci.

»Pa kako moreš tako govoriti?« je skoraj kričal in žile na vratu so se mu začele neopazno napenjati, kot da so tiho čakale, da bodo lahko nabreknile.

»Če boš še naprej kadil, te bo čez par let kap,« sem mu rekel.

»Ma ko jebe kap, o nečem drugem se pogovarjava,« je kričal. Žile so še bolj izstopile.

»Nimam čisto nič proti njej. Ampak njene pesmi namigujejo na fuk. In to mi ni všeč.«

»A fuk ti ni všeč?«

»Ne. Fuk je kul. Ni mi všeč, da namigujejo na fuk.« *Namigujejo* je še posebej poudaril, besedo je povedal po zlogih in ob vsakem povedanem zlogu mu je trznila žila na vratu. Potegnil je iz cigarete in otresel, nemarno, tako da je drobec pepela ušel na tepih. Že sem odprl usta, da bi mu zatežil, ampak sem si premislil. Bil je definitivno preveč razburjen.

»In kaj potem ... mislim, če namigujejo na fuk?« sem vprašal.

»Problem je v tem,« je rekel, zelo razločno in počasi, »problem je v tem, da to poslušajo tudi majhni otroci. In potem moja sestra poje, da se je zaljubila v nekoga, ki jo je povabil na fuk.«

»Uh, točno tako je, majhni otroci so od nekdaj tvoja prva skrb, Bojč. No, ne, mogoče je še gledanje porničev in pušenje trave malce pred njimi. Drugače pa, na mladini svet stoji, se strinjam,« sem se mu režal. Začuda se ni razburil, delal se je, da je preslišal. S prstom je pokazal name in začel: »Nič nimam proti, če besedila govorijo o fuku. Nič nimam proti pevki. Ampak kar je preveč, je pa preveč!«

»Kar je preveč, je pa preveč!« sem ga oponašal.

»Ti se kar norčuj,« je pokroviteljsko rekel. »In potem, še preden bo kdor koli opazil, bodo naši otroci zaradi subtilnosti besedil postali seksualni manijaki in moja sestra bo mati pri osmih letih. In veš, kdo bo fotr?« je vprašal.

»Kdo?«

»Tvoj brat, pizdun!« je zavpil, jaz pa sem bruhnil v krohot. Začel me je psovati, ampak Bojč itak nikoli ni mislil resno.

Vsesplošno vpitje je zmotil mobitel. Zazvonil je dvakrat, vendar dovolj glasno, da sva utihnila. Malce naju je bilo sram. Bojč je ugasnil cigareto in mi pomagal pospraviti pepel ter

izprazniti pepelnik. Pospremil sem ga do izhoda. Tam se je obrnil in me nekaj časa gledal. Glavo je rahlo dvignil, da je njegov mogočen, skorajda grški nos še bolj prišel do izraza.

»Lepo stanovanje ima,« je naposled rekel. »Je bogata?«

»Ne ona, njen mož,« sem rekel.

»Aha,« je odgovoril in v očeh se mu je videlo, da je zataval v svoje misli.

»Koliko je pa stara?« je odsotno vprašal.

»Tam, sedemstopetindvajset let. Kaj jaz vem. Štirideset plus minus dve. Nekaj takega.«

»Aha,« je še enkrat rekel. Nato mu je zamišljenost izginila z obraza in široko se je nasmehnil.

»Povej ... kako je porivati toliko staro?« je čisto po otroško radovedno vprašal.

Zarežal sem se in ga boksnil v ramo.

»Kako, kako ... kot da bi pral vinski sod s šlaufom,« sem preprosto odgovoril.

Njegovo režanje je odmevalo na hodniku še kar nekaj časa po njegovem odhodu.

Legel sem na sedežno in jo čakal.

Tišina ni tisto, kar si človek največkrat predstavlja, da je. Tišina je odsotnost zvoka, lahko samo določenega zvoka, odsotnost, ki se čuti tako močno, da je moteča. Tista prava tišina je veliko bolj moreča od kakršnega koli hrupa, bolj moteča od nabijanja pnevmatičnih kladiv, od hrumenja zverinsko velikih

tovornjakov, ki se ponoči podijo mimo okna moje sobe. Tišina je recimo, ko vstopiš v razred, poln majhnih otrok, in te vsi pogledajo, vsi se ozrejo vate in v svojih majhnih glavah v trenutku podajo sodbo o tebi. In tisti čas, ko to traja, tistih nekaj kratkih trenutkov – to je tišina. Slišiš šumenje listov papirja, dihanje, hrup zunaj. Ampak vseeno je tako tiho. Grozljivo tiho.

Tistega večera je bila taka tišina. Stal sem pred pošto in gledal na uro, čakal sem prevoz, ki ga kar ni in ni bilo. Avtomobili so se vozili po velikem parkirišču, pijano vpitje se je razlegalo iz parka malce stran, parfum je vel iz zablodelih dekliških vratov, ki so kar klicali po naključnih krvosesih, ki jih je mesto polno. Vrečko od čipsa je nosil veter; ustavila se je malce pred mano in pokimal sem ji ter se zarežal; spet se je napihnila in nadaljevala svoj ples po betonskih ploščah.

Takrat pa je prišla tišina.

Najbrž sem bil priča izjemno redkemu spletu dogodkov, ko mesto preprosto utihne. Nikjer ni bilo nobenega novega avtomobila. Ljudje so izginili, raztepli so se po lokalih. Vpitje v parku je prenehalo. Vonj parfuma sem pozabil. Prosil sem veter, naj malce dvigne prekleto vrečko in jo pošlje kak meter naprej, naj rahlo podrsa po betonu, da bom vsaj nekaj slišal. Ampak nisem. Zgrabila me je panika, postalo mi je vroče. *To nisem jaz*, sem pomislil. *To se ne dogaja*. Nisem vedel, kaj naj storim. Prestrašil sem se kot še nikoli. Nisem verjel, da sem lahko tako prazen, da obstaja trenutek v dnevu, ko sem samo lupina, ki ne stoji pokončno zato, ker tako hoče, ampak zaradi kosti v hrbtu.

Takrat pa sem zaslišal topot visokih pet.

Z leve se mi je bližala ženska srednjih let. Dolg, črn plašč ji je mahedral okoli kolen, ki jih je spretno križala in večče udarja-

la s špičastimi petami. V nos mi je udaril vonj po odličnem parfumu.

Vrnil sem se. Hotela je mimo mene, pa sem jo prijel za ramo. Najprej je trznila, nato pa me nezaupljivo gledala.

»Ja?« je rekla. Po glasu se ji je slišalo, da je kadilka.

»Hvala,« sem ji rekel.

Kasneje mi je rekla, da me je pogledala zato, ker sem rekel hvala. Da se je v tistem trenutku odprla zame.

»Veš, ko ne misliš na nič,« je razlagala, »ko ni nič v tebi, ko si žalosten, star, zafrustriran, v tebi visi nekaj, zaradi česar misliš, da si že odpisan, potem pa te nekdo prime za ramo, ti reče hvala in prekine ... in prekine ...«

»Tišino,« sem ji pomagal.

»Ja, tišino,« je rekla. »Hvala.«

Namuznila se je in me poljubila.

»Za kaj se mi pa zahvaljuješ?« je rekla in stopila naprej, tako blizu, da sem lahko videl svoj odsev v njenih očeh.

»A ne smem reči hvala?« sem jo vprašal.

»Ne,« je odgovorila. Tečno, zadirčno. »To je isto, kot če koga pošlješ v kurac. Potem se človek sprašuje, zakaj si to naredil. Isto je. Jebeš princip,« je rekla.

»Potem pa oprostite,« sem rekel in sklenil roke pred obrazom, kot da molim.

Naenkrat ni bila več tečna, zasmejala se je in drobne gubice so se ji naredile v kotičku oči.

»Zakaj se mi pa zdaj opravičuješ?«

»Vi ste pa težki,« sem priznal.

»Oprosti,« je rekla in se naglas zasmejala.

»Koliko si pa star?« je vprašala in me s pogledom merila od nog do glave.

»Petintrideset,« sem rekel.

»Oh, lepo,« se je namuznila, »jaz sem pa dvajset.«

»Ravno prav, ne?« sem bleknil. Imela je dolge črne lase, po-barvane. Niti enega sivega lasu ni bilo med njimi. Postavo je imela skladno, lepo, mladostno. Z dolgimi, nežno rdeče nalakiranimi nohti se je rahlo drgnila gor in dol po tilniku.

»A nisem premlada zate?«

Nisem vedel, kaj bi odgovoril. In tako sva kar obstala tam. Gledala me je drugače, kot me gleda mama, pa čeprav bi mi lahko po letih to bila. Videl sem porednost. In zavohal sem nekaj, zaradi česa nisem odnehal. Nisem rekel adijo, nisem šel stran. Nisem hotel najti poti nazaj. *No way*.

»Greva na kavo?« sem naposled vprašal.

»Ja. Ampak k meni domov,« je odgovorila.

»Nekaj imam zate,« je rekla nekega večera, ko sem ležal na kavču in bral časopis, ona pa je sedela za kuhinjsko mizo, pila kavo in kadila cigareto. Zavita je bila v kopalni plašč, lase je imela sveže umite. Vohal sem sadni šampon.

»Kaj pa?« sem brez posebnega zanimanja rekel, ne da bi jo pogledal.

»Moj mož ga ne vozi več. Kupil si je novega, tega pa noče prodati, ne da se mu.«

»Ne da se mu?« Odložil sem časopis.

»Niti ne,« je rekla in mi vrgla poljubček.

»Tvoj mož je ena razvajena svinja,« sem rekel.

»Ljubček, ničesar na svetu se bolj ne zavedam kot tega,« je rekla in zmečkala ostanek cigarete v pepelniku. »Pridi, ga greva pogledat.«

Dogovorila sva se, da ga vozim takrat, ko je mož dlje časa odsoten. Moder, športni avto, mokre sanje vsakega mojega vrstnika. Sedel sem vanj in malce brskal naokoli. Že avto me je navdušil, še bolj pa me je razburjalo to, da je od njenega moža, bogatega uspešneža, in jaz, še moker pod nosom, ga bom lahko vozil. Vsak teden redno servisiram njegovo ženo in vozim njegov avto. Moči, ki sem jo začutil, se ne da opisati z besedami. Seks, ki je sledil, je bil najbolj najboljši do takrat.

Bojč mi je poslal sporočilo, da bo štos s šlaufom prodal naprej. Odpisal sem mu, da zahtevam avtorske pravice. Legel sem na kavč in bral. Njen mož je imel najbolj impresivno knjižno polico, ki jo osebno stanovanje ima lahko. Bila je boljša kot knjižnica, ker ni bilo na njen čisto nič šodra, samo klasiki in kile ameriškega paperbacka kvalitetnih popularnih avtorjev. Knjige sem iz stanovanja nosil kar z ruzakom. Sem jih pa redno bral in vračal, da mož ne bi česa opazil.

Zaškrtal je ključ. Počakal sem jo v veži, naslonjen na steno. Ko je vstopila, je nisem pogledal, videl sem njen odsev v velikem

stenskem ogledalu. Odsev dveh velikih vrečk, polnih oblek. Njenih sončnih očal in njene roke, ki si popravlja lase. Tudi ona me je pogledala v ogledalo. Ni se mi nasmehnila, samo rahlo je pokimala. Tudi jaz sem pokimal.

»Ti pomagam nositi vrečke?« sem vprašal.

»Ni treba,« je rekla. S tema besedama je odgovorila na vsa vprašanja tega dne. Vsak najmanjši gib mi je pripovedoval, da ni treba. Ni me treba objeti, ni mi treba stisniti roke, ni me treba poljubiti, ni me treba pogladiti po laseh. Bil sem trn v njeni koži in nobena vlažilna krema ji ni pomagala.

»Kaj ti je?« sem jo vprašal.

»Kaj je tebi?« je rekla in si sezuvala čevlje, počasi in previdno, z ljubeznijo. »Kadil si notri. In dogovorila sva se, da danes ne prideš.«

Že sem hotel vprašati, kaj je narobe, zaradi česa ne bi smel priti. Ampak zaslišal sem korake. In nato čisto počasno odpiranje vrat. Pomislil sem, pizda, njen mož je, konec je z mano. Vrata so se odprla in vstopila je ženska srednjih let, močnejše postave in čudnih las. Začudeno je zrla vame. Pogledal sem mojo ljubezen. Samo stala je tam. Glavo je obrnila proti meni, njenih oči pa zaradi sončnih očal nisem mogel videti.

»Grem jaz,« sem rekel.

Pokimala je. Ženska kričeče rdečih las se je oglasila, njen glas je piskal huje, kot če bi scal po činelah.

»Pa saj je lahko tukaj. Je to tvoj sin?«

Preden je lahko odgovorila, sem odšel. Zaloputnil sem vrata. Vse sem pustil tam, nahrbtnik, bundo, ročno uro. Vrtnico zanjo na kuhinjski mizi.

Kakšna dva tedna nazaj sem ji prvič priznal, da jo ljubim. Smejala se je tako glasno, kot še nikoli. Bil sem užaljen. Ko se je čez nekaj časa pomirila, se je naslonila na komolce in me poljubila na vrat.

»Ne bodi smešen,« je rekla. »Lahko bi ti bila mama. Ne moreš me ljubiti.«

»Ja, pa lahko,« sem trmasto rekel.

»Daj no. A nimaš punce?« je vprašala.

»Imam,« sem odgovoril. »Ampak je ne ljubim. Z njo sem samo zaradi zabave.«

Bila je tiho. Z nohtom me je drgnila po rami gor in dol.

»A z mano nisi samo zaradi zabave?«

»Ne,« sem rekel. »Briga me za zabavo. In za darila. Hočem te zase,« sem rekel.

Globoko je zavzdihnila in legla ter zaprla oči. Začel sem jo poljubljati, pa se ni odzvala, rahlo me je rinila stran, tako da sem se na koncu nehal upirati in legel poleg nje.

»Kaj pa ti?« sem jo vprašal. »Me imaš vsaj kaj rada?«

»Zaspi, prosim,« je tiho rekla in se obrnila na bok.

Od takrat je bilo drugače. Nehala me je klicati. Videvala sva se manj. Gledala me je odsotno. Jaz pa sem bil samo bolj in bolj zaljubljen.

Andrejo sem po naključju srečal v lokalu, v katerega sem zavil, ves besen, ker mi moja ljubezen ni dovolila ostati, ker je raje na obisk pripeljala neko zavaljeno staro babo. Upal sem,

da me ni opazila, ampak še preden sem dobro sedel za točilni pult, je že bila v mojem objemu in me zasula s poljubi, njen cenen najstniški parfum je grobo silil v moje nosnice. Sedla je poleg mene in mi začela razlagati o tako banalnih stvareh, da je bila vsakdanjost proti njenim zgodbam videti kot epska pesnitev. In imela je mozolj, nad ustnico. Gnojen, bel. Poskusila si ga je zakriti s pudrom, ampak ji ni dobro uspelo.

»Kaj si pa ti delal danes?« me je vprašala.

Hotel sem ji povedati, da jo varam s starejšo žensko. Ampak nisem mogel. Preprosto zato, ker nisem vedel, kako naj začnem. Lahko bi ji rekel, da sem danes cel dan preživel v postelji s čudovito žensko, ki se je razveselila vrtnice, ki sem ji jo prinesel. Ki mi je rekla, da me ima rada in me objela.

Pa nisem mogel. Ker ni naredila nič od tega.

Zato sem naredil podobno kot Andreja, butnil sem iz sebe na stotine nezanimivosti in ona me je z žarom v očeh poslušala, se dotikala moje roke in me vsake toliko časa pobožala po licu. Nato je rekla *kul* in se posvetila kavi.

Daj mi izziv, sem si mislil. Samo enkrat mi daj izziv, intelektualni, telesni, kar koli. Izzovi moje skrite strasti, razjezi me, pokaži mi, da se moram potruditi, da bom lahko s tabo, naredi me ljubosumnega.

Ampak naredila ni ničesar. Imela me je rada zaradi mene samega, čisto pasivno. Nikoli ni nič vprašala, samo tiho je sedela poleg mene. Če sem se jaz sklonil in jo poljubil, me je poljubila nazaj. Če sem ji stisnil dlan, mi jo je stisnila tudi ona. Če sem sedel zraven nje kot bukovo drevo in nisem ničesar počel, je mirovala tudi ona. In mi tega ni zamerila. Jaz pa sem ji. Zameril sem ji to, da mi ni ničesar zamerila.

»Pridi ven, se morava nekaj pogovoriti,« sem ji rekel.

Konec je bilo takrat, ko sem našel test nosečnosti v smeteh v kopalnici. To, da sem ji brskal po zasebnih stvareh, je postala kar moja praksa. In vse bolj sem bil besen. Ugotovil sem, da najbrž nisem edini. Sodeč po SMS-ih, pismih, ki sem jih našel v predalu. Včasih sem vonjal kakšnega drugega moškega na njenem vratu. Šlo mi je na bruhanje. Hotel sem jo samo zase. To je bila moja pravica. Ker sem ji rekel hvala. Ker sem jo iztrgal iz tišine. Ampak očitno nisem imel ekskluzive. Tudi drugi so to znali.

»Kdo je srečni očka?« sem malce sarkastično vprašal, ko je prišla za mano v kopalnico.

Za trenutek se mi je zazdelo, da sem videl malce obžalovanja v njenih očeh. Kot bi se v njej prebudil neki že malce zakrneli materinski nagon. Otrok namreč ni imela.

»Najbrž ti,« je rekla in mi vzela test iz roke in ga vrgla nazaj v smeti.

»Najbrž?« sem vprašal.

Takrat ji je v očeh zasijala zloba, takšna, kot so jo sposobne samo ženske. Moški se brutalno tepejo, so primitivni, povzročajo vojne. Ampak samo ženske so sposobne zlobe zaradi zlobe same, zlobne so samo zato, da bi prizadele, da bi segle tako globoko, kot ne bo nikoli mogla zarezati noben nož.

»Kaj pa brskaš po mojih smeteh? Predrzen si. In ni važno, ali si očka ali ne. Še dva dni imaš čas, da spoznaš malo bebiko. Potem jo bo zdravnik lepo odplaknil in nobenega problema ne bo več.«

»Vseeno mi je,« sem rekel.

»Ja, res ti je,« je rekla. Nisem mogel skriti, da se tresem.

Hotel sem tega otroka. Ne vem, zakaj. Malček bi bil preskrbljen. Tako kot sem bil lepo preskrbljen jaz. Vloge so se zamenjale. Tokrat je bila ona alfa samec. In prehitro sem se čutil varnega v njenem objemu, pod njeno perutjo. Ugotovil sem, da imam opravka z drugačno žensko, kot sem si predstavljal. Ampak bil sem pregloboko.

»Lahko jutri pridem?« sem jo vprašal.

»Ni treba,« je rekla, ne da bi me pogledala in odšla iz kopalnice. Ampak sem vseeno prišel in povabil še Bojana, najboljšega prijatelja. Igral sem se gostitelja.

Andreja me je gledala s tistim posebnim pogledom, vedela je, da je nekaj narobe, ampak ni hotela vprašati naravnost, rajši je odprla dežnik, čeprav je vedela, da se bliža orkan.

»Ne vem, če bo šlo tako naprej,« sem rekel. Mencal sem z rokami.

»Zakaj pa to kar naenkrat?« je vprašala. Zenice so se ji razširile. Nisem se ji upal pogledati v oči. Otrdela je.

»Ker me nimaš rada,« sem rekel po dolgi, mučni tišini. Odprla je usta in nejeverno zastokala. Nato me je udarila, klofnila me je po licu, da mi je zazvenelo v glavi. Sunkovito se je obrnila in odkorakala nazaj v lokal. Nisem gledal za njo, samo oprezal sem, ali je to kdo videl. Dva pijana dolgolasca sta se mi režala in razbral sem nekaj žaljivk na moj račun. Par deklet je strmelo vame. Večina ni opazila ničesar. Mirno so pili svoje kave naprej.

Zlagal sem se ji. Konec je bilo ravno zato, ker me je imela rada, meni pa ni bilo potrebno nič narediti za to. Imela sva se

lepo. Ampak niti preveč lepo niti premalo lepo. Ni bilo tistega nihanja, ki naredi razmerje zanimivo. Nikoli se nisem mogel res razjeziti nanjo, izsiliti sem moral prepire. Ko sem Bojču pripovedoval o tem, mi je rekel, da sem bolan, da naj bom srečen. Vendar on tega ne razume, tako kot tega ne bo nikoli razumel nekdo, ki nima punce in si bolj kot vse na svetu želi srečno razmerje z žensko, ki bi ga imela rada. Tak ne ve, da je to najslabša vrsta razmerja, kar jih je. Ker vse obvisi v zraku. Vsak si želi leteti. Ampak s pogojem, da lahko vsake toliko časa pristane. Na trda tla.

Odločil sem se, da jo presenetim. Bilo je en teden po tem, ko sem zaloputnil vrata njenega stanovanja. Vedel sem, da je njen mož še vedno na službenem potovanju.

»Poglobljeno spoznavanje tuje kulture, še posebej domačink,« kot je rada rekla.

Čisto potihom sem odklenil in se splazil na hodnik. Pogledal sem se v ogledalo. Šibka luč iz dnevne sobe je dajala dovolj svetlobe, da sem videl svoj obris. Bil sem si všeč. Imel sem pripravljen govor, mešanico kritike in sprave. Zadnji stavek je bil udaren, pripravil sem si ga v več verzijah. Celoten dogodek se je po mojem scenariju končal s strastnim maratonom seksa.

Vstopil sem v dnevno sobo.

Ležala je na sedežni, na njej pa je ležal Bojč. Prepoznal sem ga po laseh. Pod ritjo je imela tisti rdeči dragi svileni vzglavnik, ki ji ga je kupil mož za obletnico, kot mi je nekoč povedala. Porivala sta v misijonarskem položaju, Bojč me ni videl. Ona pa me je, a ni nič rekla. Nekaj časa me je strmo gledala v oči, z eno roko ga je držala za lopatico, z drugo roko za kosmato rit, nato

pa je zaprla oči, se nasmehnila in zavpila: »Hitreje, prihaja mi, hitreje!«

Bojč je začel porivati kot konj, glasno je sodel, ona pa je spet odprla oči in me gledala. Vedel sem, da ji prihaja, poznal sem njeno barvo obraza, tisto posebno rdečico in ukrivljenost ustnic. Noge so se mi šibile. Ona pa je naenkrat usločila vrat in skrčila prste, zgrabila ga je za kožo, kot da mu jo hoče odtrgati; Bojč se je še nekajkrat stresel, nato pa se skobalil z nje. Najprej me ni zagledal, ker je gledal le njo. Do tistega trenutka sem mislil, da bom Bojča ubil. Če ne takoj, ga bom že enkrat nekje na samem preštihal kot majhnega prašička. Potem pa sem videl, kako jo požira s pogledom. Tako sem jo gledal tudi jaz.

Bojč me je zagledal in ni vedel, kaj naj stori. Odprl je usta, si pokrtil tiča z dlanjo in se nekam nemirno presedal, nekaj je momljal. Ona mu je položila roko na ramo in pomirjujoče rekla: »Pojdi v kopalnico, se bova midva pomenila. Na štiri oči.«

Bojč je pokimal in nerodno odracal v kopalnico. Na vrsti je bilo soočenje. Nasmehnila se je in raztegnila noge. Vedela je, da me je razorožila in da telesna golota tu nima pomena. Najbrž je začutila nekakšen prikrit simbolizem. Ona se je prekleto dobro oblekla, jaz pa sem nag stal pred njo, v eni roki sem držal ključke, v drugi majhno darilce zanjo, nesposoben, da si prekrijem kar koli. Bil sem ji na razpolago. In to je dobro vedela.

»Prasica si,« sem rekel.

»Daj no, lubi,« se je zasmejala in segla po škatlici cigaret na klubski mizici. Pomolila mi je eno.

»Boš?«

Vzel sem jo in pustil, da mi jo je prižgala. Nato se je naslonila nazaj, prekrižala noge in me gledala.

»Prisedi,« je rekla in potrepnjala po kavču poleg sebe.

»Ne, hvala, lahko se na kaj nalepim,« sem rekel.

»Kako si smešen,« je rekla, vendar ni bilo videti, da bi bil.

Nisem vedel, kaj naj ji rečem. Ničesar ji nisem imel očitati, in to je bilo najhuje. Niti ene besede, s katero bi lahko izrazil to, kar sem čutil. Lahko bi recimo rekel, da mi je zlomila srce. Če bi to res zinil, bi se najbrž poscala od smeha. In tako ali tako sem že od začetka vedel, da se bo na koncu zgodilo kaj takega. Ženska, ki išče ljubezen, ne pobira neznancev na ulici zato, da bi si z njimi ustvarila družino.

»Je to konec?« sem naivno vprašal.

»Spomni me, kdaj je bil začetek,« je odgovorila z vprašanjem.

»Hvala,« sem rekel. »Se ne spomniš?«

Nekaj časa je bila tiho. Takrat sem najbrž segel najgloblje. Ampak hitro je bila nazaj.

»Pojdi,« je tiho rekla.

»Ne,« sem odgovoril.

Vstala je. Bila je besna.

»Šmrkavec,« je siknila. »Izgini, drugače pokličem policijo.«

Po vsem tem času. Po vseh izrečenih besedah in dotikih. Samo gospa srednjih let, ki nadira nekega najstniškega delikventa.

»Ne. Še nekaj moram narediti. Vem, da mi nisi nič dolžna ...«

»... in prekleto res ...« je rekla strupeno.

»... ampak tole si jemljem kot pravico. In se mi sladko jebe, kaj si misliš.«

Stopil sem do knjižne police in si odpel hlače. Začel sem scati, lepo po vrsti – malo po Camusu, Steinbecku, Hemmingwayu, Dostojevskem pa tudi po Bralcu, tej knjigi sem posvetil še posebno pozornost. Pričakoval sem, da bo znorela, da me bo začela tepsti, kar koli. Ampak niti njen ritem dihanja se ni spremenil. Ko sem si zapel hlače in se obrnil nazaj proti njej, me je gledala tako kot prej.

»Končal?« je vprašala.

»Ne,« sem rekel. Zakorakal sem v kopalnico. Bojč se je sunkovito obrnil, ko me je videl. Bil je v spodnjem perilu. Najbrž je tako ves čas čakal, sedeč na zaprti straniščni školjki, in se spraševal, kaj se dogaja. Boksnil sem ga v trebuh, vendar ne preveč, ravno toliko, kot si je zaslužil. Zasopel je in se zvil, vendar mi ni bilo treba dolgo čakati, da je prišel do sape.

»Čestitam,« sem mu rekel in mu ponudil roko. Oklevajoče jo je stisnil.

»Ne sposojaj si knjig. Ti ne priporočam.«

Obrnil sem se in odšel. Mimo nje, v vežo. Niti pogledal je nisem. Ko sem si obuval čevlje, sem zaslišal njen glas.

»Vrzi mi ključe avtomobila. In stanovanja.«

Izvlekel sem jih iz žepa in jih vrgel. Ujela jih je.

»Si vajena jemati ključe nazaj, ne?« sem rekel.

Vstala je in čisto počasi stopila proti meni, me strmo gledala v oči in mi sunkovito zaloputnila vrata pred nosom.

Iz stanovanja sem odšel naravnost v garažo. Prejšnji teden sem med brskanjem po stanovanju našel rezervne ključe in jih za vsak slučaj spravil v žep. Čas je bil za vožnjo.

Z modrim športnim avtomobilom sem se podil po cesti, ki sem jo slabo videl, samo snop svetlobe iz žarometov jo je osvetljeval. Ni bilo javne razsvetljave.

Nisem hotel deliti življenja na njo in po njej. Vedel sem, da ne bi smel tako reagirati. Da ji nisem bil ničesar dolžan, tako kot tudi ona meni ne. Ampak moje življenje se je zaradi nje preveč zasukalo. In prekleto je bolelo, ker ona ni hotela spremeniti svojega zaradi mene.

Takrat sem se spomnil na Andrejo in na to, kakšna svinja sem bil. Od klofute je nisem poklical, ker sem bil zadovoljen, da sem jo prizadel toliko, da mi ni imela več kaj povedati. A začenjalo je boleti, slaba vest pa ne mine kar čez noč. Poklical sem jo po mobitelu. Oglasila se je s preprostim *Ja?*, naprej sem govoril samo jaz. Vse sem ji priznal. Slišal sem, da je jokala. Spet sem bil sebičen. Mogoče tega ne bi smel narediti, ne bi ji smel priznati, kajti spet jo je bolelo bolj kot mene.

Sploh nisem videl, kdaj sem zavil na drugi pas. Naenkrat so me zaslepile oči. Tema. In tišina. Tokrat čisto prava. Prej sem se motil. Tišina je odsotnost vseh zvokov. To je tisti trenutek, preden zgrmiš v nezavest in se za sekundo, ne – za drobec sekunde –, zapreš v svojo lastno glavo. In najdeš samo ... tišino.

Najbolj smešno je bilo, da sem se hotel zaleteti, takoj potem ko sem odložil telefon in povedal Andreji, kar sem hotel. Hotel sem se zaleteti v drevo, uničiti avto. Pa spet nisem imel jajc. Samo na nasprotni pas sem zapeljal in nekoga ubil.

»Seveda te imam rada,« je rekla Andreja in me poljubila, ko sem jo to vprašal že tretjič tega dne. »Zakaj to sploh sprašuješ?«

»Zato ker mi tega ne poveš dovoljkrat in ker to moram vedeti,« sem rekel.

Nasmehnila se je. »Samopotrditvev iščeš, priznaj.«

Odkimal sem. Ampak bilo je točno tako, kot je rekla. Samopotrditvev. Uveljavitev. Da vsakič, ko se prikažem, nekje počim, nekaj raznese, in to v stilu. To, da mi reče, da me ima rada, ni dovolj, sem mislil. Tisti večer pred pošto, ko sva se poslovila, ko se je usedla v avto svojega starejšega brata in se odpeljala, jaz pa sem čakal prevoz, tisti večer sem hotel, da me nekdo vidi. In me tudi je.

Bil sem na dekletovem pogrebu. Stal sem čisto zadaj, v kotu. Njeni starši so me gledali z mešanico prezira in pomilovanja. Hotel sem oditi takoj po pogrebu. Zagovarjati sem se moral zaradi kraje avtomobila, neprevidne vožnje. In grozno je bilo ... tako grozno, da sem v tem užival. Končno je bilo nekaj drugače.

Takrat pa je prišla iz kapelice dekletova mama, tik preden sem sedel v avto. Gledal sem jo, majhno gospo v črnem, kako stopiclja proti meni. Dala mi je roke na ramo in se mi zazrla v oči.

»Hvala,« mi je rekla. In začela jokati, se obrnila in z nerodnimi koraki stekla nazaj.

Padel sem na kolena. Zaradi besede, ki ni bila izrečena zato, da bi bilo nekaj drugače, nekaj, kar ni moglo biti. Ki ni bila izrečena zaradi samopotrditve. Zaradi iskanja. Ampak zaradi tega, ker nekaj mora biti izrečeno. Da ni tišine.

»Hvala,« sem zašepetal.

»Hvala, hvala, hvala ...« sem hlipajoč ponavljal.

Izlet

»Zmagala je. Ne morem verjeti.«

Lojze se je režal na vsa usta. Prisedel sem k ognju, si sezul čevlje in si začel greti stopala.

»Se je dobro izteklo?« me je vprašala in se poredno nasmehnila. Jamice so se ji naredile v licih.

»Izjemno,« sem zatrdil.

»Povej mi, Vida, zakaj si zmagala,« je rekel Lojze in se še naprej režal. Njegov pulover je bil poln drobnih luknjic. Prežgale so ga iskre ognja, ob katerem smo sedeli.

»Okej,« je rekla. Prekrižala je noge in se odkašljala.

»Primož je bil pri meni ... saj se ga spomnita, eno leto je starejši.«

»Ja, v A razredu je bil,« sem rekel

»Haha, Primož ena A,« je dodal Lojze.

»Ja, ta Primož. No, bil je pri meni, v moji sobi, in gola sva se valjala po postelji, pripravljena na seks. No, da bi fantu še malce okrepila karakter, sem vzela njegovega ...«

»... primožka ...« se je namuznil Lojze.

»... ja, primožka, v usta. Ni dolgo trajalo, ko sva zaslišala škrtanje ključa v ključavnici. Moji tastari so se vrnili hitreje, kot so rekli.«

»Saj to vedno naredijo,« sem rekel. »Lahko bi se že navadila.«

»Ne prekinjaj me,« je rekla z narejeno kljubovalnostjo. »No, z rekordno hitrostjo sva se oblekla in vse pospravila. Predsta-

vljajta si – on si je navlekel hlače, panično zapenjal pas, jaz pa sem si zapenjala modrc, mamini koraki pa so odmevali po stopnicah. Ravno ko je stopila v sobo, sva sedla vsak na svoj stol in se pretvarjala, da ni nič.«

»In kaj je tu spornega?« sem vprašal.

»Ne prekinjaj me, pujs,« je rekla in me boksnila v ramo.

»Primož je lepo vstal in se predstavil mami in začeli smo se pogovarjati, nato je prišel še oče. Trajalo je kakšnih pet minut. Pogledovala sem proti Primožu, če mu je kaj nelagodno. Bil je nenavadno bled in z grozo v očeh je pogledoval proti meni. Mislila sem, da je preprosto živčen, ker je prvič spoznal moje starše.«

Lojze, ki se je ves čas potihoma hehetal, je bušnil v gromek krot in se zvrnil po tleh.

Vida je mirno, ne da bi ga pogledala, nadaljevala: »Tudi starša sta se mi zdela malce čudna.«

Lojze je zacvilil od smeha.

»Čudno sta pogledovala proti meni. Ko sta končno zapustila sobo, sem se obrnila k Primožu in mu rekla: *Na, pa nama je uspel!* A Primož je bil še vedno prepaden.«

»Šiiiiit, crknil bom,« je rezgetal Lojze. V obraz je bil kot kuhan rak.

»Stegnil je roko proti mojemu obrazu in rahlo potegnil po licu. V rokah je držal dolgo, zavito, mastno sramno dlako.«

Lojza je razneslo. In mene tudi. Cela situacija je bila še toliko bolj smešna zaradi Vide, ki naju je smrtno resno gledala.

Obrisal sem si solze in izdaval: »Kaj je bilo potem?«

»Pustila sem ga,« je rekla.

Z Lojzom sva Vidi čestitala za zmago na natečaju Najsramo-
tnejše zgodbe ob tabornem ognju in ji zmasirala podplate za
nagrado.

»Treba bo ... narediti ... saj vesta, kaj,« je Vida čez čas tiho
rekla.

Prikimala sva.

»Imamo vse?« je vprašala Vida.

»Odpiráč, vino, vino, vino, vino, pivo, pivo, konzerve.
Imamo!« je zavpil Lojze.

»Prodajalka me čudno gleda,« sem potarnal. »Najbrž misli,
da bom kaj ukradel.«

»Gospa!« je zavpil Lojze in prodajalka je zdaj pogledala njega.

»Brke imate!« je zarulil.

Upravnik nas je dokaj prijazno vrgel iz trgovine in vse
potrebno smo nakupili na bencinski črpalki, kakšno uro vožnje
iz mesta.

S polnim prtljažnikom smo se peljali proti morju.

»Zadnji izlet, a?« je rekla Vida. Podplate je imela na armaturni
plošči in lakirala si je nohte na črno.

»Tvoje noge bodo videti gangrenaste,« sem jo opomnil.

Ni me slišala.

»Ja, zadnji izlet,« je rekel Lojze.

»Ne bluzite,« sem se oglasil od zadaj. Žrebali smo in potegnili
sem najnižjo karto, tako da sem sedel stlačen med prtljago na
zadnjih sedežih. »Kakšen zadnji izlet. Saj se bomo še videli.«

Temu, kar sem rekel, še sam nisem verjel.

Prvi postanek smo naredili v nekem mladinskem motelu malo pred obalo. Saj ne, da bi bila pot do tam tako dolga, ampak hoteli smo potovati čim dlje časa. Ležišča smo si razdelili sila ekonomično. Lojze, ki je bil najdebelejši, je dobil enojno posteljo v kotu, midva z Vido pa sva spala na zakonski postelji. Nakadili smo se trave in peli narodne pesmi do petih zjutraj.

Vročina je potuhnjeno lezla v avto. Na stežaj sem odprl šipo in pomolil glavo ven.

»Kot pes si,« je rekla Vida in me potrepkala po ramenu.

»Tiho bodi,« sem rekel in potegnil glavo nazaj. »Samo jezna si, ker si tokrat ti potegnila nižjo karto.«

Ustavili smo se ob mostu, ki je bil nad avtocesto. Midva z Lojzom sva se poscala na avtomobile, Vida pa je gledala, ker sva se po dolgem pregovarjanju strinjala, da ona tega manevra ni sposobna izvesti. Avtomobili so trobili, midva pa sva se režala kot bedaka.

Lojze in Vida sta bila sošolca. Spoznali smo se v prvem letniku pri telovadbi. Lojze je z dekletki igral odbojko in fantje so se mu smejali, ker je bil debel in je bil videti smešen. Jaz sem ga branil. Dosegel nisem ničesar, začeli so se norčevati tudi iz mene, a so se kmalu naveličali. Lojze me je hvaležno pogledal, jaz pa sem mu pomežiknil. Nato sem se zazrl v Vido, ki je bila v kratkih hlačah in oprijeti črni majici. Po telovadbi je prišla k meni, se mi zahvalila, da sem se postavil Lojzu v bran, in me povabila na pijačo. Mislil sem, da gre za zmenek in maksimalno sem se nadišavil, a ko sem prišel v lokal, sta za mizo sedela

Lojze in ona in mi mahala. Po petih minutah pogovora je moje razočaranje splahnelo. Ujeli smo se. Enak smisel za humor, enako veselje za otroške traparije. Čez kakšno uro smo že tekmovali v prdenju. Vida je zmagala v glasnosti, Lojze pa je zaradi veličastnega smradu dobil tolažilno nagrado.

»Te lahko aretirajo zaradi scanja po avtomobilih?« je vprašal Lojze. Zagreto je obračal volan, avto pa je drdral med ozkimi ulicami primorskega mesta.

»Ne,« je rekla Vida.

»Poglej jo, bodočo pravnico,« sem rekel.

»Tiho, bodoči ... kaj že? Tehtalec knjig?«

»Komparativist,« sem užaljeno rekel.

»Kako beden naziv,« je zavzdihnil Lojze.

Parkirali smo ob pomolu in namakali noge v morje, v katerega je počasi tonilo sonce. Nato smo se umaknili malce stran, pod borovce, in zakurili ogenj. Bodoča pravnica je rekla, da bomo najebali, če nas dobijo, zato smo se premaknili malce stran, tako da smo kurili na betonski ploščadi. Še vedno ni bila zadovoljna, ampak z Lojzom sva se ga že napila in bilo nama je vseeno, kmalu pa je bila pijana tudi ona. Valjala se je po borovih iglicah in se režala.

»Rada fafam,« je priznala.

»Dobro zate,« je rekel Lojze.

Kadil sem cigareto, Lojze pa je s palico brskal po ognju. Mislim sem, da Vida že spi. Nepremično je ležala.

»Hvala,« je naenkrat rekla.

»Zakaj?« sva rekla hkrati z Lojzom.

»Saj vesta. Bolezen ... pa to,« je rekla.

»Ah,« sem rekel. »Kaj ti pa je. Zato so prijatelji.«

»Vsi ne bi zdržali z mano,« je rekla.

»Priznam, bila si tečna,« je rekel Lojze. »Nahrulila si me kot psa vsakič, ko sem stopil v tvojo sobo, in večkrat na dan si mi rekla zavaljen kurbež.«

»Ampak to iz ljubezni,« je rekla.

Zarežali smo se.

»Sleci se,« sem rekel in jo pogledal.

Lojzu je zastal dih.

»Ne,« je rekla.

»Ja,« sem rekel. »Drugače te bom jaz. In sleci se počasi.«

Bil sem prepričan, da me bo brcnila v jajca. A počasi je vstala in začela zibati boke, najprej malce leseno, potem pa vse bolj zapeljivo. Odpela si je gumb na miniaturnih kratkih hlačkah in jih počasi potegnila dol, najprej do kolen, potem pa jih je spustila in stopila iz njih, da so ostale na tleh. Gledal sem jo v rdeče tančice.

»Poberi mi hlače,« je zahtevala. »Drugače bodo polne iglic.«

Na kolenih sem se splazil do nje, ona pa se je spet začela zibati v bokih in kot v transu sem ostal pred njeno krožečo medicino.

»Na-a,« je rekla in požugala s prstom. Odplazil sem se nazaj na svoje mesto.

Počasi si je slekla majico, jo nekaj časa vrtela na prstu, nato pa jo vrgla Lojzu, ki je vse skupaj opazoval precej mirno, kot da ga dolgočasi.

Stopila je čisto do mene.

»Ti mi jih sleci,« je rekla.

Kazalca sem ji zataknil za rob hlačk in počasi potegnil dol.

»Samo do kolen, nočem, da bom imela vso popikano,« je rekla.

»Ena sama črtica,« sem hripavo rekel. Lojze se je zarežal.

Vida me je rahlo klofutnila.

»Poreden si!« je rekla in si potegnila tangice nazaj.

»Daj mi hlače.«

»Še modrc,« sem rekel.

Prebledela je.

»Ti si bolan,« je siknila.

»Vida, še modrc. Tega ne delam zase. Ampak zate.«

Vstal sem in jo prijel za rame. Solze so ji začele polzeti po licih.

»Pa saj ji ni treba ...« se je oglasil Lojze.

»Tiho,« sem rekel. »Vida, naredi to. Če ne boš zmogla pred nama, ne boš imela več priložnosti.«

Prikimala je. Stopila je korak nazaj. Z rokami je šla za hrbet. Modrc se je razrahljal. Malce je oklevala, potem pa ga je spustila.

Leve dojke ni imela. Desna je bila lepa, tako kot je bilo lepo vse na njej. Kjer bi morala biti leva, je bila samo majhna brazgotina.

»Si zdaj srečen?« je tiho rekla.

»Ja,« sem rekel. »Sploh ni videti slabo. Jebi ga. Ene pač nimaš. Pa kaj. Tisti, ki te zaradi tega ne bo maral, ni vreden, da ga poščije Lojzov majhen tič.«

Bruhnila je v jok in me objela. Pridružil se je tudi Lojze. Pre-spali smo v avtu in naslednje jutro je bila malce tišja kot ponavadi.

»Hvaležna ti je,« je rekel Lojze, ko sva zlagala stvari nazaj v avto, Vida pa je metala kamenje v morje.

»Hkrati pa me sovraži,« sem rekel.

»Tudi to,« se je strinjal Lojze. »Ampak je vredno.«

»Je,« sem prikimal.

»No, ti začni,« je rekel Lojze Vidi.

Morje je šumelo. Jutri se vrnemo domov.

»Mi ne bi rajši še enkrat zmasirala podplatov?« je vprašala.

»Bom jaz začel,« sem rekel.

»Kako že gre?«

»Najgrša stvar, ki si jo nama naredil.«

Nekaj časa sem bil tiho in sem razmišljal.

»Zakaj se sploh gremo to?« sem vprašal.

»Saj veš, ne bluzi,« je rekla Vida. »Dovolj smo se pogovarjali o tem. To delamo, da se skregamo. Ker se moramo. Drugače bomo preveč pogrešali en drugega.«

»To je neumno,« sem rekel. »Se ne bi raje razšli z lepimi spomini?«

»Ne,« je rekel Lojze. »Laže bo, če se bomo oprli na eno grdo stvar. Bom jaz začel.«

Odkušljaj se je.

»Vida ... norčeval sem se ... iz tvoje bolezn. Enkrat, ko sem bil pijan. Rekel sem, da si si nalašč odrezala ..., ker ... ti je krivila hrbtenico in nisi hotela biti puklasta na stara leta.«

Obrnil se je k meni.

»Jaz sem bil tisti, ki te je zatožil, da si razbil šipo, ko sva bila dežurna.«

»Zaradi tega bi skoraj letel iz šole,« sem rekel.

»Vem,« je rekel Lojze. »Usral sem se.«

»Povedala sem mu, da si homo,« je rekla Vida.

Lojze je prebledel.

»Zato nisi hotel biti z mano v sobi na maturantskem izletu?« je vprašal.

»Ja,« sem rekel.

Nekaj časa smo bili tiho.

»Norčevala sem se iz tvojih redkih las,« mi je rekla Vida. »Rekla sem, da boš imel glavo kot bučo. Vedno sem govorila pred prijateljicami, da si grd.«

»Aha,« sem rekel. Postalo mi je neprijetno vroče.

»No ... povej,« je rekel Lojze. »Ti si na vrsti.«

»Nisem oddal tvojega spisa za tisti natečaj, ker je bil boljši od mojega,« sem rekel Lojzu.

Obrnil sem se k Vidi.

»Primož je hotel še enkrat začeti s tabo in vedel sem, da je tudi tebi všeč. Povedal sem mu o tvoji bolezni, čeprav si me prosila, da ne. Nisem hotel, da je s tabo.«

Tišina je bila mučna.

»Svinje smo,« je naposled rekla Vida.

»Ne,« je rekel Lojze. »Prej ljudje.«

Najprej je Vida objela mene. Potem sem jaz objel Lojza. Nato smo nekaj časa jokali.

»Ni nam uspelo, ne?« je rekla Vida, napol v solzah, napol v smehu.

»Niti ne,« sem rekel.

Objeti smo zaspali.

Od Lojza sem se poslovil na letališču.

»Amerika je za en kurac,« sem mu rekel.

»Vem,« je odgovoril. »Ampak mama me čaka.«

»Kakšno pocukrano sranje. Kot v Casablanci,« sem se zarežal.

»Ne morem pomagati, če si je izbrala grdega starega bogatega Američana,« se je branil.

Objel sem ga.

»Če bi bil jaz gej,« sem mu rekel, »bi ti bil prvi, ki bi me lahko pofukal.«

»Hvala,« se je zarežal. »Pozdravi Vido. Škoda, da ni mogla priti.«

Gledal sem ga, ko se je vzpenjal na letalo. Tik preden ga je jekleni ptič požrl, si je na grozo stevardes slekel hlače in mi pokazal tiča. Smejal sem se, dokler ni avion vzletel.

»Firence so za en kurac,« sem rekel Vidi. Večina potnikov je že bila na vlaku. Peron se mi je zdel turoben.

»Ne, pa niso,« je rekla.

»Saj niso,« sem se strinjal.

»Boš kaj prišla nazaj?«

»Ne,« je rekla. »Saj veš, kako je pri nas doma.«

»Vem,« sem rekel. »Še enkrat ti čestitam, da si se vpisala na to univerzo. Upam, da te bo dekan zlorabil.«

»Tudi jaz te imam rada,« je rekla in me objela.

Popravila si je lase in se povzpela na vlak.

»Ljubim te,« sem zavpil.

Korak ji je zastal.

»Ne, pa me ne,« je preprosto rekla. Z eno roko se je držala za kovinsko ograjo. »Samo misliš, da me potrebuješ, ker si ziheraš. Izgubljaš nekaj, kar itak veš, da je bilo vedno tvoje.«

Vrgla mi je poljub in izginila v vlak. Strojevodja je zapiskal in vagoni so zaječali. Odpravil sem se. Peron se je stresel.

»Hej!«

Obrnil sem se. Vidina roka se je stegnila skozi okno in nekaj črnega je padlo na tla. Stekel sem in pobral, vlak pa je odpeljal. Pustila mi je modrc.

Slekel sem si majico in si ga oblekel. Vida me je naučila, kako se ga zapne. Nato sem sedel na tla, prekrižal noge in zaprl oči.

Spremna beseda

Barica Smole

Kako premagati veverice

Prvo vprašanje, ki se porodi bralcu prvenca Nejca Gazvode je, kaj pomenijo veverice. So metafora za avtoriteto (starševsko, družbeno, transcendentalno)? Jih lahko vidijo le nori? Ali umrli? Dejstvo je, da so tiste, ki vse vedo. In tiste, ki so visoko, da lahko vse vidijo. Ki so svobodne.

Edina Francijeva želja v sanatoriju je, da bi jih streljal. Tudi prvoosebneemu pripovedovalcu se prikazujejo in mu pripovedujejo o svetu; so avtoriteta, ki jo Franci ubija, osrednji junak pripovedi pa jo udomači.

Čas odraščanja in mladost sta substrat, na katerem rastejo pripovedi v *Vevericah*: pripovedi o generaciji osemdesetih let, tisti, ki je po eni strani razvajena, po drugi pa tudi prikrajšana, včasih lačna čustvene topline, predvsem pa hlepi po velikih dogodkih, ki jih morda zaradi tehnologije in množice informacij ter podob niti ne opazi. To je generacija, ki se pogovarja o *limonah, leski, Kubi, prdenju, pivu, nagih ženskah in hitrih avtomobilih, mobitelih, računalnikih*. Mladost je pogosto osamljena, nerazumljena. Tista, ki čaka, da se bo končno nekaj zgodilo: življenje samo. To pa je seveda že tu, le da se dogaja toliko, da človek s svojimi čustvenimi in miselnimi orodji temu ne more slediti in se zgodi kot v preveč hitro zavrtenemu filmu: vse postane ena sama sivina. Vse se ji zdi enako, zato tudi groza lahko postane užitek, saj je končno nekaj drugače. Do takrat, ko se bo zgodilo nekaj, kar bo v posebnih barvah na tem življenjskem traku obstalo tako dolgo, da bo to mogoče videti, pa ji preostanejo spomini na čas, ko je bil posameznik središče sveta. Junaki *Veveric* v sebi nosijo groteskno intimno zagato, ki jo včasih stopnjujejo do norosti ali telesne pohabljenosti. Živijo v svetu izgubljenih, zabrisanih in izmaličenih vrednot, ki jim pogosto preseda. Najsi so še tako zbegani, nezadoščeni ali ujeti, si jemljejo pravico, da si izmišljajo lastne svetove.

Zgodbe Nejca Gazvode pripovedujejo o težkem in zapletenem obdobju mladostništva. Kdaj človek pravzaprav odraste? Nekateri nikoli, v tem smislu, da v svoji emocionalni, dušni in intelektualni prtljagi vse življenje nosijo uteži, ki so jih pobrali v otroštvu zato, ker je bilo premalo ali preveč svobode, največkrat pa premalo topline. Drugi se zresnijo, ko jim tako naložijo družbena pravila, po katerih sta mladenič ali mladenka polnoletna pri osemnajstih; nekako v tem času nekateri opravljajo maturo, včasih poimenovano zrelostni izpit. Tretji, ki imajo srečo, sprejmejo odgovornost za svoje ravnanje, se razvijejo v bitja volje, svobodna in neupogljiva, ki hodijo po svojih čutnih, čustvenih in miselnih poteh. Ti ohranijo, kot pravimo v vsakdanjem govoru, v sebi še vedno delček otroka, ki se ga ne sramujejo, ki jim dovoljuje radovednost, smeh, igro in si upajo priznati, da vedenje ni v njihovi posesti, ampak so samo iskalki. Nedvomno avtor te zbirke kratkih zgodb to je.

Čas mladosti je tisti, v katerem iz drevesca, rastočega v dobri prsti in na zračni legi, zraste drevo, ki naj bi se znalo ubraniti pred pritiski, ki lahko načnejo njegovo notranjo integriteto. Ki naj bi zdržalo, čeravno ga bičajo sape in viharji in četudi se mora včasih boleče in dolgo časa upirati. Skupine in avtoritete pogosto zanikujejo mladostnikovo osebnost. O tem govorijo mnoge izmed zgodb v tej knjigi. Samo tisti mlad človek, ki bo zaupal v svojo notranjo moč in ne izgubil pristnega stika s svojim notranjim hotenjem, bo razvil sredstva, ki mu bodo pomagala do notranje jasnosti. Pisanje literature pa to notranjo moč izkazuje, brez nje ga ne bi bilo. Na nek način je to pot, po kateri se da priti iz osamljenih, zapuščenih, hudobnih sob, zarisanih v *Vevericah*, ki mestoma s svojo temačnostjo in usodnostnostjo spominjajo na sobe v mestu Goga.

V slovenski literaturi ni mnogo del, v katerih bi odraščajoči skozi pripovedno strukturo prikazal čas mladostništva. Nejc Gazvoda je s svojim prvencem *Vevericam nič ne uide* na svojski način odprl vrata različnih sob v hiši mladosti. Pisateljeva pozornost seveda ni namenjena samo prikazovanju golih posnetkov iz življenja mladine v poznih najstniških letih, čeravno tu in tam prepoznamo vzorce obnašanja, kraje, kamor mladi zahajajo, načine, kako gledajo na svet okrog sebe ... Pri branju njegove proze se nam človeški liki sicer kažejo v svoji zunanji pojavnosti, v svojih potezah z rahlimi odtenki, vendar se zdi, da samo zato, da bi bolj zaživali navznoter. Vidna pojavnost sveta je mesto v sedanosti, čas ljubezni in iskanja, poleg tega pa zajema iz sveta fantastičnosti in nenavadnosti. Tisto, kar je čudno, fantazijsko, sanjsko in paranormalno, je vzporedni svet, v katerega se zateka zavest, da je ne bi zlomilo. Moderna znanost in tudi življenje samo nas poučuje, da človek ni enovito, jasno pregledno, v sebi skladno bitje, ki je bodisi dobro ali slabo, ampak da se v njem trejo sama nasprotja, v svoji notranjosti neprestano drhti od nemira, tesnobe in kaosa. Toliko bolj to velja za mladostništvo, čas, ko se nekaj končuje, ko je čisto zares konec sveta pravljič, ko se zamaje tisto, kar je bilo posredovano kot resnično in se izkaže za laž odraslih. Potem se odprejo vrata sob, ki so lahko sobe doma ali sobe sveta: soba spomina, hladna soba in soba resnice. S stališča psihoanalize bi bila morda najbolj zanimiva soba spomina: *V zgornjem nadstropju naše hiše je prašna soba, kamor svetloba niti pomotoma ne prodre. Odkar pomnim, jo oče uporablja za ropotarnico in tako je polna polomljenega pohištva, mojih starih igrač, oblek, ki so razžrte od moljev, odsluženih gospodinjskih aparatov, najbolj pa je polna spominov. Oče jih namreč zaklepa v to sobo in mogoče zaradi tega ne govori veliko in ni sposoben čutenja ...*

Literarni junak živi torej v ozračju čustvenega mrka. Tudi v okolju prepozna take sobe, sobe, ki so na nek način mrtve in žrejo svoje stanovalce, npr. sosedo, ki so ovijajo tapete na ožajočem se hodniku. Rešitev iz takega položaja je samo ena: da se izgubiš v nekih drugih očeh, da zaživiš v drugem, v nekom, v katerem živi svetloba. A Svetlana v zgodbi *Hladna soba* ne more postati opora, točka sveta, kjer si je mogoče poiskati lastni center, kajti ta nikoli ne more biti izven junaka samega. Zato ljubka in sprva nenavadna mlada ženska ne more ogreti hladne sobe, ne more za večno odgnati zakonitosti časa in prostora, resničnosti same, čeravno se v začetku zdi, da je to možno: *Za naju s Svetlano ni obstajal ne čas in ne prostor, krojila sva si ju po svojih željah. Če pa se je nama zazdelo na trenutke kaj preveč resnično, sva preprosto zaprla oči in si pripovedovala zgodbe in odlepila sva se od tal in izumila nove barve, zvoke, besede, okuse.*

Svet sanj in fantazij nikoli ne more biti gorivo, ki za stalno ogreje sobo. Vedno pride trenutek, so se je treba soočiti s sabo. Svetlana je žrtev nasilja in ima redek dar, da bere misli, ki ljudi soočajo s samim sabo. Zato junak na koncu odpotuje, želi si na toplo, vendar se zaveda, da je pred njim še dolga pot. Morda v Sobo resnice, ki je pripoved o iskanjih, krizah, o družini, o mlajši generaciji. *Raje umrem hkrati z ostanki generacije, ki je svet še ni do konca zlorabil. Moja generacija pa bo tako ali tako zlorabila samo sebe*, pravi preživeli samomorilec. Soba kot metafora se pojavi tudi v Sprehodu: *Vedno sem vedel, da ne bi smela imeti sobe na koncu hodnika. Take sobe so nevarne. Zaprejo te v svoj svet in te ne spustijo ven. Sobe na koncu hodnika so jezne in zafrustrirane, ker so čisto na koncu, čisto same, in se nato pojijo na tvojih spominih in na tvojih hrepenenjih.*

Mladenič v Sprehodu lebdi med svetom živih in svetom mrtvih; srečo ima, ker ne zbledi kot nekateri umrli. Nehote se ob tem spomnimo Parnellove usode iz Umetnikovega mladostnega portreta Jamesa Joyca: *Ni umrl, ampak zbledel kakor fotografski film na soncu. Izgubil se je ali odšel iz življenja, ker zdaj ne živi več*. Pri Gazvodi pa se zdi, da je svet *vmes* svet odraslih, svet, v katerem se ne živi.

Poleg metafore osamljenih sob pisatelj večkrat ubesedi motiv lastne smrti, pa tudi smrti bližnjih. Smrt je nebivanje, zanikanje prepričanja, da ima smisel živeti. To prepričanje zahteva v vseh življenjskih obdobjih odgovarjajoče psihofizično vzdušje, organsko dogajanje. To se zasnuje že v otroku kot čutno potrjena samoumevnost lastnega obstoja. Če ni postavljen stik z življenjem, je postavljen s smrtjo. V mnogih mitih in pravljicah živijo zakleti junaki, ki se morajo rešiti. Ob pomoči dobrih sil morajo osvoboditi svoje življenje in premagati demone, se srečati pri tem z grozo, demoni in zlom. Mladi literarni liki se skoraj v sleherni Gazvodovi zgodbi spopadejo z njimi: bodisi zaradi zlobe, pa bolečine, premajhne pozornosti do dekleta, ki ga je ljubilo, zaradi razmer ... Pa tudi s smrtjo se pogosto srečajo (Grobarček, Sprehod, Najlepše ...) ali telesno prikrajšanimi ljudmi, ki so jim blizu (dekle brez roke, dojke). Po drugi strani je mladost razpadanje otroškega sveta in odraščanje se kaže kot tragika, kot to, kar boli. Skozi bolečino pa se izrazi tisto, kar je močnejše. Je odraz konfliktov, prinaša posebno dinamiko. O teminah pišeš zato, ker ti srce hrepeni po svetlobi. Spopad vodi vse do občutka groze, ki postane užitek: *In grozno je bilo ... tako grozno, da sem v tem užival. Končno je bilo nekaj drugače*.

Vrnitev k življenju je razvidna v dveh prozah: izvrstnem Klicu in zaključnem Izletu. V obeh pride še posebej do izraza pisa-

teljeva spretnost v zapisovanju dialogov. Klic je zgoščena pripoved, ki se v napetem dramatskem loku spleta okrog nepomembnega telefonskega klica, ki vznemiri natarkarja in gosta. Izlet tematsko zaokroži zbirko: prijatelji po koncu srednje šole odidejo na morje, že odločeni, kaj bodo postali. Morda imajo še zadnjikrat priložnost, da si nekaznovano privoščijo neslane šale, otroškost. Pa vendar v njih ostane del tistega, kar se napoveduje v prvi zgodbi, v Jezeru: bolečina, prikrajšanost. Ta se izrazi v telesnem smislu: dekle, ki se udeleži izleta, je brez dojke. Ko fanta želita, da se razgali, se soočijo z resnico, ki včasih sili tudi na jok. In spet je tu spopad čustev: hvaležnosti in sovraštva, ambivalentnih občutij, značilnih za mejni čas, o katerem je večina izmed nas pozabila, kako težak je. Ob slovesu, na peronu, tem večnem simbolu prihajanja in odhajanja, Vida sošolcu reče: *Izgubljaš nekaj, za kar itak veš, da je bilo vedno tvoje*. Ta zgodba je v svoji nenavadnosti najbolj zagonetna, silovito trešči v pleksus bralčeve občutljivosti in ga pusti brez sape. Prav po Von Trierjevsko grobo odre kožo, da v njeni grobosti začutimo nežnost, silovitost in žalost zaradi nečesa, kar se končuje.

Gazvodov prvenec kljub mladosti avtorja tenkočutno prisluškuje življenju, avtentično reflektira posebno atmosfero ter iskanja generacije osemdesetih let, njene dileme in travme, pa tudi brezbriznost sveta.

Prosim vas, zajemite sapo. Če nočete, se kdaj ozrite okoli sebe ali se vsaj poslušajte, kaj govorite. Glejte, kaj počnete. Svet okoli nas bobni, mi pa ubijamo čas. Če kaj spremenite, mogoče ne boste postali sence ...

Veverice Nejca Gazvode nam dajejo upanje, da mladi ne bodo blodili v prostoru med živim in mrtvim svetom, da ne bodo kot kreature, ki *pozabijo dotike, poljube, toploto, hlad. Vse*.

Kajti junak v Sprehodu je sposoben še vedno videti vile. Veverice prihajajo k njemu na klepet in v naročje zato, ker je bitje volje, ker *stori, kar si zapiči v glavo*.

Kazalo

Jezero	9
Klic	12
Sedempetindvajset	15
Stanje ljubezni in zaupanja	19
Grobarček	25
Soba spominov	30
Hladna soba	38
Soba resnice	51
Sprehod	56
Vevericam nič ne uide	82
Najlepše	101
Štirideset plus minus dve	116
Izlet	134
Barica Smole: <i>Kako premagati veverice</i>	147

Literarna zbirka GOGA:

- Ratko Cvetnić: *Kratek izlet*, roman
Klemen Pisk: *Visoko in nagubano prapočelo*, poezija
Maja Razboršek: *Pretanjeni razbor*, poezija
Samo Dražumerič: *Fantazija smehljajev*, roman
Katja Plut: *Ej!*, poezija
Zilhad Ključanin: *Pričevalec*, roman
Fotini Epanomitis: *Mulino žrebe*, roman
Miha Mazzini: *Dostava na dom*, eseji
Milan Markelj: *Praskanke*, poezija
Raymond Carver: *Kolesa, mišice, cigarete*, kratke zgodbe
Sebastijan Pregelj: *Svinje brez biserov*, kratke zgodbe
Vlado Kreslin: *Vriskanje in jok*, poezija
Vinko Möderndorfer: *Temno modro kot september*, poezija
Miljenko Jergović: *Mama Leone*, kratke zgodbe
Barica Smole: *Kamendan*, kratke zgodbe
Bruce Chatwin: *Poti pesmi*, potopisni roman
Zlatko Topčič: *Mora*, roman
Marjan Žiberna: *Beznica v Kitalah*, popotniški dnevnik
Vedrana Rudan: *Uho, grlo, nož*, roman
Andraž Polič: *Zrcala na razpotju*, poezija
Boris Vian: *Rdeča trava*, roman
Smiljan Trobiš: *Zaveza*, poezija
Nejc Gazvoda: *Vevericam nič ne uide*, kratke zgodbe

Nejc Gazvoda
Vevericam nič ne uide

Literarna zbirka GOGA

Urednik literarne zbirke
Damijan Šinigoj

Spremna beseda
Barica Smole

Jezikovni pregled
Nina Štampohar

Oblikovanje
Sandra Hrovat Grum

Uredniški svet literarne zbirke GOGA
Marijan Dovič, Andrej Ferkolj, Tomaž Koncilija, Barica Smole,
Damijan Šinigoj

Izdajatelj
Založba GOGA
Glavni trg 6, 8000 Novo mesto
www.zalozba-goga.si

Ustanovitelj Založbe GOGA je Društvo novomeških študentov.

Za založbo
Gregor Macedoni

Izhajanje literarne zbirke podpira DNŠ,
izdajo te knjige pa je podprla tudi Mestna občina Novo mesto.

Tisk
Tiskarstvo Opara

Novo mesto 2004

